

PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN - PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL
DEZVOLTARE LOCALĂ PLASATĂ SUB RESPONSABILITATEA COMUNITĂȚII

STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ A ASOCIAȚIEI GRUPUL DE ACȚIUNE LOCALĂ TIMIȘOARA

Versiune conform Notificare finală nr. 86617 din 04.11.2020

Cuprins

STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ	1
A ASOCIAȚIEI GRUPUL DE ACȚIUNE LOCALĂ TIMIȘOARA	1
Cuprins	2
1. Prezentarea generală a municipiului Timișoara	6
1.1 Principalele caracteristici geografice, incluzând hărți.....	6
1.2 Populația și caracteristicile demografice	7
1.3 Patrimoniul natural	8
1.4 Patrimoniul arhitectural și cultural	10
1.5 Locuirea și accesul la utilități	11
1.6 Profilul economic (ocupare și mediul de afaceri la nivel local)	13
1.7 Instituții locale și servicii publice.....	16
1.8 Organizații ale societății civile.....	18
1.9 Experiența locală privind proiectele cu finanțare europeană	20
2. Identificarea teritoriului vizat de Strategia de Dezvoltare Locală prin abordarea DLRC ...	21
2.1 Prezentarea generală a teritoriului SDL	21
2.1.1 Delimitarea teritoriului SDL și întocmirea planului.....	21
2.1.2 Principalele caracteristici geografice	22
2.1.3 Patrimoniul natural	23
2.1.4 Patrimoniul arhitectural și cultural	23
2.2. Comunitatea marginalizată din teritoriul SDL (inclusiv ZUM)	23
2.2.1. Studiul de referință reprezentativ la nivelul populației din teritoriul SDL	23
2.2.2. Validarea și declararea zonei/ zonelor urbane marginalizate	24
2.3 Analiza diagnostic a nevoilor, resurselor și problemelor populației din teritoriului SDL	26
2.3.1 Populația și caracteristicile demografice	26
2.3.2 Ocupare, mediul de afaceri și protecție socială- maximum 2 pagini.....	28
2.3.3. Locuire și acces la utilități- maximum 2 pagini	29
2.3.4 Accesul la instituții și servicii publice	31
2.3.5. Analiza problemelor comunitare ale diferitelor zone distincte din teritoriul SDL, cu accent pe ZUM	31
2.3.5.1. Persoanele aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială	31
2.3.5.2. Problemele comunitare din perspectiva cetățenilor și a autorităților/instituțiilor..	34
2.4. Acțiunile desfășurate anterior în teritoriul SDL	35
2.5. Elemente complementare privind prezentarea teritoriului SDL	40
3. Analiza SWOT.....	41
4. Procesul de implicare a comunității	43
4.1. Formarea și organizarea Grupului de Acțiune Locală Timișoara (GAL)	43
4.2 Animarea partenerilor locali și mobilizarea/facilitarea persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială din teritoriul SDL	45
4.2.1 Animarea partenerilor locali	45
4.2.2 Mobilizarea/facilitarea persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială ...	46
5. Obiectivele SDL	49

6. Planul de acțiune SDL	53
6.1 Ce măsuri sunt necesare	53
6.1.1 Sinteza problemelor și măsurilor necesare, grupurile țintă	53
6.1.2 Corelarea cu documentațiile strategice, inclusiv cu Planul de Mobilitate Urbană	57
6.1.3 Contribuția măsurilor la temele secundare FSE	57
6.1.4 Contribuția măsurilor la temele orizontale.....	59
6.1.5 Combaterea segregării rezidențiale.....	59
6.1.6 Asigurarea sustenabilității intervenției DLRC	60
6.2 Măsuri prioritare	62
6.2.1 Prioritizarea măsurilor	62
6.2.2 Abordarea integrată.....	64
6.3 Lista indicativă de intervenții	64
7. Monitorizare și evaluare	66
7.1 Monitorizarea și evaluarea continuă	66
7.2. Evaluarea de impact.....	67
8. Planul financiar - maximum 3 pagini	69
9. Lista de anexe ale SDL.....	71

Introducere

Asociația Grupul de Acțiune Locală Timișoara își propune ca prin mecanismul DLRC să ofere soluții în vederea combaterii sărăciei și a excluziunii sociale din zona de est a Municipiului Timișoara, prin stimularea și implicarea comunității în dezvoltarea locală, coagulând un parteneriat solid ce are ca scop elaborarea și implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală.

Oportunitatea de a rezolva problemele comunității vine într-un moment extrem de favorabil pentru localitate, datorită câștigării Titlului de Capitală Europeană a Culturii 2021. Investițiile vizate de SDL vor fi destinate creșterii participării pe piața muncii prin consiliere, formare profesională și susținerea anteprenoriatului în cadrul comunității, îmbunătățirii nivelului educațional prin creșterea participării în cadrul învățământului primar, gimnazial și preuniversitar, precum și prin reducerea abandonului școlar, facilitării accesului la servicii sociale și medicale, dar și îmbunătățirii condițiilor de locuire și a spațiilor urbane degradate.

Vor fi propuse acțiuni ca urmare a analizelor realizate în teritoriul vizat și ca răspuns la problemele identificate, măsuri ce vor duce la îmbunătățirea infrastructurii de locuire, de sănătate, crearea sau reabilitarea spațiilor publice, dotarea cu echipamente pentru găzduirea diverselor activități sociale și reabilitarea spațiilor publice urbane. Problemele acestei comunități pornesc de la condițiile de locuire precare, până la excluziune și discriminarea din unitățile de învățământ și la locurile de muncă, dar și lipsa locurilor de muncă datorată politicilor de angajare discriminatorii.

Asociația Grupul de Acțiune Locală Timișoara și-a propus să elaboreze această Strategie de Dezvoltare Locală ca și planificare integrată, multisectorială, având în vedere necesitățile identificate și potențialul de dezvoltare al zonei. Se adresează teritoriului identificat în Municipiul Timișoara și își propune să contribuie direct la reducerea numărului persoanelor expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială.

Cartierul Kuncz este una din zonele din cadrul Municipiului Timișoara identificată ca fiind Zonă Urbană Marginalizată, alături de celelalte două Zone Urbane Marginalizate: o parte din cartierul Traian (strazile Ec. Teodoroiu și P. Ispirescu) și Calea Dorobanților. Cele trei zone urbane menționate mai sus sunt identificate ca zone cu deficiențe de capital uman, ocupare și locuire, cumulând astfel toate atributele unor zone urbane marginalizate. Teritoriul SDL se extinde și în zona Calea Lugojului, zona Fabric, zona Lunei și cartierul Plopi, zone care prezintă doar una sau două deficiențe (ex: deficiențe doar pe capital uman și ocupare). Zona Buziașului, zonă industrială, va forma zona funcțională, împreună cu cartierul Soarelui, datorită dezvoltării și apropierii de zonele marginalizate menționate anterior. În perioada de animare au fost identificate problemele și nevoile persoanelor expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială, iar în baza acestor necesități am conceput măsurile destinate creșterii participării pe piața muncii, a îmbunătățirii nivelului educațional și a accesului la servicii de bază (sociale și medicale), menite să combată discriminarea și segregarea grupului țintă și să contribuie la îmbunătățirea condițiilor de locuire.

Beneficiile aduse de această SDL se vor regăsi în creșterea calității vieții oamenilor din grupul țintă, oameni aflați în risc de sărăcie și excluziune socială. Această creștere va fi posibilă prin implementarea măsurilor propuse în sectorul ocupării, ce privesc facilitarea accesibilității în cadrul locurilor de muncă disponibile, aferente zonei urbane funcționale, fără a se limita la aceasta, prin furnizarea de servicii și prin investiții în infrastructura de locuire, de sănătate, de educație, amenajări ale spațiului urban, reabilitări și dotări cu echipamente.

Având în vedere accesul redus la servicii medicale și servicii sociale din teritoriul vizat de SDL și, în special, din ZUM-uri, am conceput măsuri destinate reabilitării/modernizării unor centre medicale, sociale sau socio-medice, pentru a facilita accesul comunității marginalizate și al persoanelor cu dizabilități la aceste servicii, îmbunătățind astfel infrastructura de sănătate și infrastructura socială. Una dintre problemele principale identificate în cadrul ZUM-urilor o reprezintă situația intabulării imobilelor și a înscrierii proprietății acestora conform stării de fapt existente, situație ce determină lipsa unui domiciliu legal, lipsa posibilității realizării unor acte de identitate și, implicit, imposibilitatea de integrare în câmpul muncii, precum și imposibilitatea accesului la educație. În acest sens, am creionat obiective care să înlăture aceste aspecte discrepante dintre comunitatea marginalizată și comunitatea majoritară, încercând, în același timp, să creăm o punte de legătură între cele două. Furnizarea de servicii integrate este necesară deoarece ajută la diminuarea celor mai importante probleme din comunitatea marginalizată, dar nu este suficientă, astfel fiind nevoiți să atingem în mod pozitiv societatea cu intervenții multisectoriale.

O parte a comunității prezintă dorința de a dezvolta o afacere personală în diferite domenii de activitate. Dacă se dezvoltă idei de afaceri în comunitate, crește spiritul antreprenorial, crește gradul de încadrare în câmpul muncii și, totodată, economia și atractivitatea zonelor marginalizate va spori. Din acest motiv, se dorește încurajarea inițiativelor antreprenoriale în vederea creării de noi locuri de muncă prin sprijinirea oamenilor în vederea inaugurării unor noi locuri de muncă, prin acordarea de micro-granturi și prin consilierea acestora. Considerăm că susținerea antreprenoriatului în cadrul comunității se poate realiza prin formare/ calificare profesională, antreprenorială și prin alte forme de sprijin, atât în faza de înființare a afacerii, cât și prin acordarea de consultanță de specialitate în etapa post înființare. Totuși, aceste măsuri trebuie interconectate cu alte măsuri, deoarece nu este insuficient să dezvoltăm sectorul antreprenorial cu succes, dacă nu contribuim și la modernizarea infrastructurii, dacă nu susținem atât educația cât și formarea continuă, și așa mai departe. Considerăm ca fiind obligația noastră, în calitate de organism reprezentat de un parteneriat public-privat, să acționăm pe mai multe sectoare problematice, prin intervenții intersectate, pentru a ne atinge obiectivul final, respectiv de a reduce numărul persoanelor aflate în risc de sărăcie și excluziune socială.

Altă problemă importantă identificată în cadrul comunității marginalizate o reprezintă lipsa accesului la educație și creșterea abandonului școlar. Lipsa unor unități de învățământ în zona marginalizată crește ponderea abandonului școlar și implicit a excluziunii sociale, dat fiind faptul că o mare parte din populația din această zonă nu are resurse financiare suficiente pentru a susține deplasarea zilnică a copiilor către unitățile de învățământ din afara zonei urbane marginalizate. În primă fază pare a fi o soluție optimă dezvoltarea infrastructurii educaționale în zonele marginalizate, dar la o abordare mai atentă, putem vedea că în acest mod poate fi încurajată segregarea zonei, lucru care ar putea afecta și mai mult comunitatea pe un termen lung. Din dorința de a crește nivelul de trai și de a crește nivelul de educație din această zonă, se dorește construirea/ reabilitarea/ modernizarea unităților de învățământ preuniversitar (creșe, grădinițe, școli primare, școli gimnaziale) din teritoriul SDL dar în afara zonelor urbane marginalizate și realizarea de investiții în mijloace de transport gratuit pentru preșcolari și elevi, care să-i transporte până la respectivele centre educaționale, contribuind totodată, și la intersectarea, informarea și creșterea adaptabilității interculturale prin activități comune menite să dezvolte relația dintre cele două comunități menționate mai sus. Ne propunem astfel un obiectiv care să ofere sprijin pentru creșterea accesului

și participării la educația timpurie, învățământ primar și secundar și reducerea părăsirii timpurii a școlii prin acordarea unor pachete integrate.

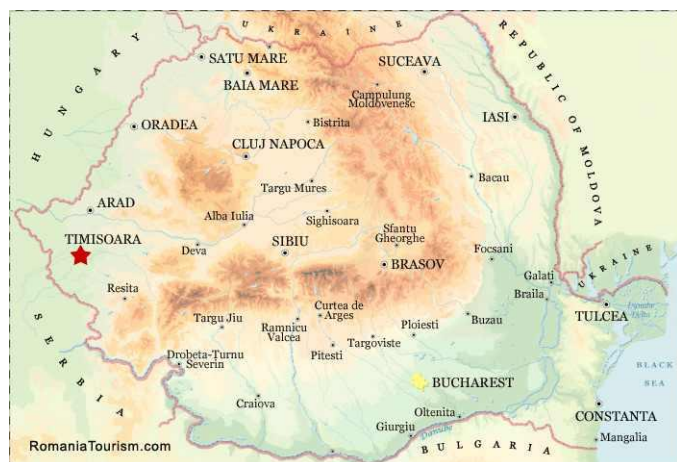
Datorită faptului că până în prezent accesul la servicii sociale și servicii medicale a fost îngreunat, iar comunitatea marginalizată nu este obișnuită cu o facilă accesibilitate la astfel de servicii, se dorește furnizarea serviciilor medicale și a serviciilor sociale, precum și realizarea unor programe de examinare medicală și de depistare precoce a problemelor medicale pentru a crește conștientizarea și pentru a evidenția problemele medicale ale cetățenilor din teritoriul propus. În plus, se urmărește furnizarea de servicii, în mod gratuit, în cadrul centrelor comunitare integrate, care să conducă la creșterea interesului comunității în ceea ce privește educația, cultura, sănătatea și serviciile sociale. Considerăm că este necesar un Centru Comunitar Integrat, pentru activități sociale, comunitare, culturale, artistice, extracurriculare, etc., la care să aibă acces toți rezidenții din zonele urbane marginalizate și, implicit, toate persoanele interesate să susțină obiectivele prezentei strategii și interesele pozitive ale comunității din teritoriul SDL.

Considerăm că acest proiect va aduce un mare plus valoare mecanismelor DLRC, atât prin atingerea principiilor care stau la baza acestuia, cât și prin diseminarea informațiilor obținute prin implementarea acestui proiect și va contribui în mod direct la reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială.

1. Prezentarea generală a municipiului Timișoara

1.1 Principalele caracteristici geografice, incluzând hărți

Din perspectiva coordonatelor geografice, Timișoara se situează la întretăierea paralelei de 45.7494 latitudine cu meridianul de 21.2272 longitudine, situându-se, din punct de vedere geografic, în

emisfera nordică, la o depărtare aproximativ egală de polul nord și de ecuator și în emisfera estică, parcurgând fusul orar al Europei Centrale. Regional, Timișoara, este cel mai mare oraș din Vestul țării, iar la nivel național, se află pe locul 3, după București și Cluj, având o populație de 319,279 locuitori și suprafața de 130.5 km². Municipiul Timișoara se bucură de o plasă diversificată de căi de comunicații și mijloace de transport, prevalând traficul auto și cel feroviar. Transportul auto se

desfășoară pe drumul european 70 și autostrada A1, astfel creându-se un nod rutier important care leagă municipiul Timișoara de municipiile Arad, Deva, Caransebeș, Drobeta Turnu Severin. Datorită amplasamentului geografic, distanța până la Belgrad este de 170 km, iar până la Budapesta sunt 300 km. O parte din traficul feroviar este asigurat de magistralele C.F.R., iar cel aerian este deservit de Aeroportul Traian Vuia.

Privit în perspectivă, conformația terenului aferent zonei Timișoara este de o însemnată uniformitate, altitudinea suprafeței de câmpie nefiind întreruptă decât de matca superficială a râului Bega (construită artificial, între anii 1728 și 1760, dar finalizarea lui făcându-se mai târziu). În

amănunt, conformația orașului și a perimetrului său prezintă o serie de atribute locale, exprimate topometric prin accidentări, care nu trec nicăieri de 2-3 m.

Timișoara este înrămată în cadrul climatic temperat continental moderat, definitiviu secțiunii de sud-est a Depresiunii Panonice, cu unele aporturi submediteraneene (varianta adriatică). Caracteristicile sale comune sunt însemnate de variația și sinuozitățile proceselor atmosferice.

Curenții de aer caracteristici, în timpul primăverii și verii, sunt cei temperați, de origine oceanică, curenți ce aduc cu ei precipitații considerabile. Destul de frecvent, chiar în timpul iernii, sosesc dinspre Atlantic curenți de aer umed, purtând precipitații cantitativ importante și, mai rar, valuri de frig. Zona pe care este situată metropola se încadrează, din punct de vedere geobotanic, în zona pădurilor de stejar, păduri de o însemnată raritate, la momentul actual, pentru județul Timiș.

Regiunea teritorială Timișoara dispune de o abundentă plasă hidrografică, formată din râuri, lacuri și mlaștini. Cu excepția râurilor Bega și Timiș, restul râurilor nu presupun dimensiuni suficiente pentru a le feri de secare pe timp de vară.

Există o diversitate peisagistică proprie, nuanțată de apariția vegetației specifică zăvoaielor, de-a lungul râurilor magistrale, în domeniul cărora prevalează copacii de esență moale.

Apăsarea antropică în creștere, aferentă spațiului din jurul orașului se resimte defavorabil asupra fondului cinegetic, prejudiciile habitatelor naturale și înlocuirea lor cu culturi lezează, inevitabil, biosfera. În cadrul regiunii urbane se află și numeroase lacuri, atât naturale, formate în locul vechilor cotituri sau în suprafețele detașate (exemplu cele de lângă colonia Kuncz, de lângă Giroc, Lacul Șerpilor din Pădurea Verde, etc.), cât și de origine umană (spre Fratelia, Freidorf, Moșnița, Mehala, Ștrandul Tineretului, etc.), prezentând importanță prin localizarea lor pe perimetrul ce delimitează zona orașului de localitățile limitrofe.

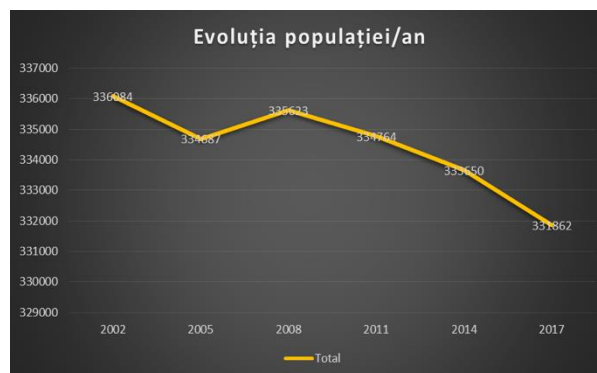
În mod consacrat sunt fructificate resursele de apă termominerală de la Timișoara și împrejurimi (Calacea, Buziaș, Ciacova, Ivanda, etc). În perioada ce a urmat celui de-al doilea război mondial au fost evidențiate și resursele de hidrocarburi, petrol și gaze naturale, cu centre de valorificare împrăștiate spre Nord-Vest și Vest, în Câmpia Vingăi și Câmpia Arancăi.

1.2 Populația și caracteristicile demografice

Conform Institutului Național de Statistică, în anul 2002, municipiul Timișoara înregistra o populație rezidentă de 336.084 de persoane, iar distribuția pe sexe se prezenta astfel: masculin 158.702 (47.22%), feminin: 177.382 (52.77%). Trecutul recent a înregistrat tendințe descendente în ceea ce privește dispersia, densitatea (2368 loc./ km²) și numărul locuitorilor rezidenți. Datorită scăderii nivelului de trai împreună cu rata redusă a fertilității și a speranței de viață și creșterea emigrației, în anul 2007, populația a scăzut cu 1.285 locuitori. Până în anul 2017, inclusiv, s-a menținut tendința

de scădere, în dreapta regăsind graficul care ilustrează trendul înregistrat la fiecare 3 ani, începând cu anul 2002 până în anul 2017.

La 20 octombrie 2011, din totalul 319279 de rezidenți, 259754 (81,35%) s-au declarat ca fiind de etnie română, 15564 (4,87%) de etnie maghiară(1,31%), iar 2145 (0,67%) ca fiind romi. Totuși, o mare parte a populației, respectiv 28679 locuitori (8,98%)nu și-au declarat etnia.

Tendința de îmbătrânire demografică remarcată la nivel mondial și național se menține și la nivel

Populația și structura demografică peste 54 de ani

An	Total	Masculin	Feminin
2002	66070	28127	37943
2005	72353	31070	41283
2008	79988	34299	45689
2011	88294	37729	50565
2014	96377	40777	55600
2017	100022	42147	57875

local. Datele din tabelul de mai sus, furnizate de INSSE dovedesc, fără echivoc, că este necesar să luăm în considerare persoanele în vârstă în planificarea dezvoltării sustenabile și confirmă că persoanele în vârstă ar trebui să poată participa și beneficia echitabil de roadele dezvoltării. Numărul persoanelor cu vârsta de peste 54 de ani crește mai repede decât numărul de persoane din orice alt grup de vârstă. Îmbătrânirea populației este un efect

pozitiv al creșterii speranței de viață, dar, totodată reprezintă un efect negativ produs de reducerea natalității. Populația continuă să scadă și să îmbătrânească și este necesar să se introducă politici inovatoare care vizează în mod specific nevoile persoanelor în vârstă, inclusiv cele referitoare la locuințe, ocuparea forței de muncă, asistență medicală, protecție socială și alte forme de sprijin. Deoarece schimbările demografice sunt previzibile cu multă claritate în următoarele decenii, comunității locale i se oferă posibilitatea să implementeze acțiuni proactive pentru a-și alinia politicile la nevoile populației.

Conform datelor INSSE, raportat la nivelurile de educație, în anul 2016, populația școlară a municipiului Timișoara se prezenta astfel:

Nivel de instruire	2016
	TOTAL
Copii înscriși în creșe și grădinițe	8.256
Elevi înscriși în învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	22.275
Elevi înscriși în învățământul liceal	14.442
Elevi înscriși în învățământul profesional	1.307
Elevi înscriși în învățământul postliceal (inclusiv învățământul special)	2.735
Studenti și cursanți înscriși în învățământul superior public și privat (licență, master, cursuri postuniversitare, doctorat și programe postdoctorale)	40.002
Studenti înscriși- licență în învățământul public și privat	31.190

1.3 Patrimoniul natural

În municipiul Timișoara, extinderea sectorului imobiliar, atât cel rezidențial, cât și cel industrial, a dus la reducerea spațiilor verzi cu un efect negativ asupra biodiversității. Intensificarea traficului,

poluarea atmosferică, creșterea populației migratoare, care accentuează criza de locuințe, au avut ca efect convertirea unor spații verzi în suprafețe de construcții.

Municipiul Timișoara are în momentul de față 510 hectare spații verzi publice din care: parcuri 117,57 ha, scuaruri 21,58 ha, spațiile verzi din aliniamente stradale și blocuri 290,15 ha, perdeaua forestieră 30 ha, Pădurea Verde 50,7 ha. Spațiile verzi neorganizate - parcele din Pădurea Verde - cu suprafața lor îmbunătățesc indicii pe locuitor.

Dacă ne raportăm la distribuirea în teritoriu, putem observa concentrarea acestor spații în zona centrală a Municipiului, Canalul Bega constituind o arteră principală a acestora. Parcurile amenajate în această zonă sunt: Parcul Scudier, Parcul Catedralei, Parcul Justiției, Parcul Copiilor, Parcul Coronin, Parcul Alpinet, Parcul Rozelor, Parcul A. Mocioni (ILSA), Parcul Cetății, Parcul Studentesc. Succesiunea de parcuri organizată pe malurile canalului, mai prolifică pe malul nordic, are un aspect îndesat și masiv.

Față de această zonă avantajată, orașul mai prezintă în partea de Sud - Est două parcuri având arii considerabile (parcul Stadion, Păduricea Giroc). Ieșind în afara perimetrului zonei centrale a Timișoarei, amenajări cu caracter de parc nu mai există, chiar dacă există multe spații verzi denumite parcuri, ele fiind abia mici scuaruri: Parcul Doina, Piața Plevnei, Piața Crucii, Piața Eforie, Piața Hunedoara, Piața Bihor, zona Sălii de Sport Olimpia, Piața Romanilor. Dintre acestea, mai semnificative ca suprafață sunt Parcul Carmen Sylva (Doina) și Parcul Bihor, dar fără să atingă 2 ha fiecare.

Se constată necesitatea punerii în valoare a posibilităților pe care canalul Bega le presupune din punct de vedere urbanistic și îmbunătățirea arealelor verzi, implicând prin aceasta reabilitări structurale, plantări, recondiționări de alei, dezafectări de construcții, amenajări noi în zona malurilor, toate cu rolul reparării deteriorărilor existente, a dereglărilor sau a elementelor negative. În prezent, deși la nivelul județului Timiș sunt desemnate 45 de arii naturale protejate, în municipiul Timișoara nu există arii naturale protejate. Pentru o perioadă de doi ani, respectiv în intervalul de timp cuprins între anii 2007-2009, Grădina Botanică din Timișoara, cunoscută și sub denumirea de Parcul Botanic din Timișoara a avut statutul de rezervație științifică botanică- arie protejată. Conceput ca un parc dendrologic, acest spațiu verde ce însumează o suprafață totală de 9,8 ha este situat în zona centrală a orașului, în apropierea fostei cetăți a urbei. Primul plan al acestui spațiu verde a fost elaborat în anul 1966 de către arhitectul Silvia Grumeza, însă amenajarea parcului începe abia în anul 1986, urmând ca până în anul 1990 să se planteze 1650 specii atât de proveniență națională, cât și internațională. În prezent, deși mai există doar 218 specii de plante, parcul prezintă utilitate din punct de vedere științific, didactic, educativ și recreativ, găzduind, în special în anotimpurile călduroase, diverse manifestări culturale, artistice și sportive. Evoluția calității aerului pentru aglomerarea Timișoara se urmărește cu ajutorul a 5 stații automate, care monitorizează evaluarea influenței traficului asupra calității aerului, stații pentru evaluarea influenței activităților industriale asupra calității aerului, pentru evaluarea influenței "așezărilor urbane" asupra calității aerului, dar și stații de fond regional – stație de referință – pentru evaluarea calității aerului, departe de orice tip de sursă, naturală sau antropică, care ar putea contribui la deteriorarea calității aerului. Producerea elementelor poluante, emise în atmosferă, este rezultatul activităților industriale și sociale, constituind o problemă serioasă față de populația și habitatele din zonă. La nivel european, politicile și acțiunile au dus la o reducere semnificativă a emisiilor antropice, dar anumiți poluanți atmosferici dăunează în continuare sănătății umane.

Pentru Timișoara, dificultățile cel mai des întâlnite privind poluarea aerului sunt generate de emisiile poluante. Ele produc aciditate în atmosferă, afectând producția de ozon troposferic, măbind concentrația particulelor în suspensie din atmosferă, a particulelor cu metale grele și a gazelor cu efect de seră, epuizează stratul de ozon și produc schimbări climatice.

Datele publicate de **Asociația pentru Protecția Mediului Timiș** pentru anul 2016 arată că poluarea aerului la nivelul municipiului Timișoara se produce datorită transportului și a unităților industriale. Deși eficiența autovehiculelor și cea a catalizatorilor este în continuă îmbunătățire, acest lucru este contrabalansat în sens negativ de creșterea lungimii medii a unei călătorii, creșterea numerică a parcului auto, precum și de alte variabile, cum ar fi stilul de condus, ambuteiajele din trafic, fapt care poate conduce la creșterea intensității emisiilor de oxizi de azot.

1.4 Patrimoniul arhitectural și cultural

Municipiul Timișoara, spațiu geografic definit de multiculturalitate, deține un patrimoniu arhitectural și cultural bogat. Contactele interculturale și plurilingvismul se reflectă în arhitectura locală și în evenimentele culturale locale. Diversitatea etnică, lingvistică și arhitecturală a făcut ca Timișoara să primească sintagma de „Mica Viena”. Odată cu demolarea fortificațiilor încep să apară clădiri de utilitate publică (cazarma, tribunalul), influențate de arhitectura vieneză: clădiri cu fațade baroce sau neoclasice, proiectate după modelul imperial vienez.

Cel mai cunoscut monument arhitectural este **Cetatea Timișoara**, construită în jurul secolului XII. A reprezentat conacul mai multor domnitori, dar evoluția ei a început în secolul XIV, sub dominația lui Carol Robert de Anjou, sub care Timișoara a devenit între anii 1316-1323 capitala Regatului Ungar. În 1552 fortăreața a fost ocupată de turci. Cetatea era compusă din nouă bastioane și trei porți: bastioanele Francisc, Carol, Theresia, Hamilton, Iosef, Castelul, Mercy, Eugeniu, Elisabeth și porțile Viena, Petrovaradin și Transilvania. Dintre cele menționate mai sus, bastionul Maria Theresia a rămas în picioare.

Muzeul Satului Bănățean cunoscut și sub numele de Rezervația de Arhitectură și Tehnică Populară - Pădurea Verde, a fost construit în anul 1972, se întinde pe o suprafață de 17,47 hectare și cuprinde gospodării bătrânești și instalații de tehnică populară din arealul Banat.

Colecția muzeului este constituită din case și menajuri bătrânești din Banat, o parte din ele aflându-se în diferite etape de reabilitare, precum și din instalații de meșteșuguri etnice: olonițe, mori de apă, mori de vânt, vâltori, un atelier de fierărie-rotărie, toate ilustrând viața, obiceiurile și meșteșugurile specifice Banatului.

Palatul Dicasterial reprezintă unul printre aporturile perioadei eclecticice în arhitectura Timișoarei. Construirea acestuia s-a realizat între anii 1855-1860, pentru a fi folosită pe post de clădire administrativă. Clădirea este grandioasă prin volum și gravitatea fațadelor realizate într-un mod care presupune inspirație renescentistă italiană timpurie. Reprezentând o magnitudine considerabilă pentru vremea respectivă, Palatul Dicasterial a fost executat în jurul a trei curți interioare cu șase porți, are patru etaje și numără, exceptând spațiile de la subsol, 273 de încăperi pentru birouri. Se spune că această clădire are atâtea ferestre câte zile sunt într-un an.

Castelul Huniazilor este cel mai arhaic imobil de patrimoniu al Timișoarei. A fost realizat între anii 1443-1447 de către Iancu de Hunedoara, unul dintre principalii lideri ai luptei cu turcii din secolul XV. Construit chiar în locul amplasamentului vechiului castel din secolul XIV (construit în timpul domniei regelui Carol Robert de Anjou), Castelul Huniazilor a trecut prin numeroase consolidări,

păstrându-și însă disponerea în jurul unei curți patrulate, poziția turnului-donjon și "sala cavalerilor", regăsită și la reședința huniazilor de la Hunedoara. Cea mai mare schimbare s-a realizat în anul 1856 prin reabilitarea exterioară într-o manieră romantică.

Șezământ nobiliar în secolele XV și XVI, rezidență a pașei între anii 1552-1716, apoi cazarmă a artileriei, Castelul Huniazilor adăpostește în prezent Secția de Istorie și Secția de Științele Naturii din cadrul Muzeului Banatului.

În Timișoara, țintele turistice mai relevante sunt reprezentate de: Castelul Huniazilor (secolul al XV-lea, refacut în 1852) care azi este muzeu, după o nouă restaurare; Castelul Pașa Buinen (sec. XVII - XVIII); Casa prințului Eugeniu de Savoya (sec. XVIII); Cetatea Bastion (sec. XVIII); Teatrul Național (sec. XIX - XX); Biserica Mizericordierilor (sec. XVIII); Catedrala ortodoxa (sfințita la 6 octombrie 1946 în prezenta Regelui Mihai I), Catedrala Romano - catolica, Catedrala ortodoxa sârbă, Monumentul martirilor revoluției din 16-22 decembrie 1989, Muzeul Satului.

Evenimentele culturale anuale sunt caracterizate de diversitate etnică, de multiculturalitate arhitecturală și arheologică.

Festivalul obiceiurilor tradiționale ale grupurilor etnice din Banat, organizat anual în luna iunie, la care participă comunitatea evreilor, reprezentanți ai Forumului Democrat al Germanilor din Banat, comunitatea romă, Uniunea Bulgarilor și Uniunea Ucrainenilor.

Festivalul Bega Boulevard evocă însemnătatea canalului Bega pentru Municipiu și posibilitățile de recreere, agrement, sport sau divertisment pe care acesta le oferă. Festivalul a fost conceput încât să pună în lumină canalul Bega din toate punctele de vedere: estetic, urbanistic, ecologic, și va concentra activități culturale și de divertisment.

Alte evenimente culturale cu rezonanță internațională sunt: Festivalul studențesc „StudentFest”, Festivalul internațional „Timișoara Muzicală”, Festivalul „Timișoara – Mica Vienă, Festivalul Inimilor – festival internațional de folclor, Festivalul internațional de artă romani (IRAF).

Potrivit Direcției Regionale de Statistică Timiș, numărul turiștilor care au vizitat Timișoara a crescut în anul 2016 la 370.000, față de anul 2015 când 340.000 de turiști care au fost înregistrați de către hoteluri și pensiuni. Marea parte a turismului este de afaceri și tranzit iar cealaltă latură a turismului include cel cultural și de agrement. Din statisticile oficiale au fost excușe persoanele care vin din regiune sau din Serbia și Ungaria pentru o zi.

1.5 Locuirea și accesul la utilități

Fondul de locuințe a suferit o creștere semnificativă în intervalul analizat, în principal în zona de influență, care reprezintă 75% din creșterea rezidențială. Majoritatea covârșitoare a locuințelor sunt deținute în proprietate privată. Fondul de locuințe existent în proprietatea autorităților locale este neînsemnat în oraș și aproape inexistent în comunele din zona limitrofă. Din punct de vedere al locuirii, Timișoara se confruntă cu: nivel redus al confortului și deteriorarea particularităților imobilelor de locuire colectivă construite în timpul regimului comunist (40%); funcțiuni incompatibile cu locuirea; stare înaintată de deteriorare a clădirilor istorice (40% din total).

În Municipiul Timișoara, spațiul destinat locuirii a cunoscut, după anul 1989, o evoluție continuu ascendentă, cu o intensitate ușor diminuată în anii crizei economice, tendința de evoluție menținându-se și în prezent, așa cum relevă numărul de autorizații de construcție eliberate, respectiv solicitările de PUZ și PUD.

Conform statisticilor INS Timiș, se observă o creștere a numărului de locuințe cu 1,7%, din 2007 până în 2012, ajungând la un total de 130.635, și o rată superioară, de 4,22%, în cazul suprafeței locuibile, care a ajuns la peste 5 milioane mp în 2012. Prin aceasta se evidențiază rolul preponderent pe care locuințele individuale îl dețin în această evoluție.

Majoritate covârșitoare a locuințelor din Municipiul Timișoara sunt deținute în proprietate privată. Primăria Municipiului deține în proprietate sau administrare sub 5% din fondul total locativ, totalul acestora fiind de 487 în 2012. Reducerea acestui procent, de la 19,5% în anul 1989, se datorează retrocedării imobilelor către foștii proprietari sau vânzării locuințelor către foștii chiriași.

Indicatorii sociali ai locuirii – care oferă o primă imagine asupra confortului locuirii – au avut, de asemenea, o evoluție ascendentă, însă aproape nesemnificativă.

În 2012, s-a înregistrat o suprafață medie pe locuință de aproximativ 41,6 mp, respectiv suprafața medie locuibilă / persoană de 17,02 mp. Acești indici rămân sub nivelul național (20,5 mp/persoană) și cel european (cu 30,7 mp/persoană), rezultat al ponderii însemnate a cartierelor cu imobile colective construite în timpul regimului comunist, caracterizate prin indici sociologici ai locuirii, extrem de deficitari.

Echiparea tehnico-edilitară a clădirilor destinate locuirii este favorabilă în privința racordării la rețeaua de apă (99%), respectiv la rețeaua de furnizare a energiei electrice (99,5%) și mai puțin corespunzătoare în privința racordării la rețeaua de canalizare (96%) sau a încălzirii centrale (80,2% dețin încălzire centrală prin termoficare sau centrale termice proprii).

La nivelul întregului municipiul, serviciile de salubritate sunt prestate de către Retim Ecologic Services S.A. Serviciile de telecomunicații- telefonie fixă, mobilă, comunicațiile prin internet și serviciile conexe celor prin internet- sunt oferite, de regulă, în pachete integrate. Spre exemplu, marii operatori de cablu furnizează abonajilor televiziune prin cablu, internet, telefonie fixă și mobilă. Dintre operatorii economici care furnizează la nivelul municipiului Timișoara servicii de telefonie fixă, amintim: UPC, RDS& RCS, Avolo Telecom, Atlas Telecom, Telefonet, Word Telecom, DCS, SNR. În ceea ce privește telefonia mobilă, operatorii economici care oferă astfel de servicii populației din municipiul Timișoara sunt Vodafone, Orange și Cosmote. Serviciile de internet sunt furnizate de UPC, RDS&RCS, Romtelecom, cărora li se adaugă și anumite firme locale.

Majoritatea imobilelor destinate locuirii oferă un confort deficitar, cca. 60% din cauza vechimii, cca. 40% fiind imobile colective construite în regimul comunist. Totodată, în baza unui chestionar din 2013 s-au identificat zonele defavorizate ale Timișoarei, dintre care amintim cele care se evidențiază din punct de vedere al tipurilor de locuințe: zone de tip ghetou cu blocuri, zone de tip ghetou în foste colonii muncitorești, zone de tip mahala cu case, zone tip mahala cu locuințe improvizate de tip cociobă/adăposturi, zone de locuințe sociale modernizate de tip bloc/case/container pentru locuit fie nou construite sau renovate.

Astfel, principalele aspecte negative constatate referitor la confortul locuirii în Timișoara sunt:

- *stare avansată de uzură, necesitând lucrări de reparații, refuncționalizări și modernizări;*
- *calitate necorespunzătoare a izolațiilor termice, fonice și hidrofuge;*
- *fațade degradate, care, în timp, generează degradarea majoră a construcțiilor în ansamblu;*
- *starea degradată a instalațiilor tehnico-edilitare;*
- *subdimensionarea spațiului interior (ca număr de camere și suprafață locuibilă) și compartimentarea defectuoasă a unor locuințe;*

Reabilitarea termică a înregistrat evoluții pozitive, dar modeste, în perioada 2009-2011, întrucât administrația locală a municipiului Timișoara, prin programul local multianual privind creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe, în condițiile Ordonanței de Urgență nr. 18/2009, a monitorizat lucrările de intervenție pentru reabilitarea termică la 61 de imobile a căror valoare se ridică la 23.294.300 lei și prin care s-a obținut o creștere considerabilă a performanței energetice la aceste imobile. Datorită faptului că acest program depinde de alocările bugetare (50% din costuri sunt alocate de la bugetul de stat și 30% din bugetul local, asociațiile de proprietari suportând doar 20% din costuri), fondurile alocate fiind insuficiente, rezultatele sunt prea puțin vizibile, în raport cu necesitățile.

Problemele acoperișurilor și-au găsit parțial rezolvare prin mansardarea blocurilor, acolo unde structura a permis, costul lucrărilor fiind suportat de dezvoltator în schimbul spațiului obținut prin mansardare.

Din perspectiva accesului la utilități și servicii, ca o componentă însemnată a calității locuirii, respectiv a organizării spațiului, cartierele prezintă probleme specifice:

- 1. insuficienta echipare a unor cartiere cu dotări de învățământ (ex: cartierele Ion Ionescu de la Brad, Kuncz, zone periferice), sanitare, piețe agro-alimentare (zonele Mehala, Ronaț, Blașcovici, Mircea cel Bătrân, Fratelia) sau spații verzi (calea Șagului, Aradului, Circumavalațiunii etc.);*
- 2. existența unor funcțiuni incompatibile cu locuirea, dispersate în zona teritoriului locuit (ex. unități industriale în zonele UMT, Buziașului etc.);*
- 3. existența unor grupări de locuințe în imediata vecinătate a unităților de producție (ex: blocurile de locuințe de pe platforma industrială Freidorf sau la UMT), aceste funcțiuni stânjenindu-se reciproc;*
- 4. amplasarea Zonei industriale U.M.T. între zona de locuit din nord și zona verde de agrement de la Pădurea Verde și Muzeul Satului; întreruperea oricărei comunicări între aceste zone și incompatibilitatea industriei cu funcțiunile învecinate;*
- 5. stare avansată de degradare până la pericol de prăbușire, în care se află numeroase clădiri din cartierele istorice; clădirile au nevoie de măsuri speciale de reabilitare, care să amelioreze confortul locatarilor, dar care să nu compromită caracterul istoric al acestora. În ciuda numeroaselor demersuri întreprinse de municipalitate, se impune încă găsirea unei soluții pentru asigurarea fondurilor necesare executării lucrărilor de reabilitare atât a clădirilor, cât și a spațiilor publice din centrul istoric al municipiului.*

1.6 Profilul economic (ocupare și mediul de afaceri la nivel local)

La nivelul Municipiului Timișoara figurează ca înregistrate un număr de 19.185 de companii la nivelul celui de-al doilea semestru al anului 2017.

Compartimente Economice. O examinare a importanței sectoarelor economiei în îndeplinirea cifrei de afaceri, pe baza datelor din estimările societăților comerciale depuse la DGFP Timiș, reliefează predominanța sectorului terțiar (al serviciilor) în economia locală, valoarea cifrei de afaceri din acest sector fiind de 61,50%. În același interval, sectorul industrial a constituit aport la realizarea cifrei de afaceri în zona metropolitană Timișoara în medie cu 22%.

Sectoarele economice importante din Municipiul Timișoara sunt următoarele:

Industria și Construcțiile. În mod obișnuit, industria și construcțiile au simbolizat sectoarele cu cele mai relevante contribuții la dezvoltarea economică a Timișoarei și a comunelor din perimetrul ei de

influență. Luând în considerare aceste lucruri, se distinge o scădere a contribuției acestora la realizarea cifrei de afaceri, în pofida sectorului serviciilor. Astfel, dacă în anul 2010 importanța cifrei de afaceri însuma în industrie și construcții, 35%, în anul 2012 ponderea a scăzut până la 31%. Scăderea se deosebește în mod special în cazul industriei (de la 23 la 18 procente în totalul economiei), în timp ce construcțiile percep o ușoară creștere (de la 12 la 13 procente).

Principalele **ramuri industriale** care au suferit o evoluție deosebită în ultimul timp în regiunea presupusă de Municipiul Timișoara au fost telecomunicațiile, industria electronică și electrotehnică, industria componentelor auto, precum și industria chimică și petrochimică. În juxtapunere cu marii jucători din industriile de vârf menționate anterior, în cadrul zonei metropolitane Timișorene sunt polarizate numeroase alte firme, mai ales întreprinderi mici și mijlocii, în domeniul etnice – cum sunt industria textilă și a confecțiilor, fabricarea articolelor de îmbrăcăminte și industria pielăriei și încălțăminte.

Agricultura. Arealul supus zonei metropolitane Timișoara este de aproximativ 110.000 ha, din care 84 ha (78%) sunt supuse agriculturii - constituind aproximativ 10% din suprafața agricolă a județului Timiș. Din cadrul regiunii agricole totală a zonei limitrofe periurbane, 71 ha (84%) sunt terenuri arabile, 9.5 ha pășuni (11,3%), 2.5 ha fânețe (3%), 0.9 ha livezi și pepiniere pomicole (1%) și 0.4 ha vii și pepiniere viticole (0,54%).

Creșterea cerealelor pentru boabe (grâu, secară, orz, orzoaică, porumb, etc.) presupune cea mai crescută pondere în sectorul agricol, constituind peste 50% din cifra totală de afaceri în domeniul agriculturii.

Piscicultura - ca activitate economică - este un sector sub-dezvoltat, cifra de afaceri nefiind demnă de luat în calcul.

Serviciile. Cifra de afaceri aferentă sectorului serviciilor a crescut de la 8,952 mld. lei în 2010 la 11,232 mld. lei în 2012, realizând în medie un procent considerabil din economia orașului. În mediul urban, importanța serviciilor în totalul cifrei de afaceri este mai mare decât media zonei peri-urbane (65% în Timișoara), în timp ce în mediul rural, cu o pondere de 50%, situația sectorului serviciilor este una distinctă.

Comerțul constituie în continuare sectorul cu cea mai mare pondere la realizarea cifrei de afaceri, atât în mediul urban, cât și în mediul periurban, cu o valoare de aproximativ 60% din sectorul serviciilor, însă o evoluție considerabilă este marcată și în rândul altor tipuri de servicii, respectiv: transporturi, în special transporturi rutiere de mărfuri; servicii profesionale și tehnice; hoteluri și restaurante; tranzacții imobiliare; sănătate și asistență socială.

Cifra de afaceri aferentă comerțului presupune o sarcină de 60% din volumul cifrei de afaceri a sectorului servicii aferent Municipiului. Valoarea cea mai ridicată (circa 50% la realizarea cifrei de afaceri în cadrul comerțului) o dețin vânzările în magazine nespecializate, de mărfuri diverse, în care predominante sunt cele alimentare, băuturile și produsele din tutun.

Servicii Financiar - Bancare. La finele anului 2013, în Timișoara își desfășurau activitatea un număr de 30 entități bancare și o cooperativă de credit. În spațiul periurban, băncile sunt prezente printr-un număr redus de unități, localizate în special în comunele din imediata vecinătate a municipiului Timișoara.

Din cele 44 de societăți de asigurare acreditate de Comisia de Supraveghere a Asigurărilor, 27 de societăți de asigurare și 6 brokeri de asigurări activează în Municipiul Timișoara.

Sectorul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor. Sectorul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor (TIC) este unul din sectoarele economice cele mai dinamice din zona metropolitană, înregistrând o creștere constantă și substanțială în ultimii 5 ani. La nivelul anului 2012, cifra de afaceri din sectorul TIC reprezenta 4,32% din volumul total al cifrei de afaceri a sectorului Servicii la nivelul zonei metropolitane Timișoara. Deși are o pondere mică în cifra de afaceri, observăm că sectorul TIC a realizat, în aceeași perioadă, aproximativ 61% din rezultatul net al sectorului Servicii. Astfel, constatăm că acest sector este unul dintre sectoarele cu o profitabilitate peste media celorlalte sectoare de servicii.

În momentul de față, pe plan regional și local, sectorul este bine reprezentat și divers, firmele de profil fiind angajate într-o gamă largă de activități, de la distribuția de componente până la dezvoltarea de aplicații software foarte specializate. Volumul cifrei de afaceri a sectorului TIC la nivelul Municipiului a înregistrat o creștere semnificativă, ajungând în 2012 la cca. 10,4 mld. lei. De asemenea, se remarcă un grad ridicat de concentrare a firmelor în municipiul Timișoara (91% din totalul firmelor din sectorul TIC din cadrul zonei metropolitane).

Alte activități de prestări servicii. Sectorul serviciilor prestate către întreprinderi și cel al serviciilor prestate către populație a cunoscut o amploare deosebită în ultimii ani. Dintre aceste servicii amintim:

- a) Serviciile de cunoaștere intensivă (Knowledge Intensive Business Services, KIBS) este foarte bine dezvoltat, serviciile către întreprinderi și serviciile informatice având o contribuție similară la dezvoltarea acestui sector. De remarcat că, 80,84% din rezultatul net obținut de sectorul servicii este realizat de serviciile de tip KIBS;
- b) Serviciile de recrutare și plasare a forței de muncă;
- c) Serviciile prestate către populație, sectoarele principale fiind cel al sănătății și cel al asistenței sociale, urmate de sectorul activităților recreative, culturale și sportive. Aceste servicii reprezintă o pondere scăzută, de 10% din totalul serviciilor de piață;
- d) Servicii de transport marfă și persoane;
- e) Servicii de curierat ;
- f) Servicii educaționale, sociale, de divertisment și recreere.

Forță de muncă. Rata de activitate (definită ca raport procentual între populația în vârstă de 20-64 ani și populația totală) prezintă pentru anul 2012 valoarea de 70% la nivelul zonei metropolitane Timișoara (71% în municipiu Timișoara și 67% în zona de influență). Raportându-ne la aceeași perioadă, la nivel județean rata de activitate era de 73,3%, iar la nivel național, de 42,5%.

Rata oficială a șomajului prezintă pentru intervalul de analiză o tendință generală de descreștere. În municipiul Timișoara, ponderea șomerilor în populația stabilă de 18-62 de ani a fost în anul 2010 de 2,3%, iar în 2012 de 1,03%, sub media județeană de 3,7% (în anul 2010), respectiv 1,9% (în anul 2011). Numărul șomerilor înregistrați în municipiul Timișoara și comunele situate în arealul de influență, în perioada anul 2012 a fost de 2734, din care 2227 (2145 femei) în municipiu și 507 în comune. În perioada 2010- 2012, numărul salariaților la nivelul zonei metropolitane Timișoara a crescut cu 7,7%, înregistrându-se o dinamică sensibil mai accentuată în municipiul Timișoara (7,74%), față de arealul de influență (7,37%).

Sectoarele economice care au avut o contribuție semnificativă la creșterea locurilor de muncă au fost industria (de la 45.388 salariați, în anul 2010, la 53.526 salariați în anul 2012), agricultura (de la 1478 la 1727 salariați în aceeași perioadă) și construcțiile (de la 9.343 la 10.565 salariați) creșterile

fiind de 11, 7% în sectorul industriei, 11,6% în agricultură, respectiv 10,3% în construcții. În ceea ce privește sectorul serviciilor, creșterea numărului de salariați la nivelul Zonei metropolitane a fost de doar 0,92%, ușor mai ridicată în arealul de influență (1,44%), comparativ cu municipiul Timișoara (0,89%).

În prezent, structura numărului de salariați la nivelul Zonei Metropolitane Timișoara este net dominată de *servicii*, care dețin 54,23 % din totalul numărului de salariați, valoare mai scăzută decât cea înregistrată la nivel național (60,05%) și superioară celei județene (53,3%) și regionale (49,2%). În cadrul serviciilor, cca 30% din salariați lucrează în comerț, sector în care veniturile salariale sunt modeste.

Industria concentrează 36,86% din numărul de salariați, valoare mai ridicată decât cea de la nivel național (28%), comparabilă cu ponderea de la nivel județean (36,42%) și inferioară celei regionale (40,52%). Sectoare precum IT și software, electronică și electrotehnică și automotive au înregistrat creșteri ale numărului de angajați în ultimii ani.

Construcțiile ocupă locul al treilea ca importanță, cu o pondere de 7,82%, comparabilă cu ponderile înregistrate la nivel național (8,84%), județean (7,37%) și regional (7,37%). În schimb, ponderea numărului de salariați în *agricultură* este modestă, doar 1,09% din totalul salariaților, mai scăzută decât cele de la nivelele scalare superioare: 2,84% - la nivel județean, 2,86% - la nivel regional și 3,11%, la nivel național.

Investiții. Timișoara reprezintă un important pol de atracție pentru investitorii străini, atât în cadrul județului Timiș, cât și la nivel național. Succesul Timișoarei în atragerea investitorilor străini este rezultatul condițiilor geo-politice favorabile, al infrastructurii tehnice și de comunicații dezvoltate, a existenței forței de muncă bine calificate și a mediului social coeziv, a relațiilor inter-umane și inter-etnice agreabile, al atractivității mediului de afaceri și nu în ultimul rând și a deschiderii și preocupării constante a autorităților publice locale de a atrage investiții străine, de a încuraja afacerile.

Din primele 20 de firme cu participare străină la capital la nivelul județului Timiș, 14 firme au sediul pe teritoriul Zonei metropolitane Timișoara (11 în Timișoara, 1 în Giarmata, 1 în Ghiroda, 1 în Dudeștii Noi).

1.7 Instituții locale și servicii publice

Educația face parte din domeniile evidențiate considerabil în arealul metropolitan al Timișoarei. La nivelul anului 2014, Timișoara dispunea de aproximativ 134 de instituții școlare, dintre care 80% făceau obiectul învățământului public, conform Inspectoratului Școlar Județean Timiș. Indicatorul aferent numărului de elevi aflați sub responsabilitatea unui cadru didactic, înfățișează o conjunctură pozitivă, raportată la contextul național, pentru învățământul organizat în Municipiul Timișoara. Numărul mediu al elevilor plasați sub responsabilitatea unui profesor fiind de aproximativ 14 copii/cadru didactic, mai mic decât media națională, de 15 copii/cadru didactic, dar mai mare decât indicatorul Uniunii Europene, de 12,4 copii/cadru didactic.

Învățământul preuniversitar din Timișoara școlarizează 65% din totalul elevilor din învățământul preuniversitar din județul Timiș și oferă paletă completă de specializare: teoretică, vocațională și tehnologică, fiind foarte variat și în privința specializărilor (real, uman, tehnic, servicii, resurse naturale și protecția mediului, sportiv, teologic, muzică, coregrafie, teatru, arte vizuale, pedagogic).

O importanță considerabilă o are filiera tehnologică - 54% din numărul elevilor din învățământul preuniversitar, în anul școlar 2013-2014, urmată de specializarea teoretică - 35% din liceeni, în vreme ce specializarea vocațională prezintă o menționare săracă, reprezentând 11% din numărul liceenilor.

În cadrul Municipiului își desfășoară activitatea opt instituții de învățământ universitar, patru din ele reprezentând instituții publice de stat și patru instituții private, înregistrând în anul universitar 2013-2014 un total de 42.374 de studenți, dintre care doar 7,7% făcând obiectul înscrierii în cadrul unor universități particulare.

Sănătatea: Conform raportărilor Direcției de Sănătate Publică Timiș, situația aferentă anului 2013 arată că la nivelul acestui an funcționau treisprezece instituții medicale, dintre care șapte spitale publice și șase private, acoperind o gamă variată de ramuri și discipline, asigurând o capacitate totală de 4.030 locuri. Numărul existent de paturi aferente acestor asigură o medie de 13 paturi raportat la 1.000 de locuitori, fapt ce confirmă condiții satisfăcătoare în raport cu indicele regional, care este de 7 paturi la 1.000 locuitori, la nivel de țară având 6 paturi la 1.000 locuitori, iar la nivel european 5 paturi la 1.000 locuitori. Cu toate acestea, standardul serviciilor medicale desfășurate în spitalele publice nu se ridică la nivelul standardelor europene, fapt datorat insuficienței bugetare necesare pentru o funcționare optimă, cât și în vederea reabilitării infrastructurii acestora.

Infrastructura de sănătate cu adresabilitate supralocală, existentă pe raza municipiului Timișoara, în anul 2013, mai include: 7 ambulatorii de specialitate integrate spitalelor (4 publice și 2 private); 3 servicii de ambulanță (1 public și 2 private); 503 cabinete stomatologice; 138 cabinete de specialitate; 8 cabinete de expertiză medicală și 25 cabinete de recuperare a capacității de muncă, 1 dispensar sportiv; 66 farmacii și 15 depozite farmaceutice. La acestea se adaugă unitățile destinate în principiu populației locale – cabinete de medicină de familie (231), dispensare școlare și studențești (50).

Serviciile sociale: La nivelul Municipiului, asistența socială, în preponderență, face obiectul Direcției de Asistență Socială Comunitară Timișoara, serviciu public de asistență socială, subordonat Consiliului Local al Municipiului Timișoara. Potrivit organizării Direcției de Asistență Socială Comunitară Timișoara, în oraș funcționează șase servicii și compartimente: Serviciul Centrul de zi pentru copii cu dizabilități „Podul Lung”, Serviciul pentru protecția socială a persoanelor vârstnice (având în componență două compartimente: Compartimentul Centre de Zi, ce cuprinde trei centre, și Compartimentul de Îngrijire la Domiciliu), Compartimentul de evaluare și intervenție socială, Serviciul pentru Protecția Copilului și Familiei, Serviciul pentru Protecția Persoanelor cu Handicap, Căminul pentru Persoane Vârstnice. Un alt element important din domeniul asistenței sociale este reprezentat de Cantina de Ajutor Social, unitate publică de asistență socială, cu personalitate juridică, care funcționează în subordinea Consiliului Local al Municipiului Timișoara.

La nivelul anului 2013, 29.819 persoane au făcut obiectul activității acestor structuri aflate în subordinea Consiliului Local al Municipiului Timișoara, sarcina cea mai mare fiind a solicitanților ajutorului aferent încălzirii locuinței cu energie termică, oferită în sistem centralizat (aproximativ 22%) și de produse alimentare prin programul PEAD 2013 (aproximativ 60%).

Locuri de joacă, locuri de parcare, parcuri, facilități sportive, de agrement și similare, timp liber: Întinderea spațiilor verzi la nivelul Timișoarei în 2013 a fost de 477 ha, luând în calcul și Perdeaua Forestieră de protecție având o arie de 33 ha, la care se adaugă cele 722 ha ale Pădurii Verzi, valori care converg într-o medie de aproximativ 37 mp/locuitor, calculată la o populație de 319.279

locuitori, această pondere reprezentând o valoare superioară Uniunii Europene, care impune un minim de 26 mp/loc.

În municipiul Timișoara infrastructura pentru activități sportive se prezintă astfel:

- bazine de înot (Arena Aqua Sport, Ice Dyp Resort & SPA, centrul SPA de la hotel Do-Stil, TermalUM SPA, Ștrandul UMT, Ștrandul Primăriei-fost ICIM, Ștrandul Tineretului, etc);
- 3 stadioane (Dan Păltinișanu, CFR, UMT, Complexul Sportiv „Bega” Timișoara, Sala Polivalentă „Olimpia”, Baza de agrement – fostul Tehnometal;
- 6 săli de sport (unde se pot practica sporturi precum: culturism, fitness, tae bo, aerobic, kick-box, karate, autoapărare, sistem pride etc.);
- 6 baze sportive – cu terenuri de fotbal, tenis, paintball;

În plus, funcționează o serie de baze sportive private, terenuri de minifotbal, săli de fitness și aerobic, etc. La acestea, se adaugă bazinele de înot din unitățile de învățământ din oraș.

Transportul public: Infrastructura orașului, este reprezentată la momentul actual, de o rețea formată din linii de transport în comun, fiind alcătuită din rute care fac obiectul tuturor zonelor Municipiului. Transportul în comun satisface o pondere mare din populație, transportul electric reprezentând regula, fiind îndreptat spre centrul orașului. În Timișoara, niciun cartier sau zonă de locuire nu face obiectul lipsei rutelor de transport în comun, distanța maximă de acces fiind de circa 1 km.

La nivelul anului 2012 capacitatea aferentă mijloacelor de transport era compusă din 113 autobuze, 50 troleibuze și 93 tramvaie. Transportul public de persoane are loc în prezent pe 33 linii, totalizând un traseu de 406,7 km și având 381 stații amenajate: 18 linii de troleibuz cu un traseu ce totalizează 233,59 km; 64,45 km reprezintă traseul a 7 linii de troleibuz și 108,66 km reprezintă traseul a 8 linii de tramvai. Criza economică și problemele enunțate (viteza redusă, degradarea tramvaieleor) au rezultat într-o reducere a numărului de pasageri care optează pentru transportul în comun, de la 140.615 în anul 2010 la 74.448 în anul 2012 (cu aproape 47%).

1.8 Organizații ale societății civile

În satisfacerea atribuțiilor lor, autoritățile publice locale cooperează în corelare cu structuri asociative, inițiative ale societății civile, sau ale agenților economici, al căror obiectiv este sporirea competitivității social-economice, creșterea calității vieții la nivel local și promovarea valorilor locale, în corespondență cu obiectivele europene ale Strategiei Europa 2020. Asociațiile din care face parte și Municipiul Timișoara sunt enunțate, în continuare, alături de scopul lor declarat: **Asociația Grupul de Acțiune Locală Timișoara** - Dezvoltarea durabilă a zonelor defavorizate și/sau marginalizate și a comunităților implicate, prin inițierea, promovarea și implementare unor proiecte în concordanță cu Strategia de Dezvoltare Locală a Asociației, precum și cu programele de finanțare europene sau naționale pe care Asociația le va accesa. **Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Pădurea Bistra** - Conservarea și protejarea biodiversității urmărind protecția speciilor și a habitatelor naturale amenințate și dezvoltarea zonei de pe raza de competență a unităților administrativ-teritoriale membre, prin implementarea unor proiecte în concordanță cu prevederile Programului European LIFE Natură și Biodiversitate, a Programelor de cooperare transfrontalieră (România - Serbia și România - Ungaria) și a Programelor naționale. **Asociația Europa pentru Studii Politice și Educație Civică** – Asociația Europa de Studii Politice și Educație Civică a fost înființată în scopul apărării drepturilor omului și promovării intereselor cetățenești, implementării de proiecte

privind educația civică și organizării de cursuri de formare și reconversie profesională. **Fundația Cardioprevent** – Reunește medici înalt specializați și tehnologie de ultimă generație pentru a atinge excelența în mai multe arii terapeutice aflate într-o stânsă legătură: boli cardiovasculare, diabet zaharat și boli metabolice, boli respiratorii și tulburări de somn. **Fundația pentru Cultură și Învățământ Ioan Slavici** - Universitatea "Ioan Slavici" din Timișoara a luat ființă în cadrul Fundației cu același nume, în iarna anului 2000, din dorința unui grup de personalități din învățământul superior timișorean de a crea o instituție în sistem privat, care să așeze mai presus de orice, formarea intelectuală a tinerilor cu o largă deschidere culturală, bună pregătire profesională și cu o mare capacitate de integrare în societate. **Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Deșeuri Timiș** – Ajută la îmbunătățirea calității serviciilor de salubritate, atingerea și respectarea standardelor europene privind protecția mediului. **Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Apă - Canal Timiș** – Are ca obiect elaborarea și implementarea strategiei județului pentru infrastructura de apă – canal, care va conduce la instalarea până în 2018 a rețelelor de apă și canalizare în toate localitățile din județ. **Asociația Clusterul de Energii Sustenabile din România ROSENC** – Are ca scop promovarea României și a Regiunii Vest, pe termen lung, ca lider în sectoarele energiilor regenerabile, eficienței energetice și noilor energii sustenabile și participarea în rețelele internaționale ca partener sau coordonator de proiecte pentru creșterea competitivității organizațiilor din asociație, prin cooperare națională și internațională. **Asociația Localităților și Zonelor Istorice și de Artă din România ALZIAR** – Se ocupă de identificarea, protejarea și introducerea în circuitele turistice ale zonelor istorice, culturale și artistice; dezvoltarea unei strategii naționale unitare, conformă cu reglementările europene în domeniu; promovarea patrimoniului cultural la nivel local, regional, național, european și internațional. **Asociația pentru Managementul Energiei (AMET)** – Are ca obiect promovarea conceptului de energie durabilă și a principiilor de management al energiei la nivelul autorităților locale, al instituțiilor de învățământ și sănătate, al agenților economici; promovarea în plan local, regional și național a Acquis-ului comunitar al politicii energetice europene; încurajarea pătrunderii pe piața locală a tehnologiilor regenerabile și a tehnologiilor de eficientizare energetică; Alături de aceste organizații, la nivel local își mai desfășoară activitatea o serie de asociații și fundații care activează în domeniul social. Principalii furnizori privați de servicii sociale acreditați din Municipiul Timișoara sunt: **Federația Caritas a Diecezei Timișoara** – care asigură servicii de îngrijire la domiciliu, adăpost pentru persoanele fără domiciliu, consiliere și asistență pentru persoane cu handicap, adăpost pentru femei victime ale violenței domestice, centre de zi pentru copii. **Serviciul de Ajutor Maltez** – oferă servicii de îngrijire la domiciliu, cămin de bătrâni și cantină socială. **Fundația „Chosen” România** – care oferă servicii pentru asistarea tinerilor care au împlinit vârsta de 18 ani, centre de zi și rezidențiale pentru copii care provin din familii cu dificultăți materiale. **Fundația „Timișoara „89”** – care se ocupă de informare și consiliere pentru persoanele aflate în dificultate, fără adăpost, sprijin material. **Societatea Română „Speranța”** – societate care oferă servicii pentru familii cu persoane cu handicap mintal aflate în dificultate. **Fundația Casa Speranței** – servicii pentru copii în dificultate. **Fundația Rudolf Walter** – reinsertie socio-profesională pentru tinerii proveniți din Centrele de Plasament, suport și asistență pentru familiile și copii aflați în dificultate. **Asociația Evanghelică și de Caritate „Isus Speranța României”** – servicii pentru tinerii dezinstituționalizați, cantină socială mobilă, sprijin pentru copii în familia naturală, lărgită, sau de plasament. **Fundația Serviciilor Sociale „Bethany”** – activități de voluntariat (stimulare și socializare) care se adresează copiilor

Spitalului Clinic de Urgență pentru Copii „Louis Țurcanu”. **Asociația Femeilor Rome „Pentru Copiii Noștri”** - informare și consiliere pentru familiile de etnie romă. **Fundația „Pentru Voi”** - oferă servicii pentru adulți cu dizabilități intelectuale. **Asociația Mana** - oferă informare, consiliere pentru copii ai străzii. **Asociația „Casa Faenza”**, în cadrul căreia funcționează Centrul Comunitar pentru Copii Autiști Timișoara, este o organizație neguvernamentală, fără scop patrimonial, de protecție specială a copiilor cu sindrom autist. Asociația are ca obiectiv abilitarea și integrarea socială a copiilor cu sindrom autist, accentuându-se importanța intervenției precoce

1.9 Experiența locală privind proiectele cu finanțare europeană

Primăria Municipiului Timișoara. ”Structuri locale pentru sprijinirea afacerilor în comuna Dumbrăvița - incubator de afaceri”

Programul Operațional Regional 2007-2013 - Axa 1: Sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor - Domeniul de intervenție 1.1: Planuri integrate de dezvoltare durabilă POR 2007-2013

Obiectivul general al prezentului proiect îl reprezintă:

Realizarea unei structuri locale de sprijinire a afacerilor pentru încurajarea inițiativelor antreprenoriale locale ce vizează conservarea meșteșugurilor tradiționale, în vederea dezvoltării durabile a mediului de afaceri din zonele mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic ale Polului de Creștere Timișoara.

Obiectivele specifice ale proiectului sunt:

Construirea, în comuna Dumbrăvița, a unui incubator de afaceri menit să contribuie la sprijinirea start-up-ului IMM-urilor, inclusiv a microîntreprinderilor, ce va conține spații destinate producției și serviciilor;

Asigurarea dotărilor necesare și a serviciilor de suport pentru firmele incubate, care să contribuie la reducerea cheltuielilor indirecte ale acestora, în vederea creșterii competitivității lor pe piață.

Perioada de implementare : 32 luni

Bugetul proiectului (în lei): 14.039.993,22 - conform contract de finanțare;

Primăria Municipiului Timișoara. ”BARRABARRIPEN - un model inter-regional de incluziune destinat femeilor rome” - Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Uman, Axa Prioritară 6/Prioritatea de Investiții 10.iv/Obiectivele Specifice 6.13 și 6.14.

Proiectul contribuie la atingerea obiectivelor Uniunii Europene privind creșterea ratei de ocupare în rândul femeilor și a obiectivului general POS DRU prin facilitarea accesului femeilor rome inactive profesional la educație și ocupare.

Proiectul urmărește un model de incluziune socială a femeilor inactive profesional în 3 regiuni de dezvoltare (Vest, Sud-Vest Oltenia, Centru, respectiv 5 județe: Caraș-Severin, Timiș, Mehedinți, Gorj și Brașov) prin structuri instituționalizate de sprijin, programe individualizate de calificare-recalificare, sprijin și monitorizare, campanii de conștientizare și informare directă a decidenților pe piața muncii, și indirect a comunităților rome și a întregii societăți. Aceste demersuri vor fi susținute printr-un parteneriat solid între autoritățile locale, centrele de cercetare locală economico-socială, instituții de ocupare a forței de muncă și ONG-uri specializate în problematica etniei rome.

Principalul obiectiv al proiectului este dezvoltarea și implementarea unui model interregional inclusiv de calificare-recalificare, încadrare în muncă și sprijin social pentru femeile rome inactive

profesional.

Obiectivul specific este detaliat astfel:

- Instituționalizarea a 5 Centre de Incluziune Socială cu atribuții de consiliere și sprijin pentru femeile rome.
- Identificarea nișelor profesionale pentru femeile de etnie romă inactive profesional prin studii și cercetări științifice pentru realizarea unor planuri individualizate de incluziune socială
- Facilitarea implicării promotorilor romi în deciziile locale și serviciile de sprijin prin instruirea și angajarea mediatorilor sociali romi.
- Creșterea numărului de femei rome care obțin un atestat profesional prin programe calificarea-recalificarea inclusive și incluzive, solicitate pe piața muncii
- Facilitarea colaborării între factorii de decizie la nivel local, județean și interregional prin campanii de informare privind soluții de incluziune a femeilor rome
- Angajarea unui număr de 200 femei rome prin introducerea de stimulente pentru angajatorii care oferă locuri de muncă de durată. Prin rezultatele sale, proiectul va contribui la:
  - stimularea participării etniei rome la viața socială, economică, educațională;
  - considerarea importanței rolului educației, formării profesionale în rândul etniei roma;
  - eliminarea stereotipurilor, prejudecăților și practicilor anumitor manageri și angajați față de etnia roma;
  - producerea unei schimbări pozitive în opinia publică în legătură cu etnia roma.

Bugetul proiectului: 1.123.831.67 lei

Perioada de implementare: 22 luni

2. Identificarea teritoriului vizat de Strategia de Dezvoltare Locală prin abordarea DLRC

2.1 Prezentarea generală a teritoriului SDL

2.1.1 Delimitarea teritoriului SDL și întocmirea planului

În trasarea perimetrului s-a avut în vedere respectarea condițiilor locale și a viziunii privind dezvoltarea strategică stabilită prin SDL, pe baza nevoilor și a propunerilor venite din partea comunității și a actorilor locali.

Teritoriul vizat de SDL a fost conceput astfel încât să cuprindă străzile din zone urbane coerente din punct de vedere economic, social și fizic, care îndeplinesc cerințele de constituire a ZUM-urilor alături de zona urbană funcțională aferentă. Perimetrul teritoriului SDL cuprinde 7 zone (Zona Soarealui, Zona Fabric, Zona Ghiroda Nouă, Zona Kuncz-Plopi, Zona Ciarda Roșie, Zona Modern), având incluse în acestea și patru zone urbane marginalizate (*ZUM1 Kuncz, ZUM2 Dorobanților, ZUM3 Traian și ZUM4 Mătăsarilor*) definite după cum urmează:

ZUM1 Kuncz: Este format din următoarele străzi: Strada Aviatorilor, Strada Energiei, Strada Poiana Mărului, Strada Satu Mare, Strada Suboleasa și Strada Zefirului. Cele 7 străzi reprezintă o parte din Zona Kuncz-Plopi, fiind situat la est de Zona Fabric, la sud de Canalul Bega, care are la nord zonele Modern și Ghiroda Nouă, iar în sudul zonei Kuncz-Plopi se află cartierul Soarealui, împreună cu Ciarda Roșie. ZUM1 Kuncz este delimitat la Nord de intersecția străzilor Aviatorilor și Zefirului. În Vest, limita de demarcare a ZUM1 Kuncz este reprezentată de intersecția străzilor Târgu Mureș și Satu Mare. La Sud, limita o reprezintă răspântia străzilor Satu Mare și Torac. Delimitarea Estică a acestui ZUM este reprezentat de intersecția străzilor Poiana Mărului și Zefirului.

ZUM2 Dorobanților: Zona urbană marginalizată cu numărul 2 se află pe o singură stradă, respectiv Calea Dorobanților, reprezentând granița de Nord a teritoriului propus de prezenta strategie. Calea Dorobanților se regăsește în Zona Modern, o zonă aflată în partea de est a Municipiului Timișoara. Limita Estică a ZUM2 Dorobanților este reprezentată de intersecția căii Dorobanților cu strada Ștrandului. Iar extrema Vestică a acestui ZUM este marcată de intersecția străzilor Uzinei cu Dorobanților.

ZUM3 Traian: Zona Traian reprezintă o zonă de referință pentru istoria municipiului de pe Bega, dar care de-a lungul anilor a intrat tot mai mult în declin, ajungând chiar o zonă marginalizată a teritoriului, în special pe strada Ecaterina Teodoroiu și Petre Ispirescu, străzi care formează zona urbană marginalizată 3. ZUM3 Traian este delimitat la Nord de intersecția străzilor Timocului și Petre Ispirescu. În Vest, limita de demarcare a ZUM3 Traian este reprezentată de intersecția străzii Zavoi cu Piața Petru Rareș. La Sud, limita o reprezintă răspântia străzilor Costache Negruzzi și Petre Ispirescu. Delimitarea Estică a acestui ZUM e reprezentată de intersecția străzilor Ecaterina Teodoroiu și Ion Creangă.

ZUM4 Mătăsarilor: Zona urbană marginalizată cu numărul patru cuprinde următoarele străzi: Orăștie, Turda, Palmierilor, Ștrandului, Glinka, Alpiniștilor și Mătăsarilor. ZUM 4 este delimitat la Nord de Calea Dorobanților, la Sud Strada Rozelor, la Est Strada Ștrandului și la Vest Calea Dorobanților.

2.1.2 Principalele caracteristici geografice

Punctul cel mai Nordic al teritoriului vizat de SDL îl reprezintă intersecția străzilor Bobâlna și Calea Dorobanților, având coordonatele: 45.771008 latitudine, 21.274953 longitudine. Extrema Vestică o reprezintă intersecția străzilor Mareșal Constantin Prezan și Calea Martirilor 1989, având coordonatele: 45.731647 latitudine, 21.237486 longitudine. La Sud, limita este determinată de intersecția din Calea Buziașului aferentă coordonatelor: 45.725638 latitudine, 21.284216 longitudine. Limita Estică este reprezentată de coordonatele: 45.749719 latitudine, 21.297191 longitudine, acestea făcând obiectul limitei unei zone de locuire de pe malul Estic al unuia din brațurile Canalului Bega. Din punct de vedere al caracteristicii unitare, teritoriul învederat SDL prezintă o omogenitate evidentă, care reiese atât din convexitatea formei pe care acesta o înfățișează, cât și din punctul de vedere al continuității fizice, economice și sociale. **Plopi-Kuncz:** La începutul secolului XX, o mare parte a terenurilor din Timișoara au fost deținute de văduva contelui Ladislau Gyurky, Malva Klaritz. Proprietara vânzând parcele doritorilor, numele ei a făcut obiectul înscrierilor în cartea funciara a comunei Ghiroda până la începutul secolului XXI. Cartierul are un număr de 7 străzi principale care pornesc din marginea râului Bega. **Zona Ghiroda Nouă:** Cartier nou din Timișoara, situat în Estul orașului, la Nord de Canalul Bega. Inițiat cu numele de Colonia Crișan, prima populare făcându-se în jurul anului 1750, odată cu înființarea unei orezării. Localitatea a fost alipită Timișoarei în 1949. **Fabric:** Cartier înființat în 1718, având o populație majoritară de români și sârbi. Reprezentând platforma industrială de la acea vreme, aici s-au construit pe atunci numeroase fabrici, printre care și vestita fabrică de bere, ceea ce a dus la denumirea germană de Fabrikstadt, de unde și numele actual de Fabric. **Ciarda Roșie:** Cartier situat în zona Sud-Estică a Timișoarei. Cartierul este unul recent, Ciarda Roșie reprezentând o localitate maghiară, inițiată între războaie, în jurul hanului «Vörös Csárda», al cărui nume este acum omonim al cartierului. **Zona Modern:** Construit în preajma anilor '60, acesta a făcut obiectul construcțiilor de tip nou, în special

blocuri inalte, cu arhitectură deosebită, motiv pentru care a primit din start denumirea de Modern. **Zona Soarelui:** Amplasat în Sudul Timișoarei. Construit în jurul anului 1985, făcând parte din ultimele cartiere construite de regimul comunist la Timișoara. Acest teren nu făcea obiectul unei zone de locuire, fiind format din parcele agricole sau pășuni, iar locuitorii fiind muncitori ai platformei industriale.

2.1.3 Patrimoniul natural

Relieful este format în principal de câmpie cu variații maxime de doi – trei metri. Teritoriul SDL este împărțit în două de cursul canalului artificial Bega. Granița estică se continuă cu întinderea Câmpia aluvionară a Begăi, cu altitudine medie de 90 - 95m și soluri nisipoase și argilo-lutoase, afectate de gleizare.

Din punct de vedere al structurii geologice, suprafața zonei ce face obiectul SDL este străbătută de o linie de falie orientată est – vest, marcată prin existența vulcanului stins de la Șanovița - Ludabara, precum și de apele termominerale de la Timișoara, Calacea și Buziaș-Ivanda.

Pe teritoriul SDL se găsesc și lacuri, fie naturale, formate în locul vechilor meandre sau în arealele detașate (cum sunt cele de lângă colonia Kuntz, din Pădurea Verde etc.).

În prezent, cu excepția câtorva areale împădurite cu cer și garniță (Pădurea Verde, Pădurea Bistra), teritoriul se încadrează în silvostepa antropogenă ce caracterizează întreaga Câmpie Panonică. Din punct de vedere peisagistic, relieful este diversificat și de apariția vegetației de luncă, de-a lungul principalelor râuri, în cadrul căreia predomină arborii de esență moale.

2.1.4 Patrimoniul arhitectural și cultural

Monumente istorice: **Centrala hidroelectrică** din Timișoara a fost finalizată în anul 1910, situată pe Canalul Bega, fiind în prezent una dintre cele mai vechi hidrocentrale de pe teritoriul României (45.75810°N 21.26500°E). **Cartierul Fabric:** Fabrica de Bere; Sinagoga din Fabric; Biserica Millennium; Biserica Sfântul Gheorghe; Biserica ortodoxă Sfântul Ilie; Biserica greco-catolică Nașterea Maicii Domnului; Podul Decebal; Băile Neptun; Farmacia din Fabric; Casa cu Mercur; Uzina de apă, proiectată de László Székely; Fostul Restaurant și Hotelul "Marocan".

Sinagoga din Fabric este un lăcaș de cult iudaic din municipiul Timișoara, localizat pe str. I.L Caragiale 2, colț cu str. Episcop J. Nischbach. **Sinagoga din Fabric 2** este un lăcaș de cult evreiesc din Timișoara, localizat pe Str. Ion Creangă nr. 16. Ea a fost construită între anii 1885-1889 în stil neo-maur. **Ansamblul urban „Str. Pestalozzi”:** Se găsește amplasat pe Str. Pestalozzi, la Nr. 14-16. Ansamblul a fost construit în secolul XIX. Din ansamblu fac parte: Școala cu cl. I-VIII nr. 28; Liceul Teoretic J. L. Calderon și Grădinița cu Program Prelungit nr. 45. **Biserica „Nașterea Maicii Domnului”.** **Fabrica de bere Timișoreana:** Este a doua fabrică de bere înființată în România, în cartierul Fabric din Timișoara, în 1718.

2.2. Comunitatea marginalizată din teritoriul SDL (inclusiv ZUM)

2.2.1. Studiul de referință reprezentativ la nivelul populației din teritoriul SDL

Teritoriul SDL al GAL Timișoara are în componență 7 zone/cartiere distincte. În cadrul SDL s-au delimitat, cu ajutorul Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate, 4 zone urbane marginalizate (ZUM) distincte, pe care le-am denumit ZUM Kuncz, ZUM Dorobanți, ZUM Traian și ZUM Mătăsarilor. Studiul de referință reprezintă o cercetare complexă care folosește atât metode cantitative (sondaje

de opinie) cât și calitative. În cadrul studiilor cantitative am derulat 1 sondaje de opinie la nivelul SDL-ului și 4 studii tip recesământ, distincte, câte unul în fiecare zonă ZUM derulate în perioada 7-18 mai 2018:

A. Sondaj de opinie reprezentativ la nivelul întregii populații 16+ care locuiește în cadrul SDL.

Metoda de eșantionare folosită este cea probabilistică, stratificată după dimensiunea celor 7 zone/cartiere identificate, distincte. În total s-au aplicat 800 chestionare și avem o eroare de $\pm 3,5\%$ la o probabilitate de 95%. Aplicarea chestionarelor s-a făcut prin metoda mixtă CATI (call centerul IRES) și teren (face to face). În urma aplicării metodei mixte de aplicare de chestionare a rezultat o bază de date reprezentativă la teritoriul desemnat.

B. Sondaj de opinie reprezentativ la ZUM Kuncz

Zona are un areal de 7 străzi, așadar s-au aplicat câte un chestionar fiecărui membru din gospodărie. În final s-au aplicat 642 chestionare, 14 gospodării unde nu locuiește nimeni sau nu au putut fi aplicate chestionare în intervalul oral 9-20 al unei zile.

C. Sondaj de opinie reprezentativ la ZUM Dorobanți

Pentru această zonă am aplicat metoda exhaustivă (recesământ) am aplicat chestionare tuturor celor prezenți în gospodărie cu vârsta 16+. În total s-au aplicat 28 de chestionare din totalul de 29 de subiecți care domiciliază pe Calea Dorobanți.

D. Sondaj de opinie reprezentativ la ZUM Traian

Zona are în areal de 11 străzi am aplicat câte un chestionar fiecărui membru din gospodărie. În final s-au aplicat 935 chestionare și s-au identificate 8 gospodării unde nu locuiește nimeni sau nu au putut fi aplicate chestionare în intervalul oral 9-20 al unei zile.

E. Sondaj de opinie reprezentativ la ZUM Mătăsarilor

Zona are în areal de 7 străzi am aplicat câte un chestionar fiecărui membru din gospodărie. În final s-au aplicat 265 chestionare și s-au identificate 5 gospodării unde nu locuiește nimeni sau nu au putut fi aplicate chestionare în intervalul oral 9-20 al unei zile.

Concluzia studiilor pe cele patru ZUM-uri este că se confirmă faptul că ele îndeplinesc condițiile de Zone Urbane Marginalizate.

2.2.2. Validarea și declararea zonei/ zonelor urbane marginalizate

În cadrul prezentului SDL am identificat, în Atlasul Zonelor Marginalizate al Băncii Mondiale, 3 zone distincte care îndeplinesc simultan cele trei condiții care le validează ca și zone ZUM.

Prima zonă numită **ZUM Kuncz** are în componență străzile: Aviatorilor, Baia, Energiei, Poiana Mărului, Satu Mare, Suboleasa și Zefirului. Total populație 643 persoane (sursă Ministerul Afacerilor Interne). Zonă de tip mahala de case cu o comunitate de romi de 42%.

A doua zonă denumită **ZUM Dorobanți** are în componență strada: Calea Dorobanților. Total populație 33 de persoane (sursă Ministerul Afacerilor Interne). Zonă mixtă de tip case cu mai multe apartamente și case tip mahala cu o comunitate romă de 14% din totalul populației

A treia zonă denumită **ZUM Traian** are în componență străzile Anton Pan, C. Negruții, Dacilor, Ecaterina Teodoroiu, Ion Creangă, Mihalache, Petre Ispirescu, P-ța Petru Rareș, P-ța Traian, Ștefan cel Mare și Zăvoi. Total populație 936 persoane (sursă Ministerul Afacerilor Interne). Zonă de tip

mixt case vechi cu mai multe imobile în curte comună și blocuri cu o comunitate romă de 15,6% din totalul populației.

A patra zonă denumită **ZUM Mătăsarilor** are în componență străzile Orăștie, Turda, Palmierilor, Strandului, Glinka, Alpiniștilor și Mătăsarilor. Total populație 266 persoane (*sursă Ministerul Afacerilor Interne*). Zonă de tip mixt case vechi cu mai multe imobile în curte comună și blocuri cu o comunitate romă de 15,0% din totalul populației.

Pentru validarea zonelor ZUM prin studiul de referință sau realizat studii exhaustive (tip recesământ)

În urma aplicării chestionarelor au rezultat următoarele:

Tabel 1. Indicatori cheie și praguri minimale pentru validarea zonelor urbane marginalizate			(%) ZUM Kuncz	(%) ZUM Dorobanți	(%) ZUM Traian	(%) ZUM Mătăsarilor
Criterii / Dimensiune	Indicatori cheie	Praguri minimale				
Capital uman	Proporția populației de 15-64 de ani care a absolvit maxim 8 clase (gimnaziu)	22%	51,6%	25,0%	39,7%	27,0%
	Proporția persoanelor cu dizabilități, boli cronice sau alte afecțiuni care le limitează activitățile zilnice	8%	26,8%	9,1%	21,3%	33,1%
	Proporția copiilor și adolescenților (0-17 ani) din populația totală	20,5%	30,01%	12,1%	17,75%	15,4%
Ocuparea forței de muncă	Proporția persoanelor de 15-64 ani care nu sunt încadrate pe piața formală a muncii (salariați cu contract de muncă sau lucrează oficial pe cont propriu, cu sau fără angajați - patron sau administrator de firmă, PFA, AF, întreprindere individuală, liber profesionist) și nici nu urmează o formă de învățământ	22,5%	34,4%	31,6%	31,02%	52,2%
Locuire	Proporția locuințelor supraaglomerate (< 15,33 m ² pe persoană)	54%	37,2%	11,8%	27,2%	16,1%
	Nesiguranță locativă: proporția gospodăriilor ce nu dețin locuința în proprietate personală	12%	31,4%	23,5%	55,2%	23,5%

Legendă: **Căsuțele roșii invalidează**

Căsuțele verzi validează indicatorul

CONCLUZIE: Analizând datele obținute și comparând cu pragurile minimale pentru validarea zonelor urbane marginalizate, observăm că se validează ca zone ZUM toate cele patru selecții de străzi din SDL.

2.3 Analiza diagnostic a nevoilor, resurselor și problemelor populației din teritoriului SDL

2.3.1 Populația și caracteristicile demografice

Conform datelor furnizate de INS, populația rezidentă în arealul SDL se ridică la un total de 59.769 oameni, dintre care 28.117 bărbați, 31.652 femei, 8.339 persoane cu vârste între 0 și 16 ani, 8.149 de persoane cu vârsta între 17 și 29 de ani și 43.222 de indivizi cu vârste ce depășesc 30 de ani. Populația aferentă ZUM reprezintă 1.876 de persoane în total, persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială, reprezentând grupul țintă pe care această strategie îl are în vedere.

Sursa datelor Ministerul Afacerilor Interne (evidența populației)

Nr. crt.	Zona/Cartier	Total Populație	% din total populație SDL	Bărbați	Femei	0-16ani	17-29ani	+30ani
1	Ciarda Roșie	318	1%	151	167	24	40	264
2	Crișan	1.971	3%	968	1.003	288	290	1.393
3	Fabric	15.763	26%	7.429	8.334	2.146	2.235	11.382
4	Ghiroda nouă	2.419	4%	1.167	1.252	331	331	1.757
5	Kuncz-Plopi	6.789	11%	3.329	3.460	1.202	1.185	4.333
6	Modern	1.142	2%	560	582	151	185	806
7	Soarelui	31.367	52%	14.513	16.854	4.197	3.883	23.287
Total		59.769	100%	28.117	31.652	8.339	8.149	43.222
Nr. crt.	Zona/Cartier	Total Populație ZUM	% din total populație ZUM	Bărbați	Femei	0-16ani	17-29ani	+30ani
1	ZUM Kuncz	467	45%	230	237	133	97	237
2	ZUM Dorobanți	33	3%	17	16	4	17	12
3	ZUM Traian	546	52%	275	271	116	77	353
4	ZUM Mătăsarilor	265	14,1%	131	134	38	29	198
Total		1.876	100%	933	943	383	349	1.144

Așa cum se poate observa în tabelele de mai sus, populația rezidentă SDL este una îmbătrânită. După un calcul simplu putem constata că toate zonele aferente SDL au aproximativ 1/7 din populație, sau mai puțin, reprezentată de indivizi cu vârste cuprinse între 0 și 16 ani, exceptând zona Kuncz-Plopi și zona Traian cărora le corespunde un raport de 1/4, reprezentativ categoriei 0 – 16 ani. Observăm astfel un spor natural superior zonelor Plopi-Kuncz și Traian.

Nr. crt.	Zona/Cartier	Română	Maghiară	Romă	Alta
1	Ciarda Roșie	1,1%	1,8%	0%	0%
2	Crișan	3,6%	1,8%	23,1%	0%
3	Fabric	26,7%	25,0%	0%	22,2%
4	Ghiroda nouă	4,0%	3,6%	15,4%	2,2%
5	Kuncz-Plopi	11,2%	8,9%	7,7%	17,8%
6	Modern	1,6%	7,1%	0%	8,9%
7	Soarelui	51,8%	51,8%	53,8%	48,9%
Total		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Nr. crt.	Zona/Cartier	Română	Maghiară	Romă	Alta
1	ZUM Kuncz	41,99%	3,27%	54,12%	0,62%
2	ZUM Dorobanți	78,50%	7,00%	14,50%	0,00%

3	ZUM Traian	78,72%	3,21%	15,61%	2,46%
4	ZUM Mătăsarilor	72,08%	7,17%	14,72%	6,04%

În tabelul alăturat putem observa ponderile procentuale ce incumbă etniilor, așa cum le-au declarat rezidenții de pe

întreg teritoriul SDL și separat, pentru Zonele Urbane Marginalizate. Se poate observa cu ușurință faptul că procentul net superior al populației de etnie romă se regăsește în zonele Kuncz-Plopi și Crișan, în ZUM Kuncz, ponderea populației rome fiind covârșitoare.

	(%) ZUM Kuncz	(%) ZUM Dorobanți	(%) ZUM Traian	(%) ZUM Mătăsarilor
Proporția populației de 15-64 de ani care a absolvit maxim 8 clase (gimnaziu)	79,8%	25,0%	27,5%	21,5%
Proporția persoanelor cu dizabilități, boli cronice sau alte afecțiuni care le limitează activitățile zilnice	2,5%	9,1%	3,0%	14,0%
Proporția copiilor și adolescenților (0-17 ani) din populația totală	25,2%	12,1%	26,5%	15,0%

Din tabelul de mai sus putem conchide asupra faptului că zonele Traian și Plopi-Kuncz au cel mai mare aport la sporul natural din cadrul SDL și procente foarte mici aferente persoanelor cu dizabilități, boli cronice sau alte afecțiuni care le limitează activitățile zilnice. Acest lucru poate fi datorat și inexistenței unei situații exacte, referitoare la starea de sănătate a rezidenților acestor zone, dar poate reprezenta și un rezultat al disparității de vârstă între zone, un procent mai mare al acestei categorii putând fi corelat și populației mai îmbătrânite din zona Dorobanți. Luând în discuție nivelul studiilor absolvite, observăm că procentul covârșitor al lipsei studiilor este imputabil zonei Kuncz, ponderea abandonului școlar în această zonă fiind de peste 300% mai mare decât în celelalte două ZUM. Acest poate fi atât un rezultat al inexistenței infrastructurii educaționale în această zonă, precum și dispoziției geografice a zonei față de centru Timișoarei și implicit de aglomerarea instituțional-educativă pe care acesta o presupune.

Nivel educațional	SDL	ZUM Kuncz	ZUM Dorobanți	ZUM Traian	ZUM Mătăsarilor
	Valid Percent	Valid Percent	Valid Percent	Valid Percent	Valid Percent
fără școală	0,9%	9,4%	0,0%	1,3%	6,1%
primară (1- 4 clase)	2,6%	30,5%	3,6%	7,2%	3,1%
gimnazială (5 - 8 clase)	10,6%	42,2%	25,0%	31,6%	21,5%
ucenici	5,5%	0,0%	0,0%	2,0%	0,9%
treapta I liceu	2,7%	0,9%	0,0%	0,7%	0,4%
profesională	12,4%	4,5%	14,3%	8,6%	7,2%
liceu (9 – 12 clase)	20,6%	5,4%	32,1%	26,3%	36,2%
școală maiștri	7,5%	1,8%	3,6%	3,9%	2,1%
școală post-liceală	8,2%	3,6%	0,0%	3,9%	3,1%
universitar de scurtă durată / colegiu	3,2%	0,0%	0,0%	4,6%	2,2%
universitar de lungă durată	21,1%	1,7%	14,3%	7,9%	16,7%
studii postuniversitare	4,7%	0,0%	7,1%	2,0%	0,5%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

În tabelul de mai sus putem observa cu ușurință faptul că ZUM Kuncz reprezintă cele mai mari curențe educative, aferente tuturor nivelurilor de educație, dar și nivelurilor de calificare/ formare. Având în vedere că procentul cu ponderea cea mai ridicată a populației de etnie romă este în ZUM Kuncz 54.12%, constatăm un trend al proporționalității în ceea ce privește procentul persoanelor de etnie romă corespunzător unei zone și absolvirea treptelor de învățământ, indiferent că este vorba de educația primară, gimnazială, liceală, universitară, școală de maiștri, post-liceală sau școli profesionale. Cum am statuat anterior, acest fapt se poate datora atât distanței pe care beneficiarii ciclurilor educative ar avea-o de parcurs, precum și lipsurilor cotidiene de care aceștia se lovesc (hrană, îmbrăcăminte, rechizite), dar și scărilor de valori la care aceste micro-societăți se raportează, și nu în ultimul rând atitudinea discriminatorie pe care aceștia sunt obligați să o suporte atunci când frecventează instituții educaționale externe comunității din care fac parte.

2.3.2 Ocupare, mediul de afaceri și protecție socială

		Zona/cartierul							SDL
		Ciarda Roșie	Crișan	Fabric	Ghiroda Nouă	Kuncz -Plopi	Modern	Soarelui	
Status ocupațional	elev / student	11,1%	3,4%	2,4%	-	1,1%	-	1,9%	2,0%
	casnic(ă)	-	-	0,5%	3,0%	5,4%	-	2,1%	2,0%
	șomer	-	6,9%	1,9%		3,2%	-	2,4%	2,3%
	pensionar	-	41,4%	43,4%	24,2%	30,1 %	52,6%	47,9%	43,1%
	lucrează cu carte de muncă, autorizație sau contract	66,7%	48,3%	43,4%	63,6%	50,5 %	47,4%	41,2%	44,4%
	lucrează pe cont propriu (include agricultor)	11,1%	-	4,2%	9,1%	7,5%	-	3,8%	4,4%
	patron cu angajați	11,1%	-	2,4%	-	-	-	-	0,7%
	lucrează cu ziua sau la negru	-	-	-	-	2,2%	-	-	0,2%
	Nu răspund	-	-	1,9%	-	-	-	0,7%	0,9%
Total		100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0%	100,0 %	100,0%	100,0%	100,0 %

Potrivit tabelului de mai sus, în cadrul întreg teritoriului SDL, populația ocupată se încadrează într-un procent de 49.7% din totalul populației. Proportia persoanelor care nu sunt încadrate pe piața formală a muncii și nici nu urmează o formă de învățământ este de 4,3% pentru populația din cadrul teritoriului SDL.

Situația afacerilor locale este destul de deplorabilă, doar un procent de 0,7% având afaceri cu angajați. Restul societăților, din cele investigate, nu au angajați în cadrul afacerilor, sau, dacă îi au aceștia nu fac obiectul încadrării legale în muncă, valoarea aferentă întreg teritoriului fiind în procent de 0,2%.

Protectie social acces la sănătate

		Zona/cartierul							SDL
		Ciarda roșie	Crișan	Fabric	Ghiroda nouă	Kuncz-Plopi	Modern	Soarelui	
Membrii familiei sunt înscrși la un medic de familie?	Da, toți	88,9%	100,0%	92,0%	97,0%	91,5%	84,2%	91,9%	92,4%
	Da, doar o parte	11,1%	-	2,8%	-	6,3%	-	4,5%	3,7%
	Nu, niciunul		-	-	-	-	5,3%	0,9%	0,6%
	Nu răspund	-	-	5,2%	3,0%	2,2%	10,5%	2,6%	3,3%
Total		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Conform tabelului de mai sus, majoritatea persoanelor din teritoriul SDL sunt înscrise la un medic de familie, respectiv 92,4%. O parte dintre aceștia însă nu sunt înscrși la niciun medic de familie sau aleg să nu răspundă la această întrebare, respectiv 3,9%.

2.3.3. Locuire și acces la utilități

În cadrul teritoriului aferent SDL, au fost identificați de către autoritățile locale, un număr de 37 de persoane tinere (cu vârste până în 30 de ani). Aceștia nu fac obiectul rezidenței niciunui ZUM specific și migrează chiar și din teritoriul SDL, având câteva puncte din cadrul acestuia pe care le frecventează.

Numărul total de locuințe din teritoriul SDL este de aproximativ 21.000 (având în vedere existența unei dinamici a schimbării încadrării imobilelor precum și a destinației acestora). Clădirile aferente zonei SDL se împart în case, blocuri de locuințe, spații locative comune. În zonele aferente ZUM-urilor preponderența este după cum urmează: ZUM Kuncz – case, ZUM –Dorobanți – blocuri de locuințe, ZUM Traian – spații locative comune, ZUM Mătăsarilor – case și spații locative comune. Proporția locuințelor supraaglomerate reprezintă un procent crescut de 68% în ZUM-uri, având cea mai mare concentrație în ZUM Kuncz (72%). Raportat la situația globală din întreg teritoriul SDL, identificăm discrepante majore între ZUM-uri și zona economică funcțională.

Analizând situația generală a locuințelor aferente ZUM, am constatat că locuințele prezintă un caracter învechit, identificăm o lipsă a proceselor de reabilitare, care nu au mai fost efectuate în unele cazuri chiar de câteva generații, acest aspect ducând la o situație gravă care pune în pericol viața și sănătatea locatarilor. De asemenea materialele din care acestea au fost construite prezintă un nivel de calitate cel puțin îndoielnică. Din perspectiva eficienței energetice, aceste imobile nu respectă niciunul dintre standardele actuale (și niciun alt standard din domeniul construcțiilor: rezistență, seismic, incendii, etc.).

Având în vedere construcția imobilelor din cadrul ZUM, în cele mai multe cazuri fiind realizate fără a avea la bază un proiect tehnic, o autorizație de construire, dispunerea camerelor nu respectă un minim de confort sau logică arhitecturală, neavând definite separat bucătăria, iar în cele mai multe cazuri, baia fiind amplasată în exteriorul imobilului principal. În ceea ce privește zona funcțională, aceasta se regăsește în totală antiteză cu ZUM-urile, clădirile care fac obiectul acestui teritoriu fiind în preponderență construite după anul 2002.

În ceea ce privește racordarea imobilelor din cadrul teritoriului SDL la utilități, majoritatea sunt racordate la utilități, exceptând câteva străzi din teritoriul ZUM Kuncz, care nu au acces la infrastructura de canalizare. Tot în cadrul acestui ZUM, există imobile care nu au branșare la infrastructura de încălzire, chiar dacă există această posibilitate. Din cadrul teritoriului aferent ZUM, facem mențiunea că un procent destul de important al populației rezidente este branșat ilegal la diverse utilități (curent, gaz, etc.).

Luând în considerare situația datoriilor la utilități, am constatat că singurele probleme se regăsesc pe teritoriul aferent ZUM-urilor, unde autoritățile au înregistrat întârzieri mai mari de 3 luni de zile.

Dețin o locuință proprietate personală	SDL	ZUM Kuncz	ZUM Dorobanți	ZUM Traian	ZUM Mătăsarilor
	Valid Percent	Valid Percent	Valid Percent	Valid Percent	Valid Percent
Nu deține	21%	32%	29%	30%	23%

Așa cum se poate observa din tabelul de mai sus, un procent considerabil al locuitorilor din cadrul SDL nu dețin în proprietate locuințele pe care le ocupă. Situația este cu atât mai gravă cu cât în cadrul ZUM, ponderea este cu aproximativ 50% mai accentuată. O parte din aceste persoane locuiesc în clădiri ce reprezintă locuințe sociale puse la dispoziție de către Primăria Municipiului Timișoara. O altă categorie a persoanelor care nu dețin în proprietate imobile, dar care locuiesc în ZUM, sunt indivizi ce ocupă abuziv diferite imobile pe care municipalitatea le deține în proprietate sau imobile nerevendicate. O problemă a ocupanților abuzivi există în ZUM Traian, unde o serie de clădiri istorice de patrimoniu, aflate în proprietate publică, sunt ocupate în mod abuziv de oameni ai străzii, sau alte categorii ale persoanelor aflate în grupul țintă. Pe lângă situația îngrijorătoare pe care tabelul de mai sus o înfățișează, trebuie să avem în vedere că o pondere însemnată a persoanelor care s-au declarat proprietari nu au acte care să le susțină declarațiile, unii neavând nici chiar documente de identitate.

2.3.4 Accesul la instituții și servicii publice

Serviciile din cadrul SDL așa cum acestea sunt împărțite pe cele 3 categorii, prezintă deficiențe majore și lipsuri în toate zonele analizate, dar cu precădere în ZUM și zona limitrofă. Am împărțit zona SDL în șapte zone după cum urmează: Zona 1 Modern, Zona 2 Ciarda Roșie, Zona 3 Soarelui, Zona 4 Fabric, Zona 5 Crișan, Zona 6 Ghiroda Nouă și Zona 7 Plopi – Kuncz.

În ceea ce privește segmentul medical, identificăm deficiențe majore în cel puțin 3 din cele 7 zone, din care lipsesc cel puțin două servicii medicale din cele 3 (Spital/Dispensar, Medic, Dentist), conform Anexei 6, Tabelul 2. Aceste carențe produc un impact puternic pentru populația zonei, neuzitând de minimul de servicii de care dispune în mod normal populația unui oraș. Cea mai afectată categorie de persoane, sunt copiii cu vârsta de până la 7 ani și persoanele cu handicap sau persoanele în vârstă. Distanța până la cel mai apropiat punct medical, în zonele în care lipsesc cu desăvârșire, este de aproximativ 2,5 km.

În ceea ce privește segmentul educațional, pe baza delimitării tipurilor de unități de învățământ și anume Preșcolar (Cresă, Grădiniță), Primar, Gimnazial, Școală după școală, Liceal/Universitar, identificăm carențe majore în 4 dintre cele 7 zone, dar totodată, identificăm Zona Fabric și Zona Soarelui ca prezentând un număr mai mare de astfel de centre educaționale, cartiere care intră în zona funcțională a SDL. Având în vedere că Municipiul Timișoara dispune de un campus universitar situat aproape de centrul orașului și având în vedere că acesta se află și în vederea zonei SDL, considerăm că poziționarea universităților sau a facultăților în afara zonele vizate de noi prin prezenta strategie, nu prezintă un dezavantaj. Accesul la unitățile de învățământ preșcolar în afara SDL este un impediment pentru copii și pentru părinți, având în vedere că nu sunt organizate transporturi școlare, iar deplasarea către acestea impune utilizarea mijloacelor de transport în comun, care în cele din urmă înseamnă costuri și condiții grele, mai ales în sezonul rece. Având în vedere că există unități de învățământ, iar acestea sunt utilizate de populația SDL sau chiar exterioară SDL, considerăm că este indicat a se evita realizarea unor investiții în unități noi de învățământ în cadrul ZUM, care ar putea contribui la segregarea comunității, ci în extinderea, modernizarea și dotarea unităților existente și în realizarea unui sistem dedicat de transport pentru populația ZUM.

Ultimul subiect tratat este referitor la Dotările sportive/recreative, care, în cele mai multe zone, lipsește total. Activitățile sportive, comunitare, artistice sau culturale sunt deficitare și de regulă se desfășoară în locuri din afara zonelor urbane marginalizate.

2.3.5. Analiza problemelor comunitare ale diferitelor zone distincte din teritoriul SDL, cu accent pe ZUM

2.3.5.1. Persoanele aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială

În urma studiului de referință am validat cele 4 zone ZUM definite ca fiind întradevăr Zone urbane Marginalizate unde există peste 10% populației de etnie romă autoidentificată. Diferențele populație din arealul SDL și cele 4 ZUM-uri sunt majore. Inclusiv între ZUM-uri există diferențe vis a vis de persoanele aflate în risc de sărăcie și excluziune socială.

Caracteristicile demo-socio-economice ale persoanelor, precum și tipurile de gospodării în care trăiesc, constituie factori de influență, ai apariției și creșterii riscului de sărăcie în cele 3 ZUM-uri identificate în SDL. Existența în familie a cel puțin unui membru care are o ocupație stabilă, bazată pe o relație contractuală fermă și care oferă posibilitatea realizării unor venituri minimale familiei,

chiar dacă acest venit este singurul de acest fel din cadrul gospodăriei și în general statutul ocupațional, reprezintă o mare însemnătate în crearea unui cadru de viață care să asigure bunăstare sau sărăcie în gospodărie, fapt care nu se regăsește în cele mai multe dintre gospodăriile din ZUM-uri. De aici rezultă și diferențele importante existente între ratele de sărăcie ale diferitelor categorii socio-ocupaționale.

Din punct de vedere al ocupării în tabelul de mai jos comparăm rata de ocupare de pe întreg SDL-ul și fiecare ZUM în parte.

Ocupația	SDL	ZUM Kuncz	ZUM Dorobanți	ZUM Traian	ZUM Mătăsarilor
	Valid Percent	Valid Percent	Valid Percent	Valid Percent	Valid Percent
elev / student	2,0%	2,7%	3,6%	4,6%	3,8%
casnic(ă)	2,3%	30,0%	7,1%	15,1%	18,6%
șomer	3,3%	14,3%	14,3%	10,5%	14,7%
pensionar	43,1%	9,3%	46,4%	25,0%	24,7%
lucrează cu carte de muncă, autorizație sau contract	43,4%	21,5%	28,6%	35,5%	24,3%
lucrează pe cont propriu (include agricultor)	4,0%	12,1%	-	8,6%	1,1%
patron cu angajați	0,7%		-	0,7%	0,2%
lucrează cu ziua sau la negru	0,3%	10,1%	-	-	12,2%
Nu răspund	0,9%	-*	-	-	0,4%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Observăm că procentul de șomeri e de 3 chiar 4 ori mai mare în cele 4 zone ZUM față de întreg teritoriul SDL de asemenea observăm un procent însemnat de persoane casnice sau care lucrează la negru. Un alt aspect important de observat este că procentul pensionarilor din cele trei din patru zone ZUM este extrem de mic, fapt care ne întărește ideea că accesul la piața muncii a persoanelor care locuiesc acolo a fost și este și în prezent extrem de redus .

Al doilea factor determinant care crește riscul de sărăcie este accesul la educație și chiar nivelul de educație al persoanei. Astfel o persoană care nu are un minim de studii nu are acces pe piața muncii la locuri de muncă bine plătite unde să aibă și o evoluție pozitivă a veniturilor.

Nivel educațional	SDL	ZUM Kuncz	ZUM Dorobanți	ZUM Traian	ZUM Mătăsarilor
	Valid Percent	Valid Percent	Valid Percent	Valid Percent	Valid Percent
fără școală	0,9%	9,4%	0,0%	1,3%	6,1%
primară (1- 4 clase)	2,6%	30,5%	3,6%	7,2%	3,1%
gimnazială (5 - 8 clase)	10,6%	42,2%	25,0%	31,6%	21,5%
ucenici	5,5%	0,0%	0,0%	2,0%	0,9%
treapta I liceu	2,7%	0,9%	0,0%	0,7%	0,4%
profesională	12,4%	4,5%	14,3%	8,6%	7,2%
liceu (9 – 12 clase)	20,6%	5,4%	32,1%	26,3%	36,2%
școală maiștri	7,5%	1,8%	3,6%	3,9%	2,1%
școală post-liceală	8,2%	3,6%	0,0%	3,9%	3,1%
universitar de scurtă durată / colegiu	3,2%	0,0%	0,0%	4,6%	2,2%

universitar de lungă durată	21,1%	1,7%	14,3%	7,9%	16,7%
studii postuniversitare	4,7%	0,0%	7,1%	2,0%	0,5%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Din tabelul de mai sus unde comparăm nivelul educational al persoanelor din SDL și ZUM-uri observăm diferențe majore între procentul persoanelor care au nivel educației de maxim 8 clase la nivel de SDL(14,1%) și ZUM-uri în special ZUM Kuncz unde procentul persoanelor cu maxim 8 clase este de **82,1%** îngrijorător de altfel, ZUM Traian unde este de 40,1%, ZUM Mătăsarilor cu 30,7% ZUM Dorobanți unde procentul este mai mic de 28,6%. Întrucât ZUM-urile au probleme mari de sărăcie Aceste procente ne confirmă teoria că și nivelul de educației sau acces la educație este determinantă în zonele ZUM pentru reducerea riscului de sărăcie. O intervenție cu programe și investiții în aceste zone este vitală pentru sustenabilitate și reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie în viitor.

În discuțiile din cadrul focus grupurilor cu persoanele din ZUM-uri am identificat o serie de motive pentru școlaritatea redusă din zone; abandonul școlar ridicat pe motive lipsă de venituri și de necesitatea de a munci ceva pentru a avea ce mânca, lipsa veniturilor pentru haine, și rechizite necesare școlii, lipsa culturii educaționale prin care părinții să-și determine copiii să meargă la școală pentru a-și putea asigura un viitor mai bun. Un alt aspect identificat a fost, o lipsă de informare din parte autorităților pentru părinți, prin care părinții să fie informați despre avantajele unei școlarizări cât mai avansate și importanța finalizării școlarizării pentru accesul la calificări și locuri de muncă mai bine plătite, pentru copii lor.

Un alt factor important în creșterea riscului de sărăcie este deținerea unei proprietăți în speță a unei locuințe minimale. De ce spunem acest lucru, pentru că nedeținerea unei locuințe generează de cele mai multe ori costuri suplimentare ale vieții, costuri care de cele mai multe ori familiile aflate în risc de sărăcie, cu venituri reduse sau fără venituri, cu o educație precară sau fără educație, nu și le permit. Efectul pe termen lung este unul devastator pentru zonele unde locuiesc persoanele aflate în risc de sărăcie deoarece șansa copiilor din aceste zone de a ajunge și ei la rândul lor persoane aflate în risc de sărăcie este foarte mare din cauza unui abandon școlar extrem de ridicat și o calitate a educației extrem de redusă.

Dețin o locuință proprietate personală	SDL	ZUM Kuncz	ZUM Dorobanți	ZUM Traian	ZUM Mătăsarilor
	Valid Percent	Valid Percent	Valid Percent	Valid Percent	Valid Percent
Nu deține	23%	31%	29%	55%	23%

Procentul celor care nu dețin o locuință la nivelul celor patru ZUM-uri este de asemenea cu 50% mai ridicat față de procentul întregului SDL. Suplimentar prin Studiul de referință calitativ am identificat și o problemă specială, în ZUM Kuncz preponderent, de genul în care omul se declară proprietar pe locuință dar nu deține acte care să-i ateste proprietatea, Aceasta fiind una din problemele identificate și pentru care se solicită sprijin din parte autorităților și reprezentărilor GAL-ului Timișorara.

Vă considerați o persoană săracă	SDL	ZUM Kuncz	ZUM Dorobanți	ZUM Traian	ZUM Mătăsarilor
	Valid Percent	Valid Percent	Valid Percent	Valid Percent	Valid Percent
Da, săracă	18,3%	51,2%	43,2%	47,5%	50,6%
Așa și așa	61,6%	40,5%	51,4%	49,3%	45,3%

Nu mă consider o persoană săracă	11,0%	3,0%	3,5%	1,2%	2,6%
Nu știu/Nu răspund	9,0%	5,3%	1,9%	2,0%	1,5%
Total	99,9%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

La întrebarea din chestionar prin care se autopozitionează în ceea ce privește sărăcia observăm diferențe enorme între poziționarea populației din SDL și ZUM-uri. Fapt care ne întărește ideea că în ZUM-uri există foarte multe persoane aflate în risc de sărăcie.

Venit pe gospodărie pe ultima lună	SDL	ZUM Kuncz	ZUM Dorobanți	ZUM Traian	ZUM Mătăsarilor
	Valid Percent	Valid Percent	Valid Percent	Valid Percent	Valid Percent
Sub 1000 de lei	5,3%	54,3%	35,7%	47,2%	45,5%
1001 și 2000 de lei	15,3%	27,3%	39,2%	34,6%	35,7%
2001 și 3000 de lei	22,1%	8,3%	17,8%	8,5%	13,5%
3001 și 4000 de lei	17,5%	3,4%	2,2%	1,2%	0,9%
4001 și 5000 de lei	9,5%	1,2%	0,0%	2,0%	0,6%
5001 și 6000 de lei	6,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%
Peste 6000 de lei	4,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Nu știu/Nu răspund	19,1%	5,5%	5,1%	6,5%	3,4%
<i>Total</i>	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

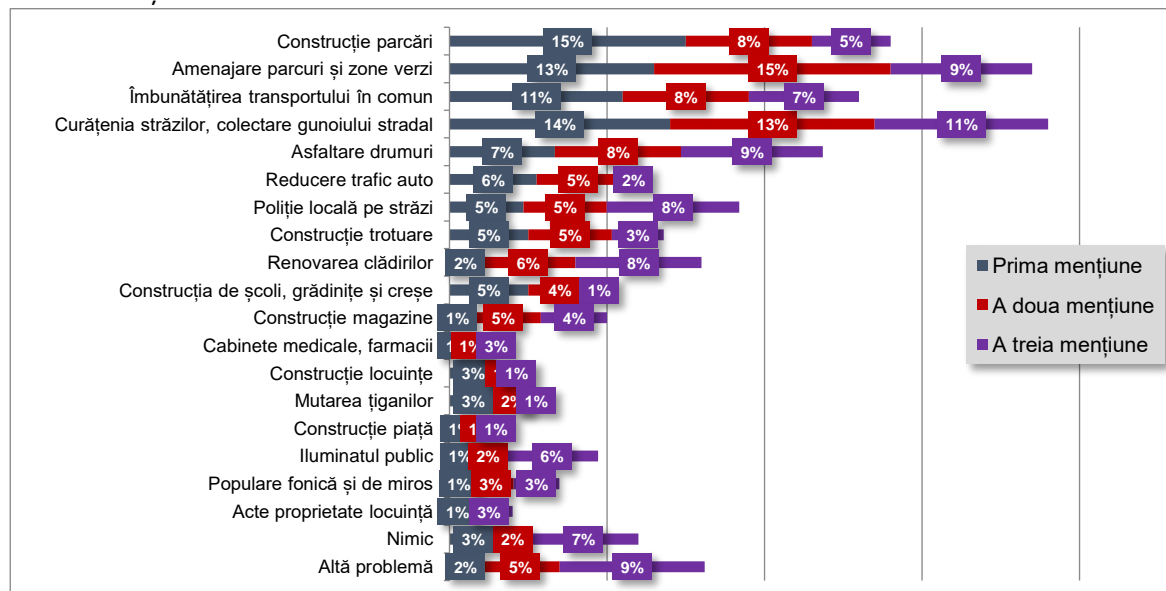
Analizând și ultimul tabel de comparații observă că veniturile gospodăriei declarate pe ultima lună sunt extrem de mici în ZUM-uri comparativ cu SDL-ul. Procentele se corelează cu procentele privind autopozitionarea în persoană săracă.

Analizele pot mult mai complexe însă ce este cert analizând statusul ocupațional, școlaritatea, venitul pe gospodărie din ultima lună și autopozitionarea subiecților în status de sărac, avem în cadrul SDL 4 zone urbane marginalizate în care există un procent de peste 50% persoane aflate în risc de sărăcie și/sau excluziune socială.

Prin studiul de referință s-au identificat zonele unde există persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială iar identificarea efectivă a tuturor persoanelor, punctual cu fișă de date și toate elementele necesare includerii lor în grupul țintă, se va face ulterior validării și obținerii finațării din cauza costurilor de culegere de date extrem de ridicate.

2.3.5.2. Problemele comunitare din perspectiva cetățenilor și a autorităților/instituțiilor

În studiul de referință am avut o serie de întrebări deschise unde subiecții au putut să-și exprime problemele cu care se confruntă și care le-ar putea îmbunătăți viața și chiar i-ar îndepărta de riscul de sărăcie și excluziune socială.

Conform Studiului de referință principala problemă a locuitorilor SDL sunt lipsa parcurilor și zonelor verzi, urmată de curățenia stradală ,construcția de parcări, asfaltarea străzilor, un transport în comun mai bun și cu stații mai multe și nu în final o prezență mai activă și des a poliției în zone. Separat de problemele indicate care majoritate sunt probleme care pot fi rezolvate de autorități dar și de investiții în infrastructură.

În schimb în cadrul focus grupurilor și animărilor efectuate s-au mai identificat o serie de probleme punctuale în în cele 4 ZUM-uri. Am identificat pentru ZUM Kuncz o problematică extrem de stringentă și anume lipsa actelor de proprietate pe imobile și lipsa certificatelor de naștere pentru mulți copii, motiv pentru care nu pot fi școlarizați. De asemenea s-a solicitat construcție unui centru social unde cetățenii din zonă să poate face întâlniri, cursuri, consiliere(în zonă nefiind nici un spațiu în care să se poată desfășura întâlniri organizate sau discuții, inclusiv animările s-au desfășurat în singurul bar din zonă). O altă problemă indicată a fost distanța pe care trebuie să o parcurgă copiii până la școală, motiv pentru care s-a solicitat introducerea unui mijloc de transport special și pe termen lung construirea în zonă a unei instituții de învățământ primar care să aibă și grădiniță și creșă în componență.

Construcția de locuințe sociale a fost problema indicată în toate cele patru ZUM-uri împreună cu renovarea clădirilor, amanejarea de trotuare, parcări și parcuri pentru copii. Introducerea apei curente potabile și extinderea rețelei de canalizare au fost solicitate în special în ZUM Kuncz.

Solicitările urgente pentru autoritățile locale au fost înființarea unui post de poliție locală sau mai multe în zonele ZUM, o reducere sau redirectionare a traficului auto greu și curățenia stradală cu ridicarea mai des a gunoaielor. De asemenea s-a solicitat o deschidere mai mare din partea autorităților în sensul organizării de audiențe în teritoriul ZUM-urilor.

2.4. Acțiunile desfășurate anterior în teritoriul SDL

Ideea de creștere se fundamentează pe principalele capacități concurențiale ale regiunii: poziția geopolitică, baza materială considerabilă, în relație cu alte zone ale României, în toate compartimentele de activitate, resursele umane bine puse la punct din perspectivă profesională, cu un profil etic crescut și un nivel cultural aferent, însușiri ce redau un apetit spiritual pentru actualitate, apetit săvârșitor de o unitate socială remarcabilă. Cercetarea regiunii a scos la iveală faptul că, la momentul actual, Timișoara, care conform dictonului tradițional “este totdeauna fruncea” – reprezintă un punct de convergență pentru toate domeniile de activitate, forța de atracție a acestui oraș întrecând suprafața de influență directă. În același timp, reprezentând cea mai mare aglomerare urbană din partea de Vest a României, situat în apropierea granițelor cu Iugoslavia și Ungaria, municipiul poate fi descris ca fiind un punct gravitațional economic al zonei. Noțiunea de evoluție are în vedere solidificarea parametrilor principali descriși mai sus și implementarea lor în cadrul Zonei Timișoara, definind astfel un centru multifuncțional, puternic competitiv pentru România, gravitând în zona de Vest și în Euroregiunea Dunăre - Criș - Mureș - Tisa, integrat în economia națională și în cea europeană, apt să ofere un mediu favorabil vieții și activităților economice. Atingerea acestui scop este posibilă doar într-un cadru global - economic, social, cultural - de dezvoltare durabilă, sub toate aspectele - temporal, calitativ și ecologic.

Titlul proiectului:	Egalitate prin diferență. Accesul femeilor române pe piața muncii
Perioada:	01 NOI 2008 - 31 OCT 2011
Bugetul (în lei):	6,622,500.00

Sursa de finanțare:	Uniunea Europeană
Aplicantul:	ASOCIAȚIA FEMEILOR ȚIGĂNCI "PENTRU COPIII NOȘTRI"
Partenerii:	-
Principalele activități:	- Activități (multi-regionale și naționale) pentru promovarea principiului egalității de șanse și non-discriminării; - Cercetări, studii și analize (multi-regionale, naționale și transnaționale); - Activități pentru asigurarea incluziunii sociale și în vederea combaterii inegalităților pe bază de gen și origine etnică privind accesul pe piața muncii (activități regionale, care vor crea un model de bună practică ce va putea fi implementat și în alte regiuni ale țării); - Activități transnaționale pentru cunoașterea bunelor practici în domeniu și diseminarea rezultatelor.
Numărul și tipul grupului țintă vizat:	3468: Numarul femeilor și tinerilor de etnie romă informate și conciliate
Zona distinctă din teritoriu:	Atât persoane din ZUM cât și din afara ZUM.
Stadiul:	Finalizat

Având în vedere că acțiunile reprezentate de acest proiect presupun sesiuni de informare, studii, consiliere, etc., problemele întâmpinate în implementarea acestui proiect au fost reprezentate de dificultățile aferente convingerii femeilor de etnie romă de a participa în cadrul sesiunilor de informare și conciliere. Aceste probleme s-au datorat atât diferențelor de mentalitate și valori pe care acestea le au insuflăte de-a lungul generațiilor, precum și neîncrederii pe care acestea o nutresc, neîncredere rezultată în urma secolelor de indiferență cu care societatea le-a chinuit de-a lungul timpului. În final, proiectul a reprezentat un succes, multe din beneficiarele programului devenind ambasadori ai acestuia, participând în cadrul unor sesiuni trans-frontaliere de dezbateri pe această temă. Acest lucru reprezintă dovada capacității asociației de a susține genul de acțiuni mai sus menționate și în cadrul intervențiilor concepute în cadrul SDL.

Titlul proiectului:	Sprijinirea femeilor împotriva violenței domestice în cadrul comunităților rome, PROGRAMUL DAPHNE III al Comisiei Europene
Perioada:	01 APR 2011 - 31 MAR 2013
Bugetul (în lei):	1,484,724.23
Sursa de finanțare:	Uniunea Europeană
Aplicantul:	Fundatia Pangea Onlus – Italia
Partenerii:	Centro Donna Lilith - Italia Asociación de Asistencia a Víctimas de Agresiones; Sexuales y Violencia de Género – A.D.A.V.A.S. - Spania Nők a Nőkért Együtt az; Erőszak Ellen - N.A.N.E. - Ungaria Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen; A.L.E.G. (partner asociat) – România.
Principalele activități:	Realizare raport cercetare; Realizare set de instrumente și pentru profesioniști și sesiuni de formare; Activități de consiliere în cadrul comunităților de romi, pentru prevenirea și combaterea violenței domestice; Disemniare rezultate.

Numărul și tipul grupului țintă vizat:	160; persoane de etnie romă
Zona distinctă din teritoriu:	Atât persoane din ZUM cât și din afara ZUM.
Stadiul:	Finalizat

Problemele întâlnite în implementarea acestui proiect sunt asemănătoare proiectului descris anterior. În cadrul comunităților de romi, raportarea violenței poate fi văzută ca un mecanism pentru dezbinarea comunității și femeile le este frică să nu-și dezonoareze comunitățile. În plus, este posibil ca femeile să nu fie dornice să-și dezvăluie experiențele legate de violență din frica fie de a nu atrage rușinea asupra familiilor și comunității lor, fie de a nu întări stereotipurile negative care acționează deja împotriva comunităților de romi. Din cauza climatului de adoptare, normalizare și negare a violenței, femeile romi au mari probleme în identificarea violenței și a transpunerii acesteia în încălcarea drepturilor lor. De asemenea, există o lipsă de încredere față de serviciile de integrare și personalul care nu sunt romi, din cauza perioadei de discriminare și opresiune. Există teama de a nu se izbi de rasism și discriminare în cadrul serviciilor de intergrare. Pe de altă parte, există lipsa de încredere în cea ce privește caracterul anonim, precum și frica de a fi recunoscut și urmărit. În final, considerăm că depășirea acestor bariere este posibilă prin conștientizarea acestor probleme și tratarea lor cu atenție, venind în întâmpinarea acestora, prin consilierea pentru prevenirea și combaterea violenței domestice a întregii familii de romi. Succesul acestui proiect a constat tocmai într-o abordare integrată unde au fost tratate toate elementele deficitare din cadrul unei familii cu probleme.

Scopul acestui proiect a fost să ofere sursele și indicațiile despre modul de prevenire, de detectare și de identificare a violenței în familie, în cadrul comunităților de romi și despre modul de a interveni în cazurile de violență. Considerăm că acest obiectiv a fost atins cu ajutorul acestui document. În scopul de a asigura eficiența și valabilitatea resurselor și indicațiilor furnizate, pachetul de instrumente de comunicare trebuie să fie adaptat la realitatea fiecărei femei, luând în considerare nevoile acesteia și caracterul specific al contextului din jurul ei și al familiei sale. Rezultatele diseminate în cadrul acestui proiect reprezintă o complementaritate în conceperea măsurilor din cadrul SDL.

Titlul proiectului:	Reabilitarea centrului de zi pentru copii cu dizabilități Podul Lung Timișoara
Perioada:	30 MAI 2012 - 29 MAI 2014
Bugetul (în lei):	3,949,486.64
Sursa de finanțare:	Uniunea Europeană
Aplicantul:	Municipiul Timișoara
Partenerii:	-
Principalele activități:	-Execuția lucrărilor de construcții și instalații furnizare și instalare de echipamente pentru realizarea modernizării și echiparea infrastructurii pentru Serviciul Centrul de zi pentru copii cu dizabilități Podul Lung; - Dotarea cu mobilier și echipamente;
Numărul și tipul grupului țintă vizat:	60 de minori din care 5 de etnie romă

Zona distinctă din teritoriu:	La limita de demarcare a SDL, limitrof ZUM din cartierul Traian.
Stadiul:	Finalizat

Copiii cu vârste cuprinse între 3 și 18 ani, care au fost diagnosticați cu sindrom Down, epilepsie, autism, deficiențe auditive sau tulburări de comportament, pot avea parte de terapie în cadrul centrului din Timișoara. Modernizările aduse clădirii sunt extrem de folositoare. Centrul a fost dotat cu mobilier și aparatură pentru terapie specifică persoanelor cu dizabilități. Lucrări importante au fost făcute și în consolidarea clădirii pentru că risca să se prăbușească în cazul unui cutremur. Lucrările de reabilitare a centrului au început în anul 2013, iar pe perioada reparațiilor centrul a funcționat în incinta Liceului Tehnic Azur. Reabilitarea centrului a fost făcută cu aproximativ 4 milioane de lei. Centrul de zi „Podul Lung” are în prezent aproape 50 de beneficiari, de la copii cu handicap în vârstă de 3 ani până la persoane de 18 ani. Condițiile sunt să fie din Timișoara și să aibă un certificat de încadrare în grad de handicap sau un certificat de la medicul specialist care să ateste o dizabilitate. Din punct de vedere al dificultăților întâmpinate, acest proiect a avut o implementare care nu a întâmpinat probleme.

Titlul proiectului:	Reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea și echiparea Cantinei de Ajutor Social Timișoara pentru dezvoltarea unui centru social de urgență pentru persoane fara adapost
Perioada:	02 APR 2013 - 01 IUL 2015
Bugetul (în lei):	3,038,824.21
Sursa de finanțare:	Uniunea Europeana
Aplicantul:	Municipiul Timișoara
Partenerii:	CENTRUL SOCIAL DE URGENȚĂ PENTRU PERSOANE FĂRĂ ADĂPOST CU CANTINĂ SOCIALĂ TIMIȘOARA
Principalele activități:	- Execuția lucrărilor de construcții și instalații a presupus reabilitarea, amenajarea precum și construirea unor spații noi dedicate beneficiarilor finali ai proiectului; - Centrul Social de Urgență pentru Persoanele fara Adapost a fost dotat cu toate echipamentele și utilajele necesare desfasurarii activităților.
Numărul și tipul grupului țintă vizat:	7393 de persoane hranite/ an; 982 de persoane beneficiază de servicii/ an (raportare la nivelul anului 2015); persoane din cadrul ZUM, din cadrul SDL dar și din afară. Atât de etnie română cât și romă.
Zona distinctă din teritoriu:	Situat la aproximativ 1 km distanță de granița nordică a SDL
Stadiul:	Finalizat

Proiectul derulat de Primăria Timișoara a vizat reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea și echiparea Cantinei de Ajutor Social de pe strada Telegrafului pentru dezvoltarea unui centru social de urgență pentru persoane fără adăpost. De serviciile noului centru vor putea beneficia persoanele fără adăpost cu vârste peste 18 ani care nu dețin o locuință și nici nu dispun de venituri pentru a-și asigura un acoperiș de-asupra capului. Se asigură servicii de găzduire pe timpul nopții, beneficiarii pot lucra la societățile primăriei și pot dormi în condiții civilizate la centru, se asigură servicii de consiliere și suport psihologic, servicii medicale, condiții pentru asigurarea igienei personale, inclusiv servirea hranei. Pe parcursul celor 27 luni de implementare, proiectul în valoare de 3.038.824,21lei

(TVA inclus), din care asistență financiară nerambursabilă 2.402.115,08 lei și-a atins obiectivul vizat. A fost reabilitată, modernizată, dezvoltată și dotată infrastructura socială a Timișoarei și, implicit, a regiunii, în vederea creșterii calității serviciilor sociale oferite, prin dezvoltarea acestui Centru Social de Urgență pentru Persoane fără Adăpost integrat Cantinei de Ajutor Social, în scopul prevenirii riscului de marginalizare și excluziune socială a persoanelor fără adăpost.

În vederea implementării cu succes, echipa formată la nivelul Primăriei Municipiului Timișoara a colaborat cu reprezentanți ai Agenției pentru Dezvoltare Regională Vest – Organismul Intermediar pentru Programul Operațional Regional în Regiunea de Vest, respectiv cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice – Autoritate de Management pentru Programul Operațional Regional.

Titlul proiectului:	Reabilitare clădire pentru persoane în dificultate
Perioada:	18 FEB 2013 - 15 AUG 2014
Bugetul (în lei):	2,365,436.25
Sursa de finanțare:	Uniunea Europeană
Aplicantul:	Municipiul Timișoara
Partenerii:	-
Principalele activități:	S-a reabilitat și dotat clădirea nefuncțională str. Ioan Plavosin nr.21, astfel încât să corespundă nevoilor actuale și viitoare ale municipiului, contribuind în acest fel la creșterea calității serviciilor sociale primare în domeniul asistenței persoanelor aflate în dificultate prin asigurarea pe timpul zilei a unor activități de îngrijire, educație, recreere - socializare, consiliere, asigurarea de activități de sprijin, educare pentru familii sau reprezentanți legali, informare și educație, managementul stărilor de criză familială.
Numărul și tipul grupului țintă vizat:	1200 de beneficiari direcți/ an
Zona distinctă din teritoriu:	În afara teritoriului SDL
Stadiul:	Finalizat

Municipalitatea timișoreană a inaugurat un centru de zi pentru persoanele în dificultate, dotat la standarde europene. Este vorba despre o clădire dezafectată situată pe strada Plavoșin, care a fost reabilitată cu bani europeni. Astfel, aici au fost efectuate reparații la subsolul și parterul clădirii, a fost ridicat încă un etaj și montat un lift pentru a facilita accesul persoanelor cu dizabilități. Potrivit reprezentanților Primăriei, a fost refăcută curtea interioară și echipată cu băncuțe, foisoare și mese de șah.

Beneficiarii centrului sunt persoanele vârstnice cu semipareză, cei care au suferit accidente cerebrale vasculare, bolnavii de Parkinson și persoanele diagnosticate cu boala Alzheimer. În cadrul centrului, vor funcționa două cabinete de logopedie și psiholoie, un cabinet medical, săli de kinetoterapie și ergoterapie, ateliere de tâmplărie, croitorie, pictură, dar și un club de meloterapie. Luând în considerare faptul că Primăria Municipiul Timișoara reprezintă unul din membri Asociației GAL Timișoara, precum și rolul important al acesteia în cadrul Asociației, considerăm că proiectele prezentate vin în susținerea experienței pe care Municipiul Timișoara o are în derularea proiectelor sociale, de a căror rezultate se pot bucura un număr considerabil de beneficiari.

2.5. Elemente complementare privind prezentarea teritoriului SDL

Considerăm ca fiind elemente complementare importante în dezvoltarea teritoriului SDL prin Strategia de Dezvoltare Locală, două mari categorii. Conform acestora, ele pot face fie obiectul finanțării externe fie obiectul capacității umane migratoare.

Din perspectiva finanțării externe, poziționarea geo-politică a Municipiului Timișoara conferă oportunități considerabile. Având în vedere faptul că județul Timiș se regăsește prins în două zone de accesibilitate a programelor transfrontaliere, respectiv România – Ungaria și România – Serbia, învederăm posibilitatea accesării acestor programe, ținând cont de faptul că ambele programe au în componență măsuri destinate protejării patrimoniului cultural, dar și măsuri destinate turismului cultural. Accesibilitatea acestor măsuri reprezentând oportunități din perspectiva dezvoltării și protejării patrimoniului cultural reprezentat de comunitatea romă.

O altă oportunitate o reprezintă mecanismul de finanțare norvegian. Granturile SEE și Norvegiene 2014-2021 devenind operationale din acest an. Miliarde de euro vor fi accesibile în vederea finanțării proiectelor pentru companii, universități, institute de cercetare, ONG-uri și organizații din sectorul public, aceste fonduri fiind în principal concentrate asupra dezvoltării țărilor baltice. Acestea având scopul de a împuternici relațiile bilaterale dintre statele donatoare (Islanda, Liechtenstein și Norvegia) și statele beneficiare, precum și reducerea disparitatilor economice și sociale. Cu 5 sectoare prioritare și 23 de domenii detaliate în Cartea albastră, acest mecanism de finanțare este așteptat și de către comunitatea și autoritățile din zona SDL și ZUM, oferind oportunități de finanțare și pentru companiile din sectorul privat, în special în cele trei domenii prioritare: inovare, educație și mediu.

O altă perspectivă complementară importantă și care poate influența dezvoltarea teritoriului SDL prin Strategia de Dezvoltare Locală o reprezintă capacitatea umană din zona reprezentată de SDL și ZUM.

Timișul se află în topul județelor spre care se îndreaptă o multitudine de români dornici să aibă o viață mai bună, iar foarte mulți vin chiar din Capitală. Conform datelor statistice, este al 9-lea an consecutiv în care numărul oficial al celor care părăsesc Bucureștiul este mai mare decât al celor care se stabilesc în capitală. Județele Timiș, Arad și Sibiu însă au crescut fără întreruperi de 26 de ani. În topul creșterilor se mai află Bihor, Ilfov, Constanța, Cluj, Brașov, Giurgiu și Iași.

Potrivit Institutului Național de Statistică, nu mai puțin de 389.000 de români s-au mutat cu acte în regulă, din diverse motive, tot pe teritoriul țării, dar în alta localitate. Noul record a fost atins în condițiile în care nu sunt luați în calcul și cei care stau cu chirie, de exemplu, studenții sau cei care fac navetă și nu și-au schimbat domiciliul în acte. De ce Timișul e în topul celor mai atractive județe pentru români? Numărul mare de locuri de muncă, buna parte dintre ele mai bine plătite decât în alte părți, apropierea de vestul Europei și mentalitatea locuitorilor. Un raport al Băncii Mondiale, numit „Orase-magnet, migrație și navetism în România”, care cuprinde și un sondaj, în care se evidențiază lucruri interesante, susține că orașele București, Cluj-Napoca, Timișoara și Brașov sunt cele mai atractive orașe pentru cei care intenționează să se mute în interiorul țării. La întrebarea „în ce oraș v-ar plăcea mai mult să locuiți?”, 15,23% au menționat București, 11,37% — Cluj-Napoca, iar 9,14% — Timișoara. Insa, la o alta intrebare – „In ce oras, diferit de cel in care locuiti in prezent, v-ar placea cel mai mult sa locuiti?”, 15,32% au raspuns Cluj-Napoca, 14,46% Bucuresti si 11,88% Timisoara.

3. Analiza SWOT

Poziționarea geografică

puncte tari (interne teritoriului SDL/ZUM): Omogenitate, atribut care se reflectă și în raportarea problemelor populației aflate în pericol de excluziune din această zonă. Convergența cu Zona Economică, mijloacele de transport aflate la îndemâna populației aflate în pericol de excluziune, constituie un alt punct tare al poziționării geografice.

puncte slabe (interne teritoriului SDL/ZUM): Distanța față de zona centrală, manifestările social-culturale, precum și instituțiile și sediile operatorilor de servicii se găsesc la o distanță considerabilă de zona SDL-ului.

oportunități (externe teritoriului SDL/ZUM): Aproximarea de Zona Industrială Calea Buziașului și Ghiroda, localitate limitrofă dezvoltată industrial, trebuie fructificate eficient.

riscuri (externe teritoriului SDL/ZUM): Poziționarea geografică poate duce la segregare dacă măsurile concepute în cadrul strategiei nu vor lua în calcul adoptarea unor măsuri incluzive.

Populația și caracteristicile demografice

puncte tari (interne teritoriului SDL/ZUM): Numărul considerabil al persoanelor apte de muncă și natalitatea crescută în zona aferentă ZUM.

slabe (interne teritoriului SDL/ZUM): La nivel național și municipal, populația prezintă un trend ascendent spre îmbătrânire.

oportunități (externe teritoriului SDL/ZUM): Numărul mare de populație <45 ani dorinca de muncă. Locurile disponibile din cadrul unităților de învățământ din SDL reprezintă o oportunitate pentru populația aflată în risc de excluziune, aceasta putând accesa instituții de educație din afara ZUM, migrație ce va rezulta într-o scădere a segregării din acest punct de vedere.

riscuri (externe teritoriului SDL/ZUM): Caracteristicile etnice ale populației supuse riscului de excluziune, rasismul, discriminarea preconcepțiile de natură xenofobă și neîncrederea în instituții.

Ocuparea, mediul de afaceri la nivel local și protecția socială

puncte tari (interne teritoriului SDL/ZUM): La nivel local, cererea pentru forța de muncă depășește oferta, situație vizibilă în procentul persoanelor aflate în șomaj din raportările AJOFM Timiș, acesta fiind unul dintre cele mai mici din țară. Având în vedere acest aspect, considerăm ca fiind o situație benefică pentru încadrarea în muncă a persoanelor aflate în risc de excluziune, în urma unor studii, sau cursuri de calificare asupra cărora am insistat în descrierea măsurilor. Dorința populației din afara țării cu rude în teritoriul SDL să se întoarcă.

slabe (interne teritoriului SDL/ZUM): Din punct de vedere al mediului de afaceri și al protecției sociale, considerând lipsa de calificare a populației supusă riscului de excluziune socială, împreună cu asistența socială de care această populație beneficiază, putem deduce că aceste elemente pot conduce la un refuz de integrare în câmpul muncii, cauzat de oferta nesustenabilă a locurilor de muncă din punct de vedere al raportului venit/ efort, față de cel al ajutorului social.

oportunități (externe teritoriului SDL/ZUM): Există în cadrul tuturor platformelor industriale din zona orașului sau limitrofe, o creștere a cererii direct proporțională cu ritmul de dezvoltare a afacerilor din aceste zone. În majoritatea cazurilor, ofertele de muncă vin la pachet cu stagii de instruire sau calificare. Având aceste premise în considerare, Asociația ar putea reprezenta o forță de muncă suficient de numeroasă pentru a putea obține acorduri colective de muncă, benefice pentru populația aflată în risc de excluziune, în negocierile cu reprezentanții industriei din Timișoara și zonele limitrofe. Deschiderea unor afaceri de către rudele plecate în afara țării.

riscuri (externe teritoriului SDL/ZUM): Trebuie avut în vedere faptul că majoritatea colectivelor de muncă din cadrul platformelor industriale au o medie a educației destul de scăzută, astfel încât prejudecățile acestora asupra populației aflate în risc de excluziune socială sunt într-o proporție reprezentativă. Această perspectivă poate periclita încadrarea în muncă a persoanelor de etnie aflate în risc de excluziune socială.

Educatia

puncte tari (interne teritoriului SDL/ZUM): Dorinta si constientizarea unei parti a populatiei cu privire la importanta educatiei, trebuie comunicat a model de buna practica.

slabe (interne teritoriului SDL/ZUM): Având în vedere faptul că lipsa studiilor de orice fel poate reprezenta un pericol major în ceea ce privește incluziunea socială și ținând cont de procentul scăzut de alfabetizare al persoanelor aflate în risc de excluziune socială, trebuie considerate și dificultățile ce incumbă unor astfel de curențe. Astfel încât, orice tentativă de cursare aferentă persoanelor aflate în risc de excluziune e supusă pericolului, din cauza analfabetismului și respectiv a imposibilității asimilării informațiilor în formă scrisă.

oportunități (externe teritoriului SDL/ZUM): Crearea unui ambient comun de studiu și petrecere a timpului liber, destinat copiilor, luând în considerare faptul că rasismul se dobândește ca efect al segregării și nu invers. Migrația elevilor și a cursanților în general, din ZUM, spre exteriorul acesteia, poate conduce la combaterea segregării din interiorul instituțiilor de învățământ și calificare din cadrul ZUM-ului.

riscuri (externe teritoriului SDL/ZUM): Atitudinea general negativă pe care o au cetățenii din afara ZUM-urilor, în raporturile cu rezidenții ZUM-urilor, îndeosebi cu cei de etnie romă. Această atitudine, dacă nu este combătută activ, poate naște conflicte inter-etnice. Această problemă poate fi combătută și prin intermediul campaniilor de conștientizare și informare.

Locuirea și accesul la utilități

puncte tari (interne teritoriului SDL/ZUM): Dorinta puternica a locuitorilor din ZUM de a-si rezolva problemele si constiinta apartenentei la zonă(nu isi doresc sa se mute).

slabe (interne teritoriului SDL/ZUM): Locuirea fara forme legale în imobilele pe care le dețin într-o formă sau alta de proprietate. Locuintele din ZUM nu au utilitati.

oportunități (externe teritoriului SDL/ZUM): Dorinta mare a APL si a locuitorilor din ZUM si nonZUM de a rezolva problema locuirii si a utilitatilor

riscuri (externe teritoriului SDL/ZUM): Lipsa fondurilor. Dezinformarea situației reale face dificilă înscrierea situațiilor de locuire în documentele de identitate a persoanelor afectate, precum și a înscrierii contractelor care afirmă proprietatea rezidenților în arhiva OCPI.

Accesul la institutii și servicii publice (în principal servicii sociale, medicale/ medico-sociale)

puncte tari (interne teritoriului SDL/ZUM): Sunt reprezentate toate serviciile publice. Accesul la serviciile publice este posibil acolo unde este cazul cu excepția ZUM 1 Kuncz.

slabe (interne teritoriului SDL/ZUM): Branșările ilicite la rețeaua de curent, lipsa CI ale unei părți din rezidenți, situația documentelor de proprietate pe care aceștia le dețin sau nu le dețin, accesul la aceste servicii, dar și xenofobia și discriminarea

oportunități (externe teritoriului SDL/ZUM): Încadrarea populației aflată în risc de excluziune și în cadrul agențiilor acestor instituții și servicii existente în afara zonei marginalizate, acțiune care ar conduce la o scădere a segregării populației.

riscuri (externe teritoriului SDL/ZUM): Superficialitatea cu care tratează în general aceste servicii populația din Zonele Urbane Marginalizate, precum și refuzul anumitor instituții de a se implica în rezolvarea problemelor aferente utilităților publice.

Organizarea și coeziunea comunității și relațiile cu exteriorul

puncte tari (interne teritoriului SDL/ZUM): Grupurile etnice sunt foarte slab eterogenizate. Acest lucru reiese cu ușurință din multitudinea de încrucișări etnice, reprezentative pentru majoritatea familiilor din zonă.

slabe (interne teritoriului SDL/ZUM): În contrapartidă cu cele prezentate anterior, pe teritoriul zonei economice limitrofe zonei marginalizate, influențele xenofobe capătă amploare, segregarea primind un contur mai lesne de remarcat.

oportunități (externe teritoriului SDL/ZUM): Atitudinea general potrivnică la adresa etniei rome, și a persoanelor rezidente din zona marginalizată în general, atitudine care a condus în parte la omogenizarea și coeziunea populației din această zonă.

riscuri (externe teritoriului SDL/ZUM): Riscurile care veghează asupra organizării și coeziunii comunității marginalizate, pot lua naștere din rezolvarea imparțială a problemelor existente în cadrul comunității.

Proiecte desfășurate anterior în zonă

puncte tari (interne teritoriului SDL/ZUM): Zona aferentă SDL/ZUM presupune o relativă lipsă de investiții, fapt ce denotă o gamă largă de concepte ce pot fi implementate prin intermediul mecanismului DLRC, dar și câteva proiecte europene implementate cu succes ceea ce duce încrederea cetățenilor în această abordare.

slabe (interne teritoriului SDL/ZUM): Organizarea defectuoasă a locuitorilor SDL/ZUM, presupune o slăbiciune din perspectiva implementării proiectelor de orice fel, dar și scepticismul locuitorilor cărora li s-a promis rezolvarea problemelor în repetate rânduri.

oportunități (externe teritoriului SDL/ZUM): Cea mai dezvoltată zonă a Timișoarei se regăsește în cadrul zonei economice avute în vedere la stabilirea teritoriului SDL, precum și în imediata vecinătate a acestuia.

riscuri (externe teritoriului SDL/ZUM): Ținând cont că în vecinătatea zonei SDL/ZUM s-au desfășurat anterior o serie de proiecte importante încununate cu succes, orice proiect implementat defectuos în zona SDL/ZUM va spori gradul de scepticism și neîncredere în autoritățile publice ale persoanelor afectate.

4. Procesul de implicare a comunității

4.1. Formarea și organizarea Grupului de Acțiune Locală Timișoara (GAL)

Asociația Grupul de Acțiune Locală Timișoara a fost înființată în anul 2016, în conformitate cu prevederile OG nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații și este înregistrată în Registrul Special Asociații cu Certificatul nr. 59/18.05.2016 eliberat de Judecătoria Timișoara.

Grupul de Acțiune Locală Timișoara are ca scop elaborarea și implementarea proiectelor finanțate prin Programul Operațional Regional, Programul Operațional Capitalul Uman, vizând dezvoltarea durabilă a zonelor defavorizate și/sau marginalizate și a comunităților implicate, prin inițierea, promovarea și implementarea unor proiecte în concordanță cu Strategia de Dezvoltare Locală a Asociației, precum și cu programele de finanțare europene sau naționale pe care Asociația le va accesa. Organizarea și funcționarea a GAL se realizează prin Adunarea Generală, organul de

conducere al Asociației și se constituie inițial din membrii fondatori ai acesteia. Consiliul Director este alcătuit din: președinte, vicepreședinte și un membru, structura putând fi ajustată prin hotărârea Adunării Generale.

Funcționare a Asociației se bazează pe parteneriatul public – privat în definirea și implementarea politicilor publice de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității. Parteneriatul Grupului de Acțiune Locală Timișoara cuprinde UAT-ul din care face parte, și anume Primăria Municipiului Timișoara, cu o populație de peste 300.000 de locuitori, alături de parteneri din mediul privat, și ai societății civile: Fundația Cardioprevent, Grupul de Acțiune Locală Timișul de Centru, Grupul de Acțiune Locală Colinele Recaș, Centrul Reformat Timișoara, Asociația Femeilor Rome pentru Copiii Noștri, Cătălin și Cătălina, Hola Com Investment SRL, Anton Bianca Gratiana Denisia, Șerban Giada Gabriela Ana, Școala Gimnazială nr. 1 Timișoara, Slavici Titus.

Întâlnirile publice de mobilizare a comunității au fost organizate împreună cu facilitatorul comunitar, deasemenea au fost invitați reprezentanți ai ADR și OIR. În cadrul acestor întâlniri au fost identificate zona urbană marginalizată și zona funcțională aferentă.

Pentru îndeplinirea activităților necesare, Grupul de Acțiune Locală Timișoara are trei angajați, un manager, un asistent administrativ și un expert coordonator (cel din urmă având contract doar pe perioada de implementare a Sprijinului Pregătitor). Pentru activitățile de animare s-a optat pentru un specialist, de etnie romă, care a avut ca rol important în mobilizarea și implicarea comunității marginalizate la elaborarea Strategiei de Dezvoltare Locală. Pe lângă experiența și studiile în managementul administrativ (manager de proiect, expert accesare fonduri europene, etc.), personalul administrativ a urmat și cursul de facilitator dezvoltare comunitară, în vederea dezvoltării competențelor, abilităților și resurselor pentru a demara și gestiona procesul de dezvoltare la nivel local.

Activitatea Asociației Grupul de Acțiune Locală Timișoara are următoarele sarcini în vederea implementării strategiei: consolidarea capacității de management al proiectelor, selecția și evaluarea proiectelor depuse printr-un proces transparent și nediscriminatoriu, monitorizarea implementării strategiei de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității și a proiectelor sprijinite.

În urma acțiunilor de facilitare și mobilizare a comunității aferente teritoriului SDL (întâlniri cu reprezentanți ai instituțiilor din zonă, dezbateri cu comunitatea afectată, sesiuni de animare, etc.), au fost identificate persoane care ulterior au și aderat la Asociația G.A.L. Timișoara, considerând importantă participarea activă la acest proiect. Noile adeziuni rezultate în urma eforturilor de facilitare și animare sunt: doamna Șerban Giada Gabriela Ana (*persoană fizică aflată în risc de sărăcie și excluziune socială, fiind de etnie romă*), element reprezentativ al comunității marginalizate, precum și al comunității rome din zonele urbane marginalizate; Hola Com Invest SRL, restaurant situat în pe teritoriul SDL, reprezentat de administrator Asiminicesei Sergiu-Florin; doamna Anton Bianca Grațiana Denisa, persoană fizică, educatoare la una din grădinițele de pe teritoriul SDL; Școala Gimnazială nr. 1, unitate de învățământ din cadrul SDL, reprezentată legal de doamna Onescu Daniela; domnul profesor doctor Slavici Titus, persoană fizică, reprezentant al mediului academic timișorean și rezident în cadrul teritoriului SDL.

De asemenea, ca rezultat al discuțiilor avute în cadrul întâlnirilor cu membri și eventualii parteneri, o parte a membrilor fondatori au părăsit asociația din diverse motive. Universitatea Politehnica Timișoara a părăsit asociația invocând faptul că măsurile pe care implementarea strategiei le

presupune nu vizează Universitatea; Fundația pentru Cultură și Învățământ Ioan Slavici a ieșit din GAL Timișoara din motive asemănătoare Universității Politehnice Timișoara, și anume lipsa elementelor de complementaritate între necesitățile pe care strategia le presupune și atributele definatorii ale unui organism universitar; Asociația Europa pentru Studii Politice și Educație Civică a ales de asemenea să părăsească asociația, făcându-ne cunoscută intenția de a înființa un alt Grup de Acțiune Locală în zona Freidorf.

4.2 Animarea partenerilor locali și mobilizarea/facilitarea persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială din teritoriul SDL

4.2.1 Animarea partenerilor locali

Mobilizarea comunitară este elementul definitiv al proiectelor bazate pe metodologia DLRC. Ponderea participativ activă la luarea deciziilor și la implementarea și monitorizarea unui proiect, poate determina gradul de succes și de durabilitate al intervenției. Cu toate acestea, discuții le despre implicarea și mobilizarea comunității nu pot rămâne la nivel scriptic. Este nevoie de o perspectivă în detaliu asupra elementelor ce definesc comunitatea, a dinamicii interne, a relațiilor din cadrul comunității, a nevoilor membrilor acesteia și a relațiilor cu părțile interesate. Asemenea comunități marginalizate sunt deseori considerate drept insule izolate de sărăcie; în majoritatea cazurilor, mobilizarea acestora necesită actori locali (cum ar fi reprezentanți ai primăriei, școli, societate civilă, mediul privat etc.) pentru a schimba modul în care acestea privesc aceste comunități.

Eterogenitatea comunității influențează gradul de solidaritate socială și modul în care populația poate fi mobilizată. Etnicitatea diferită din cadrul populației, nivelul de educație și ocupare a forței de muncă, măsura în care aceasta este acceptată de comunitate (indiferent că sunt recunoscute sau nerecunoscute de lideri) precum și orientarea lor religioasă pot afecta acest lucru.

Încă de la înființarea Asociației GAL Timișoara, managerul GAL a desfășurat constant acțiuni de consultare a actorilor relevanți, atât ai instituțiilor publice, cât și ai sectorului privat și al ONG-urilor din municipiul Timișoara, cu scopul de a identifica resursele existente pe de o parte, dar și de a promova abordarea și mecanismul DLRC, precum și de a identifica nevoile comunității și potențialii actori locali, care pot contribui la implementarea eficientă a strategiei din zona delimitată de SDL, pe de alta parte.

De asemenea, evenimentele publice organizate de Asociația GAL Timișoara au fost promovate în media locală. Ca urmare a acestor acțiuni, numărul persoanelor și al ONG-urilor care și-au exprimat dorința de a adera la Asociația GAL Timișoara a ajuns la un număr de 12 membri.

În ceea ce privește reprezentarea ZUM la nivelul Consiliului Director al Asociației GAL Timișoara, sunt respectate condițiile precizate în cadrul Ghidului Solicitantului.

Comunicarea cu comunitatea din cadrul SDL este dificilă, datorită faptului că de mult timp nimeni nu a mai făcut nimic pentru ei, aceasta fiind opinia generală. În zona aferentă Zonelor Urbane Marginalizate există mai mulți lideri recunoscuți de comunitate. Cu toate că în majoritatea timpului, interesele acestora nu converg, totuși reușesc să țină sub control comunitatea și să o mobilizeze atunci când este necesar. Deși există un consens cu privire la capacitatea liderilor de a mobiliza comunitatea, deseori liderii încetează să reprezinte interesele comunității și încep să-și reprezinte propriile interese. Între timp, situațiile conflictuale au împărțit comunitatea. Acestea sunt cauzate de religie, aparente beneficii pe care unii lideri sau membri le au, fapte reprobabile pe care și le

impută, etc. De asemenea încercările anterioare de a mobiliza comunitatea au dezvăluit potențialul liderilor de a monopoliza anumite acțiuni, astfel încât doar o parte din comunitate culege beneficiile. Relația dintre comunitățile urbane marginalizate și autoritățile locale este dificilă și tensionată. Pe de o parte, autoritățile locale discută imposibilitatea de a susține intervențiile; ei învinuiesc în principal lipsa resurselor în rândul locuitorilor, dar și înclinațiile spre fapte reprobabile și aversiunea față de autorități a populației marginalizate. Pe de altă parte, însă, comunitatea se plânge de indiferența autorităților locale, precum și de caracterul inadecvat al ajutorului, având în vedere lipsurile pe care comunitatea le suferă.

Locuitorii din Zonele Urbane Marginalizate sunt reticenți în legătură cu activitatea asociațiilor umanitare și a furnizorilor de servicii sociale din zonă.

Relația proastă cu asociațiile provine din interacțiunile cu ONG-urile locale și naționale care au colaborat cu lideri ai zonei prin intermediul proiectelor aferente programelor europene anterioare. Ei au promis bani sau locuințe sociale, dar nu au reușit să-și respecte promisiunile. Prin urmare, rezidenții în mod natural nu au încredere în entitățile exterioare care încearcă să realizeze proiecte, din moment ce experiența rezidenților a demonstrat în cele mai multe cazuri că beneficiarii unor astfel de proiecte au fost persoane din cadrul comunității roma înstărite, și nu persoane aferente Zonelor Urbane Marginalizate.

Felul în care mass-media tratează subiecte legate de zonele defavorizate este important având în vedere faptul că media formează opinii.

O căutare a cuvintelor "Cartier Kuncz" în Google generează 13.800 de rezultate în presa scrisă, pe bloguri și pe YouTube. O analiză a conținutului arată că, în termeni cantitativi, referințele negative au o pondere covârșitoare. Același lucru e valabil dacă ne raportăm la cuvintele "Cartier Plopi", această căutare generând 82.800 de rezultate în majoritatea lor negative.

Aceste titluri nu reflectă percepțiile generale ale jurnaliștilor asupra zonei, ci ale cititorilor, știut fiind faptul că majoritatea presei scrise de pe internet se raportează la interesele și opiniile cititorilor, sursa de venit a acestora fiind numărul de accesări/ articol. Faptul că niciuna dintre investițiile făcute de biroul primarului nu a avut un impact vizibil pe termen mediu sporește impresia că în cadrul Zonelor Urbane Marginalizate se pierd bani, fapt ce rezultă în aitudini potrivnice ale societății, reflectate în rapoartele mass-media.

Cu toate acestea, conversația cu reprezentanții mass-media sugerează că mass-media nu numai că formulează opinii, ci și educă oamenii, atât în comunitatea dezavantajată, cât și în restul teritoriului. Din acest motiv, orice proiect care afectează zona și orașul în ansamblul său ar trebui să fie realizat în parteneriat cu reprezentanții mass-mediei atât pentru diseminarea informațiilor, cât și pentru construirea mesajului dorit.

4.2.2 Mobilizarea/facilitarea persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială

Relațiile din interiorul comunității Kuncz pot fi caracterizate ca fiind guvernate de apatie, ceea ce este specific comunităților sărace și/ sau în risc de marginalizare socială. Oamenii în general sunt suspicioși și neîncrezători la orice fel de inițiativă, fapt justificat într-o anumită măsură de eșecul majorității inițiativelor din ultimii 10 ani, care au avut un impact foarte redus și nesustenabil. Majoritatea cetățenilor din acest cartier consideră ca primarul Municipiului este responsabil și implicit trebuie să rezolve toate problemele. În ciuda acestui lucru exista totuși un grup de 4-5 oameni care sunt activi și care s-au implicat în majoritatea inițiativelor/proiectelor care au fost

implementate în acest cartier, și care încearcă să mobilizeze alte persoane să facă la fel. Comparativ, cartierul Plopi este mult mai dezvoltat în comparație cu cartierul Kuncz, oamenii sunt mai implicați în viața comunității și răspund mult mai ușor la mobilizare atunci când este vorba de acțiuni de interes public ceea ce arată nivelul de încredere și implicit asociabilitatea crescută. Cetățenii din cartierul Plopi, sunt mai organizați, au dezbateri publice regulate în care discută și analizează problemele comunității și cel mai important, identifică soluții pe care le adresează apoi autorității locale sau altor instituții publice în funcție de problemele ridicate de comunitate.

Și în ceea ce privește Relația comunității cu autoritățile locale, din perspectiva tuturor elementelor, există diferențe semnificative între cele două cartiere. În cartierul Plopi există și funcționează un Consiliu Local de Cartier, prin care Primăria Municipiului Timișoara stabilește cadrul în care se pot înființa și funcționa Consiliile Consultative de Cartier ca măsură de îmbunătățire a procesului de consultare a autorității locale cu cetățenii, cu privire la politicile publice locale. Din acest punct de vedere există comunicare cu autoritatea locală în limitele legale stabilite de regulamentul de funcționare a Consiliilor Consultative de Cartier. Satisfacția cetățenilor din cartierul Plopi cu privire la activitatea autorităților locale este în general bună fiind legată și de un nivel de încredere care este peste medie. În același timp, deși se află în imediata vecinătate, în cartierul Kuncz situația este diferită. Relația cetățenilor din acest cartier cu autoritatea locală este aproape inexistentă, percepția locuitorilor fiind aceea că Primăria Municipiului Timișoara ignoră în mod deliberat acest cartier datorită faptului că este locuit într-o proporție semnificativă de cetățeni de etnie romă. Cele mai frecvente interacțiuni ale locuitorilor acestui cartier cu autoritatea locală sunt legate de documentele de proprietate pe case și terenuri și eliberarea cărților de identitate, aceasta fiind de fapt, așa cum reiese și din studiul de referință, cea mai mare problemă a cetățenilor acestui cartier. Datorită lipsei documentelor de proprietate, mulți cetățeni nu își pot reînnoi cărțile de identitate atunci când valabilitatea acestora expiră, în schimb li se eliberează acte de identitate provizorii cu valabilitate de un an, ceea ce atrage după sine limitarea accesului la diverse servicii (de ex. nu pot încheia contracte pentru utilități, nu au acces la credite etc.) sau chiar la imposibilitatea exercitării unor drepturi (de ex. dreptul la munca, majoritatea angajatorilor refuză să angajeze persoane care au acte de identitate provizorii). Această problemă durează de cel puțin două decenii, nu a fost rezolvată până în acest moment și reprezintă nu doar o sursă generatoare de nemulțumire dar și una de insecuritate locativă deoarece în ultimii doi ani au aparut zvonuri conform cărora anumite străzi din acest cartier vor fi demolate. Datorită acestor motive cetățenii cartierului Kuncz nu au încredere în autoritățile locale, în mod special în Primărie.

În ultimi 15 ani cartierul Kuncz a fost subiectul unor intervenții după cum urmează:

- În anul 2006 Asociația Prudimos a demarat o cercetare în cartierul Kuncz cu privire la situația socio-economică a locuitorilor din acest cartier. Cercetarea a fost finanțată de către ERRC (European Roma Rights Center) și a avut ca obiective identificarea problemelor și a soluțiilor concrete pentru aceste probleme. Instrumentele de colectare a datelor și interpretarea rezultatelor a fost făcută în colaborare cu un specialist în științe sociale din cadrul Universității de Vest Timișoara. Principalele probleme identificate au fost lipsa actelor de identitate și a actelor de proprietate;
- În anul 2012, Centrul de Resurse pentru Regenerare Urbană a inițiat programul „Kuncz cartier în criză” în cadrul căruia a fost demarat un proiect în domeniul sănătății și un proiect în domeniul locuirii și a avut ca rezultat efectuarea măsurătorilor cadastrale pentru casele situate în acest cartier;

- În anul 2014, Primăria Timișoara și cartierul Kuncz au fost acceptate să participe în cadrul programului ROMED-ROMACT și a avut ca scop întărirea și împuternicirea comunității de romi, identificarea și prioritizarea nevoilor și dezvoltarea unui plan de acțiune local în parteneriat cu Primăria. Deși planul de acțiune a fost agreat și acceptat de către Primărie, nu a fost aprobat prin hotărâre de consiliu local și implicit nici nu a fost implementat;

- Asociația Femeilor Țigănci „Pentru Copiii Noștri” a fost singura prezență constantă în cartierul Kuncz în ultimii 10 ani și a oferit servicii de tip „școală după școală” pentru copiii din cartierul Kuncz și Modern;

Imaginea cartierului Kuncz în presa locală este foarte negativă. Câteva exemple de titluri din presa scrisă despre cartierul Kuncz apărute în presa locală: „Kuncz, cartierul groazei”; „Cartierul Kuncz zona crepusculară pentru Primăria Timișoara”; „Kuncz cartierul problema al Timișoarei”. Datorită imaginii negative și a infrastructurii proaste, acest cartier este evitat de către taximetriști, iar în unele articole din presa locală este asemănat cu Vestul Salvatic, unde chiar și ambulanta vine însoțită de un echipaj de poliție.

Au fost lipite afise pentru promovarea proiectului care face obiectul acestei strategii în fiecare cartier din zona SDL, urmate de vizite și discuții directe cu locuitorii fiecărui cartier. Pe baza informațiilor obținute de la locuitori și a observațiilor directe au fost identificați liderii fiecărui cartier (în acele zone unde a fost posibil) sau cele mai respectate persoane din cartier cu potențial și capacitate de mobilizare a altor persoane. Identificarea liderilor unei comunități este o etapă extrem de importantă în procesul de facilitare și dezvoltare comunitară și care influențează decisiv calitatea, intensitatea și eficiența intervenției în etapele superioare, identificarea și prioritizarea nevoilor, elaborare plan de acțiune, alegerea strategiei de intervenție și mobilizarea și participarea comunității. Pentru identificarea și prioritizarea nevoilor au fost utilizate ca metode discuții individuale, discuții de grup facilitate, întâlniri de tip focus grup și întâlniri publice. Au fost organizate astfel de întâlniri în fiecare zonă/ cartier în care au abordate teme/ subiecte cum ar fi: care sunt nevoile și problemele comunității?; cum ar putea fi rezolvate/ satisfacuate aceste probleme/ nevoi?; cum poate participa comunitatea la rezolvarea/ satisfacerea acestor probleme/ nevoi? ce fel de resurse există în comunitate?; de ce este importantă participarea comunității ?

De asemenea au fost organizate întâlniri de informare și conștientizare a cancerului oral. Aceste întâlniri au făcut parte dintr-o campanie organizată de Asociația „Sanatate orala pentru toti” și studenți de la Facultatea de Medicină Dentară din Timișoara.

Gestionarea resurselor – *lideri formali și informali ai comunității* - Un element esențial în vederea mobilizării comunității marginalizate este identificarea liderilor, precum și atragerea acestora în proiect. Recunoașterea faptului că membri comunității sunt oameni plini de resurse, este primul pas în mobilizarea comunității. Alt element esențial al mobilizării îl reprezintă *schimbarea paradigmei*. Membri comunității trebuie să conștientizeze importanța aportului unitar la binele comunității din care fac parte, și că pot aduce valoare adăugată, și că aportul și opiniile lor sunt luate în considerare. Așa își vor putea asuma răspunderile care le revin în cadrul proiectului.

Liderii romi din cadrul Municipiului, și chiar din cadrul teritoriului învedereat SDL sunt persoane apte, dar prea puțin interesate de bunăstarea populației aferente ZUM. De aceea avem nevoie să identificăm lideri capabili din cadrul Zonelor Urbane Marginalizate. Literatura internațională, precum și intervențiile efectuate în diverse comunități din România, arată că femeile din comunitate pot fi resurse valoroase. Chiar dacă din punct de vedere al educației, prezintă carențe mai mari decât

ale bărbaților, care frecventează de obicei instituțiile de învățământ cu câțiva ani în plus față de femei, acestea sunt buni manageri ai gospodăriilor lor; ele îndeplinind multe nevoi cu puține resurse, adesea având grijă de mulți copii. În plus, femeile înțeleg bine nevoile copiilor, iar mamele din comunitate (care formează majoritatea populației) pot mobiliza mai ușor deoarece solidaritatea lor este mai mare, formându-se în activitățile de grup pe care acestea le întrețin în cadrul comunității, (ajutorare reciprocă în problemele cotidiene) pentru a sprijini acțiunile care îmbunătățesc bunăstarea copiilor.

Scopul general al mobilizării comunitare este de a dezvolta capacitatea comunității, precum și a autorităților locale de a-și evalua cu succes nevoile și resursele proprii și apoi de a-și prioritiza, planifica, pune în aplicare și de a-și perpetua investițiile în proiecte dezvoltate și susținute de și pentru comunitate. Mai precis, scopul mobilizării comunității este de a se asigura că:

- comunitatea este angajată într-un proiect; responsabilitatea comunității marginalizate este un element-cheie pentru un proiect de succes;
- nicio persoană sau grup nu domină sau forțează o agendă personală asupra comunității;
- toate grupurile, inclusiv femeile, tinerii și persoanele vulnerabile din punct de vedere social, joacă un rol important în acest proces;
- participarea, transparența și responsabilitatea sunt menținute și integrate în modul de gândire al comunității;
- cu sprijinul corespunzător, comunitatea își poate rezolva problemele, își poate evalua și prioritiza nevoile, poate elabora un plan comunitar de proiect, poate face o propunere, poate procura resursele necesare, poate implementa obiective, poate monitoriza și poate evalua;
- un proces de implementare adecvat poate asigura menținerea infrastructurii comunitare pe o perioadă cât mai îndelungată, atâta timp cât nevoile care au dus la construirea acelei infrastructuri încă există;
- comunitățile și municipalitățile vor obține o perspectivă obiectivă asupra rolurilor și responsabilităților lor, folosind aceleași principii ale mobilizării;
- comunitatea și municipalitatea vor începe să lucreze împreună folosind aceleași principii ale mobilizării.

5. Obiectivele SDL

Obiectivul general al Strategiei de Dezvoltare Locală este reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială în ZUM, alături de îmbunătățirea calității vieții, creșterea coeziunii sociale, îmbunătățirea mediului de viață și creșterea economică în teritoriul SDL.

Obiectiv specific 1. Sprijinirea și consilierea persoanelor aflate în risc de sărăcie și excluziune socială în vederea calificării și a recalificării, a susținerii inițiativelor antreprenoriale și a ocupării de locuri de muncă în teritoriul propus de prezenta strategie.

Acest obiectiv specific se referă la sprijinul pe care urmărim să îl oferim persoanelor provenite din categorii defavorizate în vederea ocupării locurilor de muncă existente sau cele noi create, cu rezultatul final scontat de a reduce un număr cât mai mare de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială din teritoriul SDL, alături de îmbunătățirea calității vieții, creșterea coeziunii sociale, îmbunătățirea mediului de viață și creșterea economică. Măsurile prin care acest proces va fi realizat sunt cele aferente identificării locurilor de muncă, realizare de măsuri de pregătire -

ucenie, stagi, formare profesională, consiliere profesională, dar și prin sprijinirea înființării de noi afaceri.

Acest aspect al lipsei ocupării este identificat în Strategia de Dezvoltare a Județului Timiș, cuprinzând măsuri în Programul Strategic Multianual al Județului Timiș. Aceste măsuri sunt însă la nivel de fișă de proiect, iar pentru majoritatea nu au fost identificate linii de finanțare. O altă strategie complementară este reprezentată de Strategia Națională privind Incluziunea Socială și Reducerea Sărăciei 2015-2020, Strategia pentru Învățarea pe tot Parcursul Vieții, dar cu siguranță cea mai importantă este Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014-2020. Toate aceste strategii pun în aplicare la nivel național ceea ce Strategia Europa 2020 identifică ca fiind un necesar la nivel european.

Aducerea la îndeplinire a acestui obiectiv este sprijinită pe deoparte de posibilitățile de identificare a potențialilor viitori angajați, dar și de faptul că în acest moment, județul Timiș, dar cu precădere zona metropolitană a Timișoarei se confruntă cu o mare problemă în ceea ce privește oferta locurilor de muncă și lipsa personalului pentru acestea. Persoanele identificate și cu care au fost purtate dialoguri în perioada de animare, au considerat ca fiind o problemă lipsa facilitării accesului la posibilitatea ocupării unui loc de muncă. O altă problemă legată de ocupare, este legată de riscul ca persoanele din grupul țintă să-și piardă locul de muncă, datorită lipsei de calificare sau recalificare. Tocmai acest segment este vizat de proiectul nostru care își propune să conceapă o punte între nevoia pieței de angajați cu specializare și nevoia populației de a ocupa un loc de muncă sau de a-și menține locul de muncă.

Zonele vizate sunt marginale din punct de vedere geografic și putem spune că sunt apropiate zonelor cu caracter industrial, care oferă cea mai bogată posibilitate de angajare. Însă, acest aspect este umbrit de lipsa unei situații de stare civilă clară, lipsa pregătirii și lipsa accesului la informație pentru potențialul personal. Între aceste două elemente, cel de ofertă și cel de necesitate este o fisură care îngreunează sau frânează uneori procesul de ocupare. Pentru acest motiv, prezenta strategie își propune să realizeze măsuri coerente și reale cu aplicabilitate în vederea facilitării creării și ocupării de locuri de muncă, precum și a calificării și recalificării persoanelor cu probleme în domeniul ocupării.

Obiectiv specific 2. Îmbunătățirea infrastructurii, a spațiilor urbane degradate și dezvoltarea infrastructurii de locuire în vederea îmbunătățirii mobilității, a creșterii atractivității zonelor marginalizate, a desegregării populației marginalizată și asigurarea condițiilor minime de locuire.

Ca urmare a analizelor realizate în teritoriu, au fost identificate ca principale probleme: infrastructura, spații urbane degradate și lipsa condițiilor minime de locuire. Aceste deficiențe sunt în strânsă corelare cu cel puțin alte două elemente negative ale zonelor urbane marginalizate, respectiv accesul redus la educație și infrastructură socială și medicală, tratate la alte puncte.

Considerăm, în baza informațiilor adunate din teritoriu, că un aspect esențial este reprezentat de insuficiențele și deficiențele legate de infrastructura rutieră, trotuare, parcuri, locuri de joacă, centre comunitare, etc., care se reflectă negativ și în mobilitatea urbană. În zonele urbane marginalizate străzile sunt neasfaltate sau sunt pietruite. Există un singur parc cu o zonă de joacă adiacentă, degradat și care prezintă un pericol la sănătatea și siguranța utilizatorilor (în trecut locuitorii cartierului Kuncz confruntându-se chiar și cu problema păduchilor în acest parc). De asemenea, nu există un centru comunitar care să susțină activități comunitare, educaționale și extracurriculare și unde să aibe acces populația din zonă, făcând imposibilă coagularea comunității.

Aspectele negative legate de locuire pleacă de la lipsa documentelor de proprietate asupra imobilelor ocupate, acest lucru ducând de multe ori la imposibilitatea racordării la utilități, la realizarea documentelor personale (carte de identitate, pașaport, certificat de naștere, etc.) cu conotații directe care duc la marginalizarea din punct de vedere social, la imposibilitatea angajării sau abandonul școlar. Acest aspect poate duce la imposibilitatea accesului la drepturi constituționale (sănătate, învățământ, muncă, accesul al justiție), dar și la dificultatea beneficieri de drepturile aferente apartenenței țării noastre la comunitatea europeană (libera circulație a persoanelor).

Ca urmare a identificării acestei deficiențe în teritoriu, am făcut o analiză în ceea ce privește definirea și identificarea formelor de manifestare în principalele strategii. La nivel național, în cadrul Strategiei Naționale privind Incluziunea Socială și Reducerea Sărăciei 2015-2020 se subliniază un segment semnificativ al persoanelor tinere care nu dețin o locuință sau care dețin locuințe inadecvate traiului. Plecând de la această deficiență înțelegem ca un prim pas necesitatea identificării modalității de intrare în legalitate pentru persoanele care dețin locuințe fără documente legale sau cu documente lipsite de valabilitate. Cel de-al doilea punct este reprezentat de identificarea unor măsuri ce permit populației să aducă îmbunătățirile minime necesare pentru asigurarea unor condiții normale de trai, iar cel de-al treilea pas este de a identifica măsuri legale pentru a asigura populației tinere, posibilități de achiziție pentru un imobil ce prezintă condițiile adecvate traiului.

Punctele de mai sus, sunt în strânsă corelație cu primul obiectiv specific care are capacitatea asigurării premiselor materiale pentru aducerea la îndeplinire a prezentului obiectiv.

O altă legătură existentă între problema identificată și documentele strategice, este ridicată de Strategia Națională privind Incluziunea Socială a Persoanelor cu Dizabilități 2014-2020 și Strategia Națională pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Copilului 2014-2020 precum și Strategia Națională pentru Promovarea Îmbătrânirii Active și Protecția Persoanelor Vârstnice 2015-2020 toate aceste trei strategii, identifică ca bază negativă lipsa unei locuințe adecvate, fie că ne referim la lipsa unor locuințe adecvate pentru creșterea copilului sau pentru viața de familie, fie că ne referim la lipsa capacității persoanelor vârstnice de a se întreține sau de a întreține servicii normale de locuire, fie că ne referim la capacitatea redusă de a asigura sau adapta locuința la nevoile speciale aferente persoanelor cu handicap. Toate aceste elemente se regăsesc și în ZUM, și nu necesită a fi tratate separat, pentru că soluțiile adoptate de noi trebuie să îmbrace un răspuns unitar menit să răspundă la condițiile inadecvate de trai, îngrădirea accesului la drepturi fundamentale sau agravarea stării de sărăcie.

Măsurile pe care le-am conceput în prezentul material sunt complementare cadrului legal ghidat de Strategia Europeană 2020 precum și de reglementările strategice anterior – menționate.

Obiectiv specific 3. Facilitarea accesului la servicii de sănătate și servicii sociale și colaborarea comunității marginalizate cu comunitatea majoritară în vederea desegregării populației și a îmbunătățirii imaginii publice.

Am ales tratarea acestui obiectiv ca un tot unitar pentru că ambele componente își regăsesc particularități în cealaltă. Mai mult decât atât, ramurile acestor două științe/servicii se întrepătrund și conlucrează. Activitatea socială de conștientizare cu privire la serviciile de sănătate sau educația timpurie cu privire la normele de igienă, sunt câteva exemple care stau la baza deciziei noastre de a crea o unitate în vederea identificării și implementării unei soluții, iar o altă parte este reprezentată

de categoriile defavorizate sau persoanele cu handicap care necesită un acces mai frecvent și mai facil la aceste servicii.

Punctul de unitate material care poate oferi un rezultat palpabil este reprezentat de reabilitarea și dotarea corespunzătoare a centrelor sociale, medicale și socio-medicele. În urma analizării teritoriului am constatat necesitatea dezvoltării acestor servicii, de cele mai multe ori inexistente iar acelea care sunt, nu au rezultatele scontate, lipsind complementaritatea cu cealaltă ramură și vorbim aici de lipsa laturii medicale pentru serviciul social și lipsa serviciului social în situația serviciului medical. Un exemplu o reprezintă nașterile realizate de persoane tinere (chiar minore), neasistate medical. În situația în care aceste persoane sunt asistate la naștere, de cele mai multe ori lipsește serviciul de consiliere ulterior, pentru pregătirea "unui copil" să crească un alt copil.

Documentul strategic pe care înțelegem să ne fundamentăm propunerea și analiza este reprezentat de Strategia Națională de Sănătate 2014-2020 care identifică o serie mare din cauzele de deces ca fiind născute din condiții neadecvate de trai, de locuire, lipsa unei educații privitoare la sănătate și igienă, etc. Toate aceste probleme menționate le regăsim în zona noastră și pentru toate aceste deficiențe ne concentrăm eforturile în vederea coagulării de măsuri atât pe segmentul de infrastructură cât și măsuri soft (intervenții POCU). Rezultatele urmărite se referă la reabilitarea unui centru medico-social și realizarea de activități de conștientizare și învățare pentru zona SDL.

Un alt document strategic care stă la baza prezentei Strategii de Dezvoltare este reprezentat de Strategia Guvernului României de Incluziune a Cetățenilor Români aparținând Minorității Romilor 2012-2020, document care identifică carențe majore în ceea ce privește accesul cetățenilor romi la serviciile socio-medicele și propune o serie de măsuri, printre care angajarea de personal medical specializat în centrele ce deservește comunitățile rome, încurajarea tinerilor romi să urmeze studii medicale sau socio-medicele, elaborarea de studii care să se refere la comunitatea romă sub aspectele pe care le-am indicat mai sus, precum și alte măsuri pe care le-am avut în vedere la elaborarea prezentului material

Evidențiem fără a elabora, și alte documente strategice care identifică probleme sau carențe în ceea ce înseamnă serviciile socio-medicele în zona vizată de SDL: Strategia Națională privind Incluziunea Socială a Persoanelor cu Dizabilități 2014-2020, Strategia Națională pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Copilului 2014-2020, Strategia Națională pentru Promovarea Îmbătrânirii Active și Protecția Persoanelor Vârstnice 2015-2020, etc.

O altă deficiență identificată și care reprezintă un pericol pentru comunitatea zonei SDL se referă la elementele de segregare și la imaginea negativă a minorității rome, imagine care naște frustrări personale, colaborează la un comportament violent și naște reticiență în ceea ce privește la apelarea la serviciile medicale și sociale a populației din zonă.

Obiectiv specific 4. Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor educaționale care să faciliteze accesul la educație și dezvoltarea unitară a comunității bazată pe cunoștințe.

Acest punct, deși poziționat în ultima parte a obiectivelor specifice, este unul de foarte mare însemnătate, având corelare cu toate celelalte obiective. Susținem acest lucru având în vedere faptul că punctul de plecare sau mai bine spus, motivul stagnării dezvoltării sociale al zonei vizate de SDL, este cu precădere lipsa de cunoștințe, lipsa de acces la informații în cadrul persoanelor tinere și lipsa facilitării învățării persoanelor tinere. Nu se poate vorbi de o integrare socială în acest moment când încă există un grad subliniat de analfabetism. Suntem în vremea când toate serviciile, chiar și cele administrative sau cele medicale, care stau la baza funcționării normale a societății

impun o cunoaștere minimă tehnologică (portalul primăriilor, portalul instanțelor de judecată, etc.) iar în perioada următoare, urmând trendul general, asistența oferită de persoane va fi din ce în ce mai redusă, impunându-se obligativitatea cunoașterii utilizării platformelor online.

Identitatea socială este dată de cunoașterea istoriei, a tradițiilor și a obiceiurilor locale, aceste informații sunt de cele mai multe ori învățate la școală și definesc un neam, o comunitate sau un cetățean. Lipsa cunoașterii și asumării acestor valori, privează persoanele de apartenența la un grup social.

Constatăm, în zona SDL lipsa cunoștințelor minime legate de biologie, matematică, geografie, fizică, chimie sau istorie, elemente care au aplicabilitate în viața de zi cu zi și care privează persoanele vizate de o viață normală. Totodată, elemente ce țin de sănătate (educație privind igiena, viața sexuală, accesul la servicii medicale, etc) sau de drepturile persoanelor (cunoștințe generale despre stat, forma de organizare statală, drepturile constituționale sau implicațiile civile și penale) lipsesc din cadrul comunității.

La toate aceste probleme identificate mai sus, strategia noastră privește să găsească soluții rapide dar și soluții cu impact pe termen lung. Am elaborat aceste măsuri sau mai bine spus set de soluții, având ca prim reper Strategia Națională privind Reducerea Părăsirii Timpurii a Școlii și Strategia Guvernului României de Incluziune a Cetățenilor Români aparținând Minorității Romilor 2012-2020, care identifică aceleași probleme cu care ne confruntăm în momentul de față și care reușesc să detalieze modalitățile de manifestare a acestor probleme. Cu siguranță că elementul major care este identificat în cadrul Strategiei Naționale privind Incluziunea Socială și Reducerea Sărăciei pentru perioada 2015-2020 în toate cele șase obiective propuse și anume dezvoltarea accesului la educație este punctul de plecare și în abordarea noastră. Accentul trebuie însă, de data aceasta, să cada pe termen scurt, asupra creșterii numărului de persoane care beneficiază de servicii de educație, iar pe termen lung, asupra îmbunătățirii calității acestui serviciu.

6. Planul de acțiune SDL

6.1 Ce măsuri sunt necesare

6.1.1 Sinteza problemelor și măsurilor necesare, grupurile țintă

Teritoriul propus de prezenta strategie cuprinde trei Zone Urbane Marginalizate și zone funcționale din arealul propus, iar problemele semnalate în perioada de animare a teritoriului și cele identificate în analiza diagnostic prezintă multe particularități specifice zonei și populației marginalizate. Plecând de la sectoarele de interes care prezintă probleme ale comunității aflate în risc de sărăcie și excluziune socială am evidențiat următoarele probleme și propuneri de măsuri, menite a rezolve aceste probleme, după cum urmează:

Problema 1 - Infrastructură și spații publice urbane degradate ale comunităților marginalizate.

Problema infrastructurii, fie că este vorba despre cea instituțională, medicală, educațională, edilitară, etc. este una care prezintă o mare problemă pentru zona SDL cu un accent major pe zonele marginalizate propuse. Persoanele care locuiesc în arealul identificat au o mare lipsă în ceea ce privește accesul la servicii medicale, educaționale sau la minimul de utilități, mobilitate sau chiar facilități pentru persoanele cu dizabilități. De exemplu, în ZUM1 Kuncz, nu există nicio gădiniță, școală, centru cultural, social, cabinete medicale, infrastructura rutieră este extrem de precară și exemplele pot continua la nesfârșit. Lipsa infrastructurii are impact asupra tuturor elementelor sociale și crează o mare discrepanță și separare între zona marginalizată și zona dezvoltată a

Municipiului Timișoara, un alt exemplu reprezentându-l lipsa parcurilor și a locurilor de joacă pentru copii.

Până acum au fost întreprinse extrem de puține acțiuni de reabilitare rutieră sau de îmbunătățire a infrastructurii edilitare, iar rezultatul acestor acțiuni nu a fost unul destul de versatil pentru o uniformizare a condițiilor sociale.

Măsuri posibile

- Construire/reabilitare/modernizare străzi și trotuare în zona urbană marginalizată.
- Înființare/reabilitare/modernizare parcuri și zone de joacă pentru copii;
- Crearea unui Centru Comunitar Integrat la care să aibă acces toți rezidenții din zonele urbane marginalizate. Acest centru va găzdui activități sociale, comunitare, artistice, educaționale, de promovare a inter- culturalității, etc. De asemenea, va avea și rolul de a găzdui activități și acțiuni de consiliere și activități extra-curiculare

Problema 2: Mobilitate urbană și locuire. O problemă cu care se confruntă persoanele din zonele urbane marginalizate este legată de lipsa actelor de proprietate aferente imobilelor în care locuiesc. Chiar dacă multe din locuințe se prezintă într-un mod deplorabil, cei care le folosesc își doresc să le poate înscrie în cartea funciară pe numele lor. Această problemă este strâns legată de problema actelor de identitate și derivă în problemele legate de ocupare și abandon școlar. Cetățenii care nu pot dovedi proprietatea nu-și pot depune dosarele pentru cartea de identitate sau certificate de naște. Fără aceste documente, nu pot să se angajeze sau să fie înscriși la școală.

O altă situație ce face obiectul Problemei 1, este legată de persoanele fără adăpost, numărul acestora fiind extrem de dinamic și schimbător datorită relocării, dar cu toate acestea, aceste persoane au mare nevoie de un loc de cazare cu minimul necesar pentru a trăi în condiții decente minime. Pe lângă problema de locuire, aceste persoane suferă și la capitolul ocupare, social, medical, consiliere psihologică, etc. Problemele de locuire cu care se confruntă aceste persoane sunt deosebit de grave și au un impact negativ asupra vieții acestora și asupra comunității.

Aceste probleme au fost sesizate în cele 5 întâlniri publice și în analiza diagnostic. Societatea civilă împreună cu prefectura au avut un proiect care avea ca scop final intabularea locuințelor, proiect care nu a rezolvat problema, fiind blocat la autoritatea publică locală, datorită faptului că nu au fost bine întocmite documentele necesare, sau a problemelor legate de birocrație.

Măsuri posibile

- Construire/ reabilitare/ modernizare locuințe sociale;
- Servicii de consiliere juridică, topografică, imobiliară, etc. care să vină în sprijinul rezidenților, atât în procesul de intabulare, cât și în procesul de întocmire a dosarelor în vederea obținerii de documente de identitate;
- Crearea de condiții optime de locuire pentru persoanele marginalizate.
- Campanie de informare și educare a locuitorilor pentru acceptarea și creșterea utilizării infrastructurii sanitare.

Problema 3: Ocupare. Una din marile probleme identificate în zonele urbane marginalizate din teritoriul propus este legată de șansele reduse pe care le au persoanele dezavantajate de a fi angajate sau de a-și păstra locul de muncă, ori de a avansa ierarhic la locul de muncă actual. Această problemă are mai multe cauzalități, respectiv nivelul redus de educație și calificare, lipsa documentelor de identitate, care este în corelație cu problema legată de ocupare, prezentată anterior și anume lipsa actelor de proprietate pentru imobilele deținute, un aspect care le

îngrădește posibilitatea de a-și obține actele de identitate. Fără a avea acte de identitate, niciun membru al familiei nu poate fi angajat. Această problemă se răsfrânge și asupra copiilor care nu se pot înscrie la școală din cauza lipsei de acte de identitate (certificat de naștere), dar acest subiect face obiectul altui punct. Un alt aspect este legat de interesul scăzut (mai ales în cazul persoanelor care beneficiază de ajutoare de stat) pentru ofertele de angajare. Aspectul legat de interesul scăzut derivă și din lipsa de informații și consiliere pe care o resimt persoanele din zonele marginalizate. Un alt aspect necesar de a fi precizat este faptul că multe persoane angajate riscă să-și piardă locul de muncă sau nu pot urca ierarhic, datorită lipsei unei calificări adecvate, fiind una din cele mai frecvente probleme legate de ocupare, din teritoriu.

Intervențiile de până acum, puține de altfel, nu au reușit să rezolve aceste probleme, ba chiar mai mult au accentuat starea de neputință a cetățenilor, pe de o parte și a autorităților, pe de altă parte.

Măsuri posibile

- Sprijinirea inițiativelor antreprenoriale în vederea creării de noi locuri de muncă.
- Calificarea forței de muncă pentru persoanele din ZUM.
- Servicii de consiliere care să vină în sprijinul rezidenților, atât pentru procesul de calificare, cât și pentru procesul de angajare, crearea unei activități independente.
- Implicarea angajaților din comunitate în procesul de consiliere și formarea celorlalți membri ai comunității cu probleme de ocupare;

Problema 4: Educație. Problema abandonului școlar și a neparticipării la educație este des întâlnită în comunitatea marginalizată din teritoriul propus. Aceste probleme pleacă de la lipsa de interes a părinților și ajunge până la condițiile grele cu care se confruntă familiile marginalizate și în risc de sărăcie. De asemenea, există multe situații în care fratele sau sora mai mare abandonează școala pentru a putea să rămână acasă pentru a-și asuma responsabilități tutelare față de frații și/ sau surorile mai mici. Aceste caracteristici sunt întâlnite în deosebi în familiile mai numeroase în care părinții lucrează mai mult, merg în afara teritoriului sau au diverse activități care-i împiedică să petreacă mai mult timp împreună cu copii. Alte probleme și lipsuri care duc la abandonul școlar sunt legate de:

- lipsa infrastructurii educaționale în ZUM (preșcolari și elevi);
- infrastructură educațională precară în zona funcțională a Grupului de Acțiune Locală Timișoara;
- lipsa mijloacelor de transport destinate copiilor (inclusiv pentru copii cu dizabilități);
- reticiența unor părinți și a unor profesori din comunitatea majoritară față de copiii și părinții din comunitatea segregată;
- un număr mare de persoane care nu știu să se exprime corect, oral sau în scris (analfabeți);

Măsuri posibile

- Servicii educaționale pentru adulți, în special pentru persoanele cu probleme de alfabetizare;
- Educație informatică pentru tinerii și adulții din zonele urbane marginalizate;
- Servicii educaționale pentru copii (de un mediator școlar);
- Pregătirea cadrelor didactice pentru lucrul cu copiii din zonele dezavantajate;
- Facilitare accesului la educație (asigurarea transportului gratuit la școală);
- Acțiuni și activități de școală după școală și extra-curriculare;
- Activități de promovare a inter- culturalității;

- Construire/reabilitare/modernizare unități de învățământ
- Acțiuni culturale și educaționale care implică o strânsă colaborare între comunitatea marginalizată și comunitatea majoritară;
- Program de educare a locatarilor în vederea păstrării curățeniei în zonă;

Problema 5. Accesul redus la servicii sociale și medicale. Accesul defectuos la serviciile medicale și sociale, se datorează în principal curenților educative, referitoare la sănătate și la serviciile medicale, la drepturile constituționale, precum și la includerea persoanelor vizate în sistemul medical național. O mare pondere a populației este afectată de lipsa documentelor de identitate, a cardurilor de sănătate, a înscrieri în evidența unui medic de familie, a unui control periodic de sănătate sau chiar a posibilității de a procura medicamente necesare. Locuirea în condiții insalubre și lipsa unei educații minime legate de igienă, pot rezulta în probleme grave de sănătate.

Pentru ameliorarea situației, locuitorii consideră necesară o campanie de informare asupra serviciilor medicale de care aceștia pot dispune precum și identificarea problemelor și soluțiilor pentru facilitarea accesului la respectivele servicii.

Din perspectiva serviciilor sociale, menționăm faptul că persoanele cu probleme din cadrul SDL nu sunt la curent cu existența unor asemenea servicii, neputând înțelege necesitatea sau modul de implementare a acestora. Tineri care au părăsit timpuriu școala, persoane care nu au acte de identitate, victime ale violenței domestice sau persoane vârstnice care au nevoie de consiliere sau asistență socială sunt private de accesul la astfel de servicii. Programele anterioare care au încercat să aducă aceste servicii mai aproape de comunitate au suferit o rată de succes îndoielnică, astfel încât și scepticismul populației din zonă a crescut din acest considerent.

Măsuri posibile

- Reabilitare/modernizare a infrastructurii sociale și medicale.
- Realizarea unui program de examinare medicală și de depistare precoce a problemelor medicale (screening) la nivelul populației aflate în risc de sărăcie și excluziune socială.
- Realizarea unor activități de identificare și consiliere primară a persoanelor din grupul țintă ce necesită asistență și consiliere socială.
- Realizarea unui program semi-permanent de consiliere socială.
- Crearea unui program dedicat comunității din punct de vedere social, program ce urmează a fi desfășurat în Centrul Comunitar Integrat;
- Identificarea situației de fapt și efectuarea de demersuri pentru realizarea procedurilor legale în vederea facilitării accesului la servicii medicale și sociale

Problema 6: Comunitate și Imagine publică.

Imaginea publică a comunității marginalizate este afectată de mulți factori precum, infraționalitate sporită, lipsa educației și condițiile de locuire precare, lipsa unei îmbinări active cu populația majoritară, dezordinea și mizeria din cartierele defavorizate și exemplele pot continua la nesfârșit. Problema pe care o resimte populația marginalizată cu privire la imaginea pe care o are în raport cu populația majoritară este una care nu poate fi rezolvată decât în timp îndelungat, dar care sperăm să își clădească bazele prin prezenta propunere de proiect.

Măsuri posibile

- Studii de referință/ analiză diagnostic/ recensământ la nivelul teritoriului strategiei de dezvoltare locală.

- Activitățile de interacțiune a și colaborarea între comunitatea defavorizată și membrii comunității majoritare (vecinii, ex: cartierul populația Cartierului Plopi)
- Organizarea de evenimente cultural-sportive, care au ca efect îmbunătățirea imaginii publice a comunității marginalizate;

6.1.2 Corelarea cu documentațiile strategice, inclusiv cu Planul de Mobilitate Urbană

La nivelul Municipiului Timișoara este elaborat un Plan de Mobilitate Urbană care identifică situația de facto a localității Timișoara, precum și a localităților care fac parte din zona metropolitană și din Polul de Creștere Timișoara care își propune să răspundă la aceste probleme prin promovarea unor proiecte. Principalele probleme sesizate în Municipiu, constau în infrastructura neadaptată la nivelul actual de trafic și parțial învechită pe deoparte, iar pe de altă parte lipsa eficientizării transportului în comun pentru o mobilitate urbană adecvată nevoilor.

Considerăm ca prim exemplu Fișa M18 din cadrul PMUD Timișoara (*Modernizarea străzilor fără îmbrăcăminte rutieră*) coroborată cu S13 (*Optimizarea operării tramvaielor pe tronsonul Piața 700 - Piața Traian*) și cu M6 (*Optimizarea rețelei de transport public*) ca fiind cea mai apropiată de propunerile noastre, respectiv Măsura 1 propusă de prezenta Strategie „*Construire/reabilitare/modernizare stăzi și trotuare în zona urbană marginalizată*” fiind în strânsă legătură cu propunerile PMUD Timișoara. Menționăm și măsura 2 din prezenta strategie care vizează „*Înființare/reabilitare/modernizare parcuri și zone de joacă pentru copii*”, măsură legată direct de proiectele propuse de PMUD (ex. pct 2.5.2.). La nivelul județului Timiș, problemele noastre sunt identificate sumar însă nu sunt determinate soluții, făcându-se trimitere la Strategii Naționale sau la Europa 2020, document strategic în corelare cu viziunea noastră.

6.1.3 Contribuția măsurilor la temele secundare FSE

1. Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și eficiență din punctul de vedere al utilizării resurselor:

- *Construire/ reabilitare/ modernizare locuințe sociale;*
- *Crearea de condiții optime de locuire pentru persoanele marginalizate;*
- *Înființare/reabilitare/modernizare parcuri și zone de joacă pentru copii;*
- *Crearea unui Centru Comunitar Integrat la care să aibă acces toți rezidenții din zonele urbane marginalizate.*

Acest centru va găzdui activități sociale, comunitare, artistice, educaționale, de promovare a inter-culturalității, etc. De asemenea, va avea și rolul de a găzdui activități și acțiuni de consiliere și activități extra-curiculare.

Trei dintre măsurile menționate anterior presupun contruirea/ reabilitarea unor imobile. Este necesară menționarea faptului că toate aceste clădiri, atât cele ce se vor construi, dar și cele ce urmează a fi reabilite, vor presupune soluții moderne de eficientizare energetică. Precizăm că Municipality are deja o experiență considerabilă în ceea ce privește reabilitarea termică a imobilelor proprietate publică, făcând parte dintr-o asociație de utilitate publică al cărei obiectiv principal îl reprezintă promovarea eficienței energetice și a utilizării resurselor neconvenționale de energie. Astfel se vor concepe soluții de eficientizare energetică menite să înlocuiască sursele fosile de încălzire sau sursele neregenerabile de iluminat, cu scopul de a reduce amprenta de carbon pe care aceste imobile o presupun în momentul de față (în cazul clădirilor reabilite) sau pe care ar putea-o presupune, dacă aceste considerente nu ar fi avute în vedere.

Pe lângă acest argument în favoarea sprijinirii tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon, învederăm atenției dumneavoastră, măsura aferentă înființării/ reabilitării /modernizării

parcuri și zone de joacă pentru copii, măsură al cărei scop îl reprezintă crearea de spații verzi, reprezentate de structuri arborigene cu pondere importantă în creșterea calității aerului pentru zona la care se vor raporta.

2. Inovare socială:

- *Realizarea unui program de examinare medicală și de depistare precoce a problemelor medicale (screening) la nivelul populației aflate în risc de sărăcie și excluziune socială;*

- *Construire/ reabilitare/ modernizare locuințe sociale.*

Având în vedere elementele pe care inovarea socială trebuie să le întrunească pentru a putea fi considerată validă, considerăm justificat că cele două măsuri menționate mai sus corespund acestei teme secundate FSE.

Realizarea programului de examinare medicală este conceput a fi îndeplinit în parteneriat cu o instituție medicală capabilă și disponibilă de a desfășura servicii de screening pentru populația aflată în risc de sărăcie și excluziune socială. Pentru acest demers se va avea în vedere o colaborare ale cărei efecte să continue și după finalizarea implementării SDL. Necesitatea acestei măsuri este dată de inexistența unei situații clare asupra stării de sănătate a populației aflate în risc de sărăcie și excluziune socială, precum și de premiera acestui demers, nemaexistând o altă acțiune de acest fel care să recenzeze starea de sănătate a populației defavorizate, altfel decât prin declarațiile acesteia.

Construirea/ reabilitarea/ modernizarea locuințelor sociale reprezintă cea de-a doua măsura care poate fi caracterizată cu atributul *inovare socială*. Această măsură reprezintă una dintre soluțiile concepute la problema locuirii populației din ZUM. Având în vedere că există membri ai comunității marginalizate care nu dețin niciun fel de opțiuni în ceea ce privește locuirea, considerăm acest proiect ca fiind extrem de necesar, dar și o premieră până în acest moment. Sigur, Municipality Timișoara a mai realizat locuințe sociale, dar nu pentru acest segment al populației, și nu în zone economice eficiente ale metropolei, acest proiect fiind conceput a fi realizat în afara ZUM, pentru persoanele din cadrul populației marginalizate care urmează cursuri și consiliere în cadrul SDL.

3. Nediscriminare:

- *Activitățile de interacțiune și colaborare între comunitatea defavorizată și membri comunității majoritare (vecinii, ex: cartierul populația Cartierului Plopi);*

- *Organizarea de evenimente cultural-sportive, care au ca efect îmbunătățirea imaginii publice a comunității marginalizate;*

- *Realizarea unor activități de identificare și consiliere primară a persoanelor din grupul țintă ce necesită asistență și consiliere socială;*

- *Pregătirea cadrelor didactice pentru lucrul cu copiii din zonele dezavantajate;*

- *Activități de promovare a inter-culturalității;*

- *Acțiuni culturale și educaționale care implică o strânsă colaborare între comunitatea marginalizată și comunitatea majoritară;*

Nediscriminarea reprezintă un principiu pe care l-am luat în considerare la conceperea fiecărei măsuri, astfel încât să protejăm orice proiect care urmează a fi implementat de atributul segregării. Dar măsurile axate efectiv pe combaterea discriminării sunt evidențiate mai sus. Acestea au fost concepute ca soluții necesare în vederea înlăturării prejudecăților xenofobe, elementul prejudecăților inter-etnice fiind încă puternic în zona SDL, cu atât mai mult în imediata vecinătate a ZUM.

6.1.4 Contribuția măsurilor la temele orizontale

Dezvoltare durabilă: În ceea ce privește această temă, strategia respectă principiul dezvoltării durabile. În acest sens, putem declara că toate măsurile gândite pentru a fi implementate în cadrul strategiei respectă conceptul de conciliere și conservarea a calității mediului înconjurător. Luând în considerare dinamica sintagmei "dezvoltare durabilă", așa cum a suferit modificări în ultima perioadă, putem observa că unele dintre obiectivele Strategiei pentru Dezvoltare Durabilă a Uniunii Europene sunt direct reprezentate de măsurile prevăzute a fi implementate în cadrul strategiei. Avem astfel, măsuri precum: *Realizarea unui program de examinare medicală și de depistare precoce a problemelor medicale (screening) la nivelul populației aflate în risc de sărăcie și excluziune socială; Identificarea situației de fapt și efectuarea de demersuri pentru realizarea procedurilor legale în vederea facilitării accesului la servicii medicale și sociale; Campanie de informare și educare a locuitorilor pentru acceptarea și creșterea utilizării infrastructurii sanitare* – măsuri care susțin obiectivul Promovarea unei bune sănătăți publice în mod echitabil și îmbunătățirea protecției împotriva amenințărilor asupra sănătății. Un alt obiectiv al acestei Strategii îl presupune Crearea unei societăți incluzive social prin luarea în considerare a solidarității între și în cadrul generațiilor, asigurarea securității și creșterea calității vieții cetățenilor ca o precondiție pentru păstrarea bunăstării individuale este reprezentată de măsuri precum: *Servicii de consiliere juridică, topografică, imobiliară, etc. care să vină în sprijinul rezidenților, atât în procesul de intabulare, cât și în procesul de întocmire a dosarelor în vederea obținerii de documente de identitate; Crearea de condiții optime de locuire pentru persoanele marginalizate; Sprijinirea inițiativelor antreprenoriale în vederea creării de noi locuri de muncă.*

Egalitatea de șanse, non-discriminarea, egalitatea între femei și bărbați: Măsurile prevăzute în această strategie au fost gândite având inoculate principiile egalității de șanse, non-discriminarea și ale egalității între femei și bărbați. Acestea se vor implementa asigurând un tratament egal față de beneficiari, parteneri și toate elementele implicate, indiferent cărei rase sau etnii aparțin aceștia, indiferent de religia sau credința la care aceștia se raportează, indiferent de dizabilitățile pe care aceștia le au, orientare sexuală sau vârstă. Principiile egalității de șanse vor fi nu doar respectate, dar vor fi și promovate prin intermediul unor măsuri dedicate, precum: *Activitățile de interacțiune și colaborare între comunitatea defavorizată și membri comunității majoritare; Organizarea de evenimente cultural-sportive, care au ca efect îmbunătățirea imaginii publice a comunității marginalizate; Realizarea unor activități de identificare și consiliere primară a persoanelor din grupul țintă ce necesită asistență și consiliere socială; Realizarea unui program semi-permanent de consiliere socială; Crearea unui program dedicat comunității din punct de vedere social, program ce urmează a fi desfășurat în Centrul Comunitar Integrat; Facilitarea accesului la educație; Activități de promovare a inter-culturalității.* Având o perspectivă exhaustivă asupra intervențiilor avute în vedere, puteam concluziona că un procent covârșitor din măsurile propuse contribuie la dezvoltarea locală și că toate măsurile contribuie sau țin cont de egalitatea de șanse, non-discriminarea și de egalitatea între femei și bărbați, GAL-ul fiind un promotor redutabil în această direcție.

6.1.5 Combaterea segregării rezidențiale

Având în vedere că societatea în care trăim astăzi este atât de complexă, este inevitabilă interacțiunea cu o multitudine de persoane și relații. Diversitatea este cuvântul care poate defini cel mai bine societatea de azi, întrucât caracteristicile personale (precum sexul, vârsta, etnia, existența sau inexistența unei dizabilități ori competențele) pot fi foarte diferite și generează

diferențe ce pot conduce la inegalitate sau dezavantaj. Prin activitățile propuse în cadrul SDL se dorește:

- intensificarea protecției împotriva discriminării și a formelor acesteia: victimizarea, hărțuirea sau incitarea la discriminare precum și a defăimării sociale;
- asigurarea incluziunii și a egalității în domeniul economic și în materie de angajare și profesie;
- asigurarea egalității în acces, participare și a rezultatelor în ceea ce privește serviciile publice și private destinate membrilor comunității;
- recunoașterea și întărirea respectului într-o cultură de diversitate, în promovarea interacțiunii și a înțelegerii reciproce;
- întărirea eforturilor de prevenire și de aplicare a unui grad de toleranță zero față de manifestările discriminatorii din comunitățile aflate în teritoriul SDL;
- coagularea comunităților și creșterea adaptabilității și toleranței reciproce;

Prin implementarea planului de acțiune al strategiei propuse nu se vor crea condițiile pentru dezvoltarea de zone segregate în teritoriul SDL, iar contribuțiile încep de la dezvoltarea mobilității, prin modernizarea infrastructurii rutiere din zonele urbane marginalizate, oferind astfel locuitorilor din zona SDL posibilitatea de a avea acces mai facil și rapid la servicii și instituții și merg până la coagularea comunității marginalizate cu comunitatea majoritară.

Activitățile de facilitare și animare comunitară vor continua pe toată perioada implementării SDL, contribuind astfel la dezvoltarea dialogului dintre membrii comunităților dezavantajate și membrii comunității majoritare.

În cadrul SDL educația este un factor central, având în vedere că prin acțiuni concrete se dorește diminuarea abandonului școlar, menținerea cât mai mult a școlărilor și elevilor în sistemul de educație și adaptarea sistemului de învățământ la cerințele pieței muncii, pentru a evita „producerea” de viitori șomeri. Strategia urmărește atingerea următoarelor obiective:

- asigurarea accesului egal și universal la învățământul obligatoriu;
- creșterea șanselor de succes școlar pentru copiii/tinerii din zonele și segmentele sociale defavorizate (copiii/tinerii de etnie roma, cu CES, marginalizați sau în situație de sărăcie severă);
- creșterea oportunităților de participare școlară și de formare profesională pentru categoriile defavorizate, asigurarea unei educații de calitate pentru toți;
- profesionalizarea absolvenților învățământului obligatoriu, în vederea inserției efective pe piața muncii;
- îmbunătățirea și diversificarea formelor de suport pentru persoanele/copiii cu nevoi speciale de educație;
- extinderea principiului educației incluzive, prin creșterea participării la învățământul de masă.

6.1.6 Asigurarea sustenabilității intervenției DLRC

Sustenabilitate economică a României pe termen lung se bazează pe: sistemul de educație, viabilitatea pieței de muncă, sistemul de protecție socială și cel de sănătate și pe o politică eficientă a sectorului imobiliar. Recensământul din 2011 a înregistrat, la nivel național, o populație de 621,573 de etnie romă (aproximativ 3% din populația totală), fiind cea de-a doua minoritate din România, după cea maghiară. Totuși, conform datelor deținute de Consiliul European, populația romă de naționalitate română a fost estimată la peste 1,2 milioane de persoane de etnie romă (aproximativ 6% din totalul populației). Dacă cifrele alternative sunt reale, comunitatea romă este una dintre cele

mai mari comunități supusă riscului de sărăcie extremă, vulnerabilă, exclusă din punct de vedere social, cu accesul limitat de a beneficia de oportunitățile de creștere economică. Nu încercăm să evidențiem că toate persoanele de etnie romă se află în risc de sărăcie sau excluziune socială, dar cele mai multe din acestea suferă la capitolul acesta sau de o posibilă excluziune socială.

Este necesar ca populația din zona urbană marginalizată să participe la viața economică, socială, educațională, culturală și politică. Unul dintre obiectivele centrale ale prezentei strategii se referă la reducerea discrepanțelor locale dintre periferie și centru, dintre români și minorități. Strategia vizează, printre altele, îmbunătățirea furnizării de servicii de calitate către populația mărginașă, eliminarea stereotipurilor, prejudecăților și practicilor discriminatorii, creându-se astfel o schimbare pozitivă în opinia publică cu privire la imaginea comunității marginalizate, bazată pe principiile de toleranță și solidaritate socială. Prin constituire de grupuri de lucru comune responsabile de coordonarea și punerea în aplicare a măsurilor descrise în SDL, oferă un cadru de lucru unde reprezentanții minorității etnice și cei ai majorității se pot cunoaște și pot colabora pentru atingerea obiectivelor comune. Totodată, să consolideze parteneriatele între organizațiile publice și private, aducând autoritățile publice mai aproape de cetățeni. Reprezentanți recomandați de minoritatea etnică, familiarizați cu problemele comunității, sporesc la medierea între autoritățile publice locale și comunitatea din zona urbană marginalizată. Mediatorii de etnie romă pot participa la sesiuni de informare atât în unitățile de învățământ cât și în unitățile sanitare.

Relație cu comunitatea marginalizată solicită formarea unui facilitator, desemnat de comunitate, care să fie la curent cu problemele actuale, să comunice eficient, să mobilizeze și să ajute comunitatea să se organizeze. Facilitatorul participă la grupurile de inițiativă inter-etnice și la sesiunile de instruire pentru liderii grupurilor de inițiativă privind dezvoltarea comunității, leadership și elaborarea de proiecte generatoare de venituri. Organizează campanii de informare în cadrul comunităților de romi, despre piața forței de muncă, despre ocuparea forței de muncă, despre cursuri de formare profesională și oferă servicii de consiliere și îndrumare profesională membrilor comunităților marginalizate, chiar și consultanță individuală pentru cei care sunt interesați să creeze anumite venituri și activități.

Prin aplicarea SDL se creează un parteneriat social, din care fac parte: sectorul public, parteneri sociali, voluntari rezidenți și parteneri din sectorul privat. Lucrând împreună, pot gestiona proiecte prin care profitul generat poate finanța investiții în comunitate.

Proiectele care se adresează persoanelor din zona urbana rezidențială se concentrează pe două tipuri de acțiune: primul curs începe cu principiile dezvoltării comunității participative, inclusiv a intervențiilor comunitare prin metode de facilitare care vizează auto-organizarea membrilor comunității în grupuri de inițiativă locale; al doilea curs de acțiune constă în a oferi o calificare profesională pentru persoanele din comunitate, astfel de măsuri vizând sporirea incluziunii acestora pe piața forței de muncă. Principalele acțiuni puse în aplicare în cadrul acestor proiecte vizează formarea grupuri de inițiativă la care să asiste membri ai comunității, oferind suportul și consultanța pentru generarea de idei de afaceri și pregătirea unui plan de afaceri de tip *Start Up Nation Plus*. Sustenabilitatea acelor tipuri de intervenții va pleca printr-o pregătire riguroasă raportată la nevoile actuale ale comunității și va continua în măsura în care entitățile nou înființate vor avea suportul managerial pe perioada de implementare. De asemenea, elaborarea unui plan de afaceri ce va avea succes va genera un efect de „bulgăre de zăpadă” pentru comunitate, care se va inspira și motiva

dintr-un exemplu pozitiv, având puterea exemplului ca prim reper. Contribuția economică a acestor tipuri de finanță sperăm să fie uriașă atât din prisma ocupării, cât și din prisma integrării Comunitatea marginalizată, va fi susținută pentru dezvoltarea de activități de integrare a meșterului tradițional pe piața. De exemplu, în contextul general al declinului artizanal, ocupațiile tradiționale ale romilor sunt mai puțin vizibile și mai puțin competitive pe piața din zona de vest. Astfel, se creează atelierul meșterului unde se pot produce diverse instrumente sau bunuri adaptate la cerințele actuale ale pieței. Meșterii rezidenți: tinichigii, cărămidari, fierari, gabori (se ocupă cu tinichigeria și cu comerț ambulant cu covoare, cuverturi, obiecte casnice), kikavari (căldărari) pot dezvolta afaceri de succes și emblemetice la nivelul comunității.

Pentru accesul la servicii și activității comunitare este necesar crearea unei baze multifuncționale (centru comunitar integrat) în zona respectivă. Prin integrat se urmărește obținerea unui spațiu care fie personalizat în interiorul și exteriorului clădirii de către voluntari, într-un stil multicultural care să reprezinte comunitatea. Centrul multifuncțional poate să adăpostească sesiuni de informare, pentru părinții din comunitatea marginalizată, despre educație, nutriție, protecția socială, sănătate și activități de consiliere. Pentru copiii din zona marginalizată se pot derula cursuri extra-curriculare prin care să recupereze diferențele dintre școala normală și să-și cunoască tradițiile și cultura. Activitățile extra-curriculare se desfășoară sub supravegherea voluntari din comunitate și din exterior, care au pregătirea necesară. Aceste activități devin o modalitate importantă de a uni comunitatea și încurajează copii să participe la viața școlară.

Având în vedere nivelul scăzut al capitalul uman, financiar și material, trebuie subliniat faptul că, pentru potențialele proiecte din zona urbană marginalizată piața locală este singura piață accesibilă. De asemenea, datorită prejudecăților și a discriminării, produsele și serviciile unor astfel de întreprinderi sunt dificil de vândut, dar pot compensa prin calitate și devotament. Măsurile integrate propuse de prezenta strategie îmbinate cu aportul autorităților locale, a societății civile și a entităților private va genera un mare plus valoare zone, reducând totodată și persoanelor aflate în risc de sărăcie și excluziune socială.

6.2 Măsuri prioritare

6.2.1 Prioritizarea măsurilor

Întâlnirile cu actorii locali (publici, privați și societăți civile), comunitatea marginalizată și comunitatea majoritară au dus la identificarea priorităților de acțiune. Măsurile potențiale sunt prezentate în tabelul de mai jos și sunt marcate pe culori (urgent - roșu, mediu - galben, scăzut - negru) în funcție de prioritate:

	Urgent ■ Mediu ■ Scăzut ■	Prioritate conform ...		
		APL	ZUM	S.P. și S.C.
	Măsuri necesare pentru rezolvarea problemelor dintr-o zonă urbană marginalizată (ZUM)			
1	Construire/reabilitare/modernizare străzi și trotuare în zona urbană marginalizată	■	■	■
2	Înființare/reabilitare/modernizare parcuri și zone de joacă pentru copii	■	■	■

3	Construire Centru Comunitar Integrat la care să fie asigurat accesul tuturor rezidenților și în cadrul căruia să fie furnizate următoarele servicii:	■	■	■
a	Servicii educaționale pentru adulți și copii	■	■	■
b	Acțiuni și activități de școală după școală și extra-curriculare	■	■	■
c	Activități de promovare a inter-culturalității, cultural-artistice și întâlniri ale comunității marginalizate împreună cu comunitatea majoritară	■	■	■
d	Educație informatică pentru tinerii și adulții din zonele urbane marginalizate	■	■	■
e	Organizarea de evenimente cultural-sportive, care au ca efect îmbunătățirea imaginii publice a comunității marginalizate	■	■	■
f	Realizarea unor activități de identificare și consiliere primară a persoanelor din grupul țintă ce necesită asistență și consiliere socială.	■	■	■
4	Construire/reabilitare/modernizare locuințe sociale	■	■	■
5	Servicii de consiliere juridică, topografică, imobiliară, etc. care să vină în sprijinul rezidenților, atât în procesul de intrare în legalitate, cât și în procesul de întocmire a dosarelor în vederea obținerii de documente de identitate	■	■	■
6	Campanie de informare și educare a locuitorilor pentru acceptarea și creșterea utilizării infrastructurii sanitare	■	■	■
7	Sprijinirea inițiativelor antreprenoriale în vederea creării de noi locuri de muncă.	■	■	■
8	Calificarea și recalificarea forței de muncă pentru persoanele aflate în risc de sărăcie și excluziune socială	■	■	■
9	Servicii de consiliere care să vină în sprijinul rezidenților, atât pentru procesul de calificare, cât și pentru procesul de angajare, creare a unei activități independente	■	■	■
10	Construire/reabilitare/modernizare unități de învățământ	■	■	■
11	Facilitare accesului la educație (asigurarea transportului gratuit la școală)	■	■	■
12	Pregătirea cadrelor didactice pentru lucrul cu copiii din zonele dezavantajate	■	■	■
13	Reabilitare/modernizare a infrastructurii sociale și medicale	■	■	■
14	Identificarea situației de fapt și efectuarea de demersuri pentru realizarea procedurilor legale în vederea facilitării accesului la servicii medicale și sociale (ex: lipsa cardului de sănătate)	■	■	■
15	Realizarea unui programe examinare medicală și de depistare precoce a problemelor medicale (screening) la nivelul populației aflate în risc de sărăcie și excluziune socială.	■	■	■
16	Îmbunătățirea imaginii publice și realizarea studiilor de referință/ analiză diagnostic/ recensământ la nivelul teritoriului strategiei de dezvoltare locală	■	■	■

Note: APL - autorități locale și sector public; ZUM - comunitatea marginalizată; S.P. și S.C. - sector privat și societatea civilă.

6.2.2 Abordarea integrată

Măsurile abordate prin SDL lucrează ca un program complex și urmăresc să realizeze o dezvoltare a zonei cu implicarea populației atât din zona SDL cât și din zona urbană limitrofă. Acest aspect urmărește realizarea de investiții și programe care au ca scop final implicarea populației aparținătoare a grupurilor țintă, a populației vizate de SDL dar și a populației din Municipiul Timișoara pentru a reduce fenomenul de segregare și pentru a crește nivelul de trai și imaginea publică la nivelul comunității.

Caracterul integrat al intervenției rezultă din sinergia măsurilor și complementaritatea intervențiilor propuse precum și de abordarea durabilă care vine să integreze teme orizontale spre o dezvoltare durabilă. Măsurile propuse, deși integrate într-un anumit sector spre exemplu la ocupare (consilierea persoanelor pentru obținerea documentelor de identitate) produc efecte pozitive și în alte sectoare (medical sau educație) iar acestea se completează ca și aplicare și rezultat (spre exemplu construirea centrului comunitar integrat da posibilitatea desfășurării de servicii educaționale pentru grupurile țintă în respectivul imobil). În ceea ce privește dezvoltarea durabilă, folosim definiția cuprinsă în Declarația asupra Mediului și Dezvoltării, Rio de Janeiro, 1992 care stabilește *Dezvoltarea durabilă este acel proces de dezvoltare care răspunde nevoilor actuale fără a periclita capacitatea generațiilor viitoare de a răspunde propriilor nevoi*. Considerăm că măsurile propuse și acțiunile întreprinse pentru a identifica nevoile din teritoriu urmăresc îmbunătățiri pe termen scurt (accesul la servicii medicale, măsuri de ocupare) dar și pe termen lung (măsuri de educație sau de locuire).

Măsurile elaborate au la bază o analiză detaliată a zonei, a situației de fapt, a problemelor identificate de comunitate, viziunea de dezvoltare și soluțiile propuse de aceasta și se răsfrâng asupra segmentului de infrastructură, de locuire, de ocupare, de educație, de acces la servicii sociale și medicale precum și la cel de comunitate și imagine publică. Această caracteristică de aplicabilitate multisectorială vine ca un răspuns la problemele identificate și la rezolvările propuse ca urmare a consultării populației din zonă și actorilor locali care constată că nu este suficient un singur răspuns la întrebarea *ce este necesar pentru a crește nivelul de trai și dezvolta zona?* ci este imperativ necesar ca elementele de locuire să fie îmbinate cu cele de ocupare pentru a oferi un caracter sustenabil iar cele de educație să fie legate de cele de ocupare sau de cele sociale. Impactul urmărit este cumulul rezultatelor îmbunătățirilor fiecărui segment reflectat asupra grupurilor țintă, ZUM și teritoriu SDL, acesta necesitând o traversare multisectorială.

Pentru ca toate aceste rezultate să ia formă, măsurile propuse îmbracă forme diferite ca implementare și investiții diferite, mai exact, unele măsuri impun investiții în infrastructură, când altele impun investiții soft, în activități. Pentru aceasta oferim drept exemplu centrul comunitar intercultural care vine ca o investiție în infrastructură, dar care va găzdui activități de servicii (soft). Acest exemplu nu este de sine stătător și putem să facem de asemenea trimitere la activitățile educaționale care necesită o infrastructură modernizată pentru a face față cerințelor sociale actuale. Putem continua și cu exemplele de locuire îmbinate cu cele de ocupare (soft) sau cu cele sociale (soft) care se întrepătrund cu cele de locuire (infrastructură).

6.3 Lista indicativă de intervenții

Asociației Gupul de Acțiune Locală Timișoara propune, conform Hotărârea Comitetului Director nr. 7/2017, un număr total de 12 intervenții selectate din măsurile prioritizate, în baza cărora se vor dezvolta viitoarele proiecte POR și POCU. Aceste intervenții izvorăsc din analizele problemelor

comunității marginalizate și au ca scop ieșirea din sărăcie și excluziune socială a cât mai multe persoane din teritoriul propus de prezenta strategie.

Plecând de la centralizarea intervențiilor propuse în posibilele tipuri de proiecte POR și POCU, în cele ce urmează, vă prezentăm câteva detalii despre lista indicativă de proiecte evidențiate în baza necerșărilor zonei și a populației adiacentă, precum și a consultărilor cu autorii locali:

➤ Fișa intervenției 1. Îmbunătățirea infrastructurii rutiere. Această intervenție contribuie la realizarea Obiectivului Specific 2 și este menită să îmbunătățească infrastructura rutieră din ZUM1 - Kuncz și/sau ZUM2 Traian, având un impact major și asupra mobilității populației.

Comunitatea marginalizată din teritoriu este formată din 500 persoane defavorizate, din care 347 persoane de etnie romă.

➤ Fișa intervenției 2. Centru Comunitar Integrat. Această intervenție contribuie la realizarea Obiectivului Specific 2 și vizează dezvoltarea unui centru comunitar integrat care să corespundă nevoilor și așteptărilor Zonei Urbane Marginalizată din Cartierul Kuncz și/sau Cartierul Traian. Comunitatea marginalizată din teritoriu este formată din 1013 persoane defavorizate, din care 411 persoane de etnie romă.

➤ Fișa intervenției 3. Infrastructură educațională. Demersul presupus de această intervenție răspunde OS 4 și reprezintă una dintre soluțiile atât la problema educației cât și la cea segregacionistă. Măsura presupune construirea/reabilitarea/modernizarea unor unități de învățământ. Comunitatea vizată presupune un grup de 1200 de persoane defavorizate, din care 416 de etnie romă.

➤ Fișa intervenției 4. Dezvoltarea infrastructură socială și medicală. Prin intermediul acestei intervenții se va aduce contribuție OS 3. Aceasta presupune reabilitarea/modernizarea infrastructurii sociale și medicale și reprezintă o soluție pentru carențele infrastructurii sociale și medicale. Această măsură urmărește să sprijine populația defavorizată a zonei, să dezvolte căile de acces facile către servicii medicale vitale, precum și către servicii sociale esențiale și să furnizeze o îmbunătățire a infrastructurii necesare. Comunitatea marginalizată din teritoriu este formată din 1200 persoane defavorizate, din care 416 persoane de etnie romă.

➤ Fișa intervenției 5. Dezvoltarea mediului antreprenorial prin înființarea de întreprinderi noi. Una dintre intervențiile ce reprezintă o contribuție la satisfacerea OS 1, prin intermediul căreia se dorește sprijinirea inițiativelor antreprenoriale în vederea creării de noi locuri de muncă, vizând o comunitate formată din 1200 persoane defavorizate, din care 416 persoane de etnie romă.

➤ Fișa intervenției 6. Îmbunătățirea nivelului de competențe, inclusiv prin calificarea și recalificarea forței de muncă. Această intervenție se raportează la OS 1. A fost concepută în vederea calificării și recalificării forței de muncă pentru persoanele aflate în risc de sărăcie și excluziune socială. Comunitatea marginalizată din teritoriu este formată din 1200 persoane defavorizate, din care 416 persoane de etnie romă.

➤ Fișa intervenției 7. Facilitarea accesului la educație și pregătirea cadrelor didactice pentru lucrul cu copiii din zonele dezavantajate. Aportul reprezentat de intervenție este aferent OS 4. Intervenție ce urmărește facilitarea accesului la educație pentru persoanele vizate de SDL. Comunitatea vizată presupune un grup de 1200 de persoane defavorizate, din care 416 de etnie romă.

➤ Fișa intervenției 8. Facilitarea accesului la servicii medicale și realizarea unui program de depistare precoce a problemelor medicale. Intervenție ce răspunde OS 3. Facilitarea accesului la

serviciile medicale existente și la cele viitoare dar și realizarea unui program de examinare medicală și de depistare precoce a problemelor medicale reprezintă scopul acesteia. Comunitatea marginalizată din teritoriu este formată din 1200 persoane defavorizate, din care 416 persoane de etnie romă.

➤ Fișa intervenției 9. Acțiuni interculturale și sociale pentru integrare socială, îmbunătățirea imaginii publice și realizarea de studii de referință. Intervenție ce vizează promovarea și îmbunătățirea relațiilor inter-comunitare din cadrul SDL, dar și între SDL și restul Municipiului, vizând o comunitate formată din 1200 persoane defavorizate, din care 416 persoane de etnie romă.

➤ Fișa intervenției 10. Acțiuni de identificare și consiliere privind problemele sociale, juridice și tehnice pentru populația SDL. OS 2 și OS 3 reprezintă obiectivele la care această intervenție se raportează. Identificarea problemelor zonei din punct de vedere social, juridic sau tehnic cu următorul pas de oferire a respectivelor servicii de consiliere reprezintă scopul acestei intervenții. Comunitatea marginalizată din teritoriu este formată din 1200 persoane defavorizate, din care 416 persoane de etnie romă.

7. Monitorizare și evaluare

7.1 Monitorizarea și evaluarea continuă

Având în vedere cerințele impuse pentru aducerea la îndeplinire a obiectivelor propuse prin SDL, pentru determinarea gradului de implementare și funcționalitate a măsurilor, este necesară realizarea unei monitorizări. Acest demers se va realiza diferit, în funcție de zona avută în vedere de măsura urmărită și de grupul țintă. Culegerea informațiilor se va face de către personalul angajat GAL (facilitator) din zona vizată de SDL, direct prin preluarea chestionarelor completate, prin culegerea de informații direct de la persoane, sau indirect prin preluarea informațiilor de la specialiști (doctori, profesori, consilieri, etc) care au contact cu persoanele din grupul țintă.

Atât procesul de evaluare, cât și cel de monitorizare urmăresc realizarea indicatorilor propuși prin obiectivele SDL. De aceea, în etapele parcurse prin dispozitivul de monitorizare și evaluare se pot identifica devieri de la indicatorii stabiliți și astfel se pot adopta eficient modalități de intervenție prin măsuri corective.

În vederea implementării eficiente a strategiei, GAL își propune ca grupurile țintă ale obiectivelor propuse să participe activ în cadrul procesului de evaluare și monitorizare. Participarea acestora va contribui la mobilizarea comunității și la creșterea gradului de implicare în proiect a acestora. În scopul monitorizării cu ajutorul comunității se vor desfășura două tipuri de activități:

1. Se vor plasa cutii pentru sugestii și reclamații în diferite puncte de interes ale grupurilor țintă. Compartimentul Administrativ GAL va colecta regulat cutiile și mesajele, informațiile urmând a fi analizate și procesate.

2. Se vor stabili întâlniri în școlile și alte instituții din zona GAL care concentrează o proporție mare de elevi din comunitățile marginalizate. În cadrul acestor întâlniri se vor împărți chestionare și se vor discuta opinii în privința îmbunătățirii nivelului de trai, inclinații profesionale, etc. Aceste întâlniri sunt destinate atât elevilor cât și părinților, având în vedere că o mare parte din persoanele adulte sunt analfabete.

Monitorizarea SDL va consta în crearea unui dispozitiv riguros, dar mai ales transparent, pentru asigurarea implementării eficiente a strategiei de dezvoltare locală, dispozitiv care să permită

colectarea datelor cu privire la activitățile desfășurate de GAL și structurarea sistematizată a acestora conform unor criterii bine stabilite.

Dispozitivul de monitorizare și evaluare implementat de GAL presupune: evaluarea continuă a tuturor activităților care se află în desfășurare; organizarea unei metodologii de colectare sistematică a datelor privind acțiunile desfășurate în procesul de implementare a SDL; structurarea datelor și verificarea acestor în raport cu indicatorii de realizare și de rezultat propuși prin SDL; executarea operativă și corectă a procedurilor de gestionare a resurselor; adoptarea unui proces de luare a deciziilor eficient.

În scopul monitorizării implementării SDL se va aplica de asemenea un mecanism de monitorizare a proiectelor finanțate de GAL prin măsurile cuprinse în strategie. Mecanismul de monitorizare a proiectelor va consta în urmărirea stadiilor de implementare ale acestora prin datele conținute de următoarele documente:

- a) ghidurile elaborate de către GAL, care vor conține informațiile necesare calculării indicatorilor financiari, de realizare și rezultat necesari monitorizării și evaluării măsurilor din SDL;
- b) cererile de finanțare ale proiectelor depuse;
- c) rapoartelor de activitate intermediare și finale întocmite de GAL;
- d) fișele de verificare pe teren întocmite în urma vizitelor pe teren.

7.2. Evaluarea de impact

Prezenta strategie identifică starea de fapt, problemele comunității, nevoile, dorințele, raportarea comunității SDL la Municipiul Timișoara și măsurile necesare a fi implementate pentru aducerea la îndeplinire a obiectivului general și anume „*Reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială în ZUM, alături de îmbunătățirea calității vieții, creșterea coeziunii sociale, îmbunătățirea mediului de viață și creșterea economică în teritoriul SDL.*”

Drept urmare, am prevăzut intervenții integrate și multisectoriale de urgență care să producă efecte rapide și am prevăzut măsuri cu efecte de lungă durată, care să vină în continuarea primelor intervenții și împreună să realizeze obiectivul propus. Măsurile care privesc facilitarea accesului la serviciile de sănătate sau cele care se referă la obținerea documentelor de identitate sunt cele din prima categorie și anume, cu efect rapid iar măsurile care privesc instruirea cadrelor didactice, cele care vin să îmbunătățească sau să creeze infrastructură sunt cele de durată medie și lungă. Realizarea obiectivului general este construcția unui „pod” care leagă ZUM-urile de restul comunității Municipiului Timișoara. Acest „pod” se construiește începând de pe fiecare mal al Begăi și se va uni la mijloc când rezultatele măsurilor noastre se întrepătrund. Pentru ca acest obiectiv să fie realizat ambele picioare ale podului trebuie să aibă aceiași rezistență și să urmărească direcția uniunii, astfel măsurile de educare produc efecte finale în ocupare sau în locuire sau în sănătate, dar cu siguranță urmăresc *Reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială în ZUM, alături de îmbunătățirea calității vieții, creșterea coeziunii sociale, îmbunătățirea mediului de viață și creșterea economică în teritoriul SDL* la fel cum fac și măsurile referitoare la ocupare, chiar dacă una se află pe un mal iar cea de educație pe celălalt.

Indicatorii de rezultat propuși sunt după cum urmează:

Tabel 1. Indicatori de rezultat (outcome) proprii SDL organizați pe formele de capital

	UM	Nivel de bază	An de bază	Țintă 2023
Reducerea ratei sărăciei în rândul rezidenților din teritoriul SDL	nr.	>1200	2017	<800
Creșterea capitalului uman al comunității				
Creșterea ratei de participare la învățământ a copiilor din zonă	%	-	2017	+5
Creșterea nivelului de calificare a persoanelor aflate în risc de sărăcie și excluziune socială	nr.	-	2017	300
Reducerea numărului de copii aflați în situații de vulnerabilitate	%	-	2017	-10
Diagnosticarea stării de sănătate a populației din teritoriul SDL	nr.	-	2017	+700
Creșterea numărului de locuitori ai zonei care au acte de identitate	nr.	-	2017	15
Creșterea capitalului material/economic al comunității				
Creșterea ocupării în rândul persoanelor aflate în risc de sărăcie și excluziune socială,	nr.	-	2017	+10
Creșterea numărului de entități tip Start Up în teritoriul SDL	nr.	-	2017	+10
Creșterea accesului rezidenților ZUM la drumuri reabilite/modernizate	%	-	2017	+15
Creșterea satisfacției rezidenților cu accesul la infrastructură de tip Centre Comunitare Integrate	%	0	2017	+45
Creșterea numărului de locuitori ai zonei care au acte de proprietate asupra locuinței/adăpostului și/sau locuințe noi	nr.	-	2017	+5
Creșterea capitalului social al comunității				
Creșterea satisfacției cu nivelul de securitate din zonă	%	-	2017	+10
Creșterea satisfacției privind relațiile în cadrul comunității și a nivelului de încredere în alte persoane, în ceilalți membri ai comunității, precum și în instituții	%	-	2017	+15
Creșterea participării rezidenților la activități pentru atingerea unor obiective comune	%	-	2017	+16
Creșterea capitalului simbolic al comunității				
Analiză diagnostic/ Studii de referință/ Recensământ la nivelul populației	nr.	1	2017	2
Creșterea satisfacției rezidenților asupra aspectului general al zonei	%	-	2017	+25
Îmbunătățirea imaginii zonei la nivelul locuitorilor întregului municipiu	%	-	2017	+5

8. Planul financiar

Planul financiar al Asociației Grupul de Acțiune Locală Timișoara, cuprinde măsuri propuse pentru cele patru obiective specifice menționate anterior, finanțate din bugetele POR și POCU. Cumulat, bugetul POR se ridică la suma de 3.594.000 de euro și cuprinde măsuri legate de infrastructura educațională, infrastructură de locuire, infrastructură și spații publice urbane degradate ale comunității marginalizate, dar și infrastructură medicală. 5% din această sumă este reprezentată de cofinanțarea națională, în valoare de 169.000 de euro.

Totalul finanțării din fonduri POCU se ridică la suma de 3.000.000 de euro, cuprinzând măsuri legate de ocupare, mobilitate urbană, imagine publică și educație. Din suma totală pentru măsurile de tip soft, 142.857,14 reprezintă procentul de 5% aferent cofinanțării naționale. Cheltuielile de funcționare, 15% din bugetul total POCU, în valoare de 450.000 euro sunt pentru toată perioada de implementare a strategiei de dezvoltare locală. Pe lângă aceasta sumă, Grupul de Acțiune Locală Timișoara va beneficia de un venit suplimentar, datorita cotizațiilor membrilor. Sumele aferente cotizațiilor fiecărui membru din GAL sunt stabilite în actul constitutiv și în actele adiționale ale acestuia.

Bugetul total indicativ (FSE+FEDR), pentru întreaga perioadă de implementare a strategiei, se ridică la suma de 6.999.000 euro.

Mărimea bugetului a fost determinată de nevoile comunității marginalizate vizate de teritoriul strategiei de dezvoltare locală, identificate atât în cadrul întâlnirilor publice, cât și observate pe teren de către membri echipei GAL Timișoara. Membri comunității și reprezentanți acesteia și-au exprimat punctul de vedere cu privire la sumele ce ar trebui alocate pentru diferite măsuri care ar soluționa problemele existente în comunitate. Bugetul a fost conceput în urma acestor discuții, verificând și experiențele anterioare ale diferitelor autorități publice/societăți care au implementat proiecte asemănătoare cu cele propuse prin strategia de dezvoltare locală a Grupului de Acțiune Locală Timișoara. Având în vedere faptul că problemele sunt diversificate și că se dorește rezolvarea acestora, s-a încercat propunerea unor măsuri care să realizeze acest lucru, alocând sume ridicate pentru soluționarea unui număr mare de probleme. Chiar și așa, măsurile prevăzute nu cuprind toate nevoile populației din teritoriul, dar se axează pe rezolvarea celor mai importante dintre acestea, așa cum au fost ele clasificate de către cetățenii în cauză.

Pe lângă măsurile prevăzute, pentru care se dorește finanțare POR și POCU, Grupul de Acțiune Locală Timișoara dorește să încerce rezolvarea unui număr cât mai mare de probleme identificate în zona marginalizată. Din fericire, poziția geografică a municipiului Timișoara este una favorabilă, având în vedere că se află în județul care are deschidere atât la granița cu Ungaria, cât și la granița cu Serbia. Din acest motiv, se pot accesa fonduri prin intermediul programelor România-Serbia și România-Ungaria. Grupul de Acțiune Locală Timișoara va urmări într-un mod activ toate liniile de finanțare deschise în cadrul acestor programe, iar în cazul în care se va găsi o linie care să satisfacă cerințele GAL, se vor depune proiecte pentru atragerea de fonduri și soluționarea problemelor din zona urbană marginalizată.

Mai mult decât atât, mecanismul de finanțare norvegian reprezintă o altă oportunitate, având în vedere că granturile SEE și cele Norvegiene devin operaționale din anul 2017. Prin aceste granturi, se vor putea realiza investiții în educație, inovare și în mod special în incluziune socială, ocuparea forței de muncă de către tineri, dar și de către adulți/vârstnici și reducerea sărăciei.

În vederea atingerii obiectivului final, Asociația Grupul de Acțiune Locală Timișoara, va încerca atragerea de fonduri prin orice mijloace posibile, încercând, astfel, rezolvarea tuturor problemelor comunității marginalizate și să creeze o zonă prosperă din toate punctele de vedere.

9. Lista de anexe ale SDL

- ANEXA 1: Planul cu delimitarea teritoriului vizat de SDL, pe modelul PUG, și fotografiile relevante din zonele/comunitățile marginalizate vizate
- ANEXA 2: Declarație pe propria răspundere privind datele utilizate în cadrul Studiului de referință, cu asumarea faptului că, în situația în care, pe parcursul verificărilor, se vor identifica date incorecte/nereale, SDL va fi declarată neeligibilă
- ANEXA 3: Metodologia și instrumentele de cercetare (chestionarul/chestionarele și ghidurile de interviuri/focus grup) folosite în Studiul de referință
- ANEXA 4: Baza de microdate primare rezultată din Studiul de referință, în format .XLSX (Excel)
- ANEXA 5: Decizia GAL privind declararea zonei/lor urbane marginalizate vizată/ vizate din teritoriul SDL (care în prealabil au fost validate)
- ANEXA 6: Minimul de date privind accesul populației din teritoriul GAL la servicii publice și infrastructură socială, în conformitate cu Tabelul 2
- ANEXA 7: Dovada referitoare la organizarea juridică a GAL în conformitate cu prevederile OG nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, aprobată prin Legea nr. 246/2005 cu modificările și completările ulterioare.
- ANEXA 8: Procesul verbal al ședinței Adunării Generale pentru alegerea Comitetului Director și lista participanților (cu semnături)
- ANEXA 9: Componența Comitetului Director, în conformitate cu Tabelul 4
- ANEXA 10: Documente suport care să dovedească organizarea funcțională a GAL-ului: (a) - (k)
- ANEXA 11: Dovada obținerii numărului de înregistrare în registrul electronic de evidență a prelucrărilor de date cu caracter personal de la Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal, care atestă calitatea de operator de date cu caracter personal, pentru domeniul specific (<http://www.dataprotection.ro/>).
- ANEXA 12: Lista activităților desfășurate de GAL ce au avut în vedere îmbunătățirea competențelor în domeniile vizate de SDL/DLRC, în conformitate cu Documentul suport C aferent Modelului Cadru de SDL (*pentru GAL-urile beneficiare de sprijin pregătitor*). În cazul GAL-urilor care nu au beneficiat de sprijin pregătitor, această anexă va conține dovada privind competențele personalului administrativ GAL (manager, asistent administrativ și, eventual, facilitator/facilitatori) în domeniile vizate de SDL/DLRC, inclusiv în managementul de proiect.
- ANEXA 13: Fișa postului și curriculum vitae al managerului GAL
- ANEXA 14: Documente suport privind conținutul și participarea la ședințele obligatorii ale Comitetului Director GAL în care au fost abordate cele 5 teme obligatorii
- ANEXA 15: Fișa postului și curriculum vitae al facilitatorului comunitar, dacă a fost angajat un specialist, respectiv contractul pentru activitățile de facilitare comunitară, însoțit de acte doveditoare ale experienței relevante, dacă a fost contractată o firmă sau un ONG
- ANEXA 16: Documente suport privind conținutul (minutele întâlnirilor) și participarea la cele întruniri publice organizate în zona/ele marginalizate adresate
- ANEXA 17: Identificarea și justificarea tipurilor de măsuri necesare pentru a rezolva principalele probleme din teritoriu

- ANEXA 18: Distribuția măsurilor de intervenție pe zonele din teritoriul SDL, în conformitate cu Tabelul 6
- ANEXA 19: Distribuția măsurilor pe sectoare și tipuri de investiții, în conformitate cu Tabelul 7
- ANEXA 20: Matrice de corespondență privind complementaritatea intervențiilor propuse în cadrul listei indicative de intervenții cu finanțare din POR, POCU, alte surse
- ANEXA 21: Fișele intervențiilor din lista indicativă
- ANEXA 22: Procedura de monitorizare și evaluare, inclusiv indicatorii POCU și POR
- ANEXA 23: Bugetul SDL
- ANEXA 24: Hotărârea GAL de asumare a SDL